

TỦ SÁCH THĂNG TIẾN GIÁO DÂN

GIÁO DÂN HỢP TUYỂN

SỐ 21 THÁNG 01/2017

NGƯỜI TRẺ TRONG XÃ HỘI VÀ GIÁO HỘI VIỆT NAM

GIÊRÔNIMÔ NGUYỄN VĂN NỘI

& NHÓM BẠN THỰC HIỆN

CÁC SỐ GIÁO DÂN HỢP TUYỂN ĐÃ PHÁT HÀNH

GIÁO DÂN HỢP TUYỂN 1 (1/2012): GIÁO DÂN TRONG GIÁO HỘI VÀ XÃ HỘI

GIÁO DÂN HỢP TUYỂN 2 (4/2012): GIÁO DÂN VIỆT NAM VỚI CÔNG ĐỒNG VATICAN II

GIÁO DÂN HỢP TUYỂN 3 (7/2012): GIÁO DÂN VIỆT NAM SỐNG ĐẠO XUA VÀ NAY

GIÁO DÂN HỢP TUYỂN 4 (10/2012): GIÁO DÂN VIỆT NAM LOAN BÁO TIN MỪNG

GIÁO DÂN HỢP TUYỂN 5 (12/2012): GIÁO DÂN SỐNG ĐỨC TIN

GIÁO DÂN HỢP TUYỂN 6 (3/2013): GIÁO DÂN CẦU NGUYỆN

GIÁO DÂN HỢP TUYỂN 7 (6/2013): GIÁO DÂN VỚI THÁNH KINH LÀ LỜI MẠC KHẢI

GIÁO DÂN HỢP TUYỂN 8 (9/2013): GIÁO DÂN VỚI GIÁO HUẤN XÃ HỘI CỦA GIÁO HỘI

GIÁO DÂN HỢP TUYỂN 9 (12/2013): GIÁO DÂN VỚI VIỆC CANH TÂN ĐỜI SỐNG ĐỨC TIN

GIÁO DÂN HỢP TUYỂN 10 (03/2014): GIÁO DÂN VỚI VIỆC "TÂN PHÚC HÓA ĐỜI SỐNG GIA ĐÌNH"

GIÁO DÂN HỢP TUYỂN 11 (05/2014): GIÁO DÂN "XÂY DỰNG GIA ĐÌNH HẠNH PHÚC VÀ HỮU ÍCH"

GIÁO DÂN HỢP TUYỂN 12 (08/2014): GIÁO DỤC GIA ĐÌNH ĐỂ CON CÁI NÊN NGƯỜI & NÊN NGƯỜI KITÔ HỮU

GIÁO DÂN HỢP TUYỂN 13 (11/2014): TÂN PHÚC ÂM HÓA ĐỜI SỐNG CÁC GIÁO XỨ

GIÁO DÂN HỢP TUYỂN 14 (02/2015): KỶ NIỆM 50 NĂM CÔNG ĐỒNG VATICAN II

GIÁO DÂN HỢP TUYỂN 15 (05/2015): GIÁO XỨ SỐNG HIỆP THÔNG BÁC ÁI & LÀM CHỨNG CHO TÌNH YÊU KI-TÔ GIÁO

GIÁO DÂN HỢP TUYỂN 16 (08/2015): MÔI TRƯỜNG SINH THÁI

GIÁO DÂN HỢP TUYỂN 17 (11/2015): TÂN PHÚC ÂM HÓA ĐỜI SỐNG XÃ HỘI TRONG NĂM THÁNH LÒNG THƯƠNG XÓT

GIÁO DÂN HỢP TUYỂN 18 (03/2016): CÔNG BỐ LÒNG THƯƠNG XÓT TRONG NĂM TÂN PHÚC ÂM HÓA XÃ HỘI

GIÁO DÂN HỢP TUYỂN 19 (07/2016): SỐNG NĂM THÁNH LÒNG THƯƠNG XÓT VỚI VIỆC TÂN PHÚC ÂM HÓA XÃ HỘI

GIÁO DÂN HỢP TUYỂN 20 (10/2016): ĐẠI HỘI LẦN THỨ XIII HỘI ĐỒNG GIÁM MỤC VIỆT NAM

GIÁO DÂN HỢP TUYỂN 21 (01/2017): NGƯỜI TRẺ TRONG XÃ HỘI VÀ GIÁO HỘI VIỆT NAM

* **Ghi chú:** Bạn nào muốn có các số GDHT trên, có thể hỏi liên hệ nơi Thư Quán thuộc Trung Tâm Mục Vụ TGP. Sài-gòn.

LỜI NGỎ

Trước hết GDHT xin chân thành cảm tạ các Đấng bề trên, quý thân hữu và quý bạn đọc đã khuyến khích, hỗ trợ tinh thần và vật chất cho các số đã được phát hành (nội bộ) trong thời gian qua, nhất là trong năm Bính Thân 2016 vừa qua.

Kế đến, GDHT xin gửi đến mọi người lời cầu chúc NĂM MỚI ĐINH DẬU 2017 An bình - Hạnh phúc – tràn đầy Hồng ân Chúa trong mỗi phút giây của thời gian!

Sau cùng GDHT xin có lời giới thiệu số 21 (tháng 01.2017) như sau:

Nhân ngày Hòa Bình Thế Giới 01/01/2017, Đức Thánh Cha Phan-xi-cô đã gửi Sứ Điệp Hòa Bình cho Toàn Thế Giới. Đây là Sứ Điệp Hòa Bình thứ 50 của các Vị Giáo hoàng nên càng đáng trân trọng. Hơn nữa trong Sứ Điệp này Đức Thánh Cha Phan-xi-cô đề cập đến một vấn đề rất gai góc đối với thế giới loài người nói chung, đối với xã hội Việt Nam nói riêng. Đó là vấn đề PHI BẠO LỰC - MỘT ĐƯỜNG LỐI CHÍNH TRỊ VÌ HÒA BÌNH trong đời sống của một quốc gia cũng như trong mối tương quan giữa các quốc gia trên thế giới với nhau.

Vì thế GDHT số 21 sẽ dành phần thứ nhất cho việc đọc và nghiên cứu SỨ ĐIỆP quan trọng này. Công việc này được hỗ trợ bởi bài viết của tác giả Hà Minh Thảo, một nhà trí thức Công giáo hải ngoại.

Theo chỉ dẫn của Hội Đồng Giám Mục Việt Nam qua Thư Chung tháng 10/2016, thì Mục Vụ năm 2017 của Giáo hội Công giáo Việt Nam sẽ tập trung vào Mục Vụ Gia Đình nói chung, vào việc chuẩn bị cho các bạn trẻ bước vào đời sống hôn nhân nói riêng (x. Thư Chung 2016 số 4-6). Nên GDHT số 21 sẽ tập trung vào nội dung này.

Nhưng theo suy nghĩ của chúng tôi thì chúng ta không thể chỉ nghiên cứu, thảo luận về những vấn đề của người trẻ Công giáo mà cũng nên có một cái nhìn, - dù còn phiến diện và thiếu sót -, về người trẻ Việt Nam, không Công giáo cũng như Công giáo. Những vấn đề người trẻ Việt Nam gặp phải ngày hôm nay là những vấn đề chung của tất cả mọi người trẻ Việt Nam.

Vì thế mà GDHT chọn chủ đề cho số 21 này là: **“NGƯỜI TRẺ TRONG XÃ HỘI VÀ GIÁO HỘI VIỆT NAM”**.

Nguyện xin Thiên Chúa chúc lành cho chúng con, những người thực hiện và những người đón đọc GDHT số 21 này!

Nguyện xin Thiên Chúa chúc lành cách đặc biệt cho các bạn trẻ, vì họ là tương lai của xã hội và Giáo hội Việt Nam!

Sài-gòn ngày 10 tháng 01 năm 2017

Giêrônimô Nguyễn Văn Nội và Nhóm Bạn

NỘI DUNG GIÁO DÂN HỢP TUYỂN 21

CÁC SỐ GIÁO DÂN HỢP TUYỂN ĐÃ PHÁT HÀNH	3
LỜI NGỎ.....	4
NỘI DUNG GIÁO DÂN HỢP TUYỂN SỐ 21	5

PHẦN THỨ NHẤT: SỨ ĐIỆP CỦA ĐỨC THÁNH CHA PHANXICÔ

SỨ ĐIỆP CỦA ĐTC PHANXICÔ CHO NGÀY HÒA BÌNH THẾ GIỚI LẦN THỨ 50: “PHI BẠO LỰC MỘT ĐƯỜNG LỐI CHÍNH TRỊ VÌ HÒA BÌNH”	6
SỨ ĐIỆP HÒA BÌNH 2017 VÀ BẠO LỰC Ở VIỆT NAM CỘNG SẢN.....	15

PHẦN THỨ HAI: GIỚI TRẺ TRONG XÃ HỘI VIỆT NAM

MỞ XE NHỮNG VẤN ĐỀ CỦA GIỚI TRẺ VIỆT NAM HIỆN NAY	29
MỘT SỐ VẤN ĐỀ VỀ VĂN HÓA CỦA GIỚI TRẺ.....	33
VẤN ĐỀ ĐẠO ĐỨC CỦA GIỚI TRẺ NGÀY NAY.....	48
VẤN ĐỀ NÀO BẠN TRẺ QUAN TÂM?	56
NGƯỜI TRẺ VÀ 5 LỰA CHỌN QUAN TRỌNG NHẤT TRONG CUỘC ĐỜI.....	59

PHẦN THỨ BA: GIỚI TRẺ TRONG GIÁO HỘI VIỆT NAM

THƯ CỦA ĐỨC THÁNH CHA GỬI BẠN TRẺ	64
GIỚI TRẺ CÔNG GIÁO NGÀY NAY VỚI ĐỨC TIN	65
TRÍCH THƯ CHUNG 2016 CỦA HĐGMVN VỀ MỤC VỤ GIA ĐÌNH VÀ GIÚP NGƯỜI TRẺ CHUẨN BỊ ĐỜI SỐNG HÔN NHÂN GIA ĐÌNH.....	68
GIỚI THIỆU LOGO CHÍNH THỨC CHO NĂM MỤC VỤ GIA ĐÌNH 2017	70
GỢI Ý MỤC VỤ NĂM 2017: CHUẨN BỊ CHO NGƯỜI TRẺ BƯỚC VÀO ĐỜI SỐNG HÔN NHÂN 71	
GỢI Ý MỤC VỤ NĂM 2017: GẶP GỠ – CHÚNG TA YÊU NHAU	75

50.ma Jornada mundial de la Paz 2017

PHẦN THỨ NHẤT

SỨ ĐIỆP CỦA ĐỨC THÁNH CHA PHANXICÔ

NGÀY HOÀ BÌNH THẾ GIỚI LẦN THỨ 50

“PHI BẠO LỰC: MỘT ĐƯỜNG LỐI CHÍNH TRỊ VÌ HOÀ BÌNH”

(1/1/2017)

Khởi đầu Năm Mới này, tôi xin chân thành gửi những lời cầu chúc hoà bình tới mọi dân tộc và mọi quốc gia trên thế giới, tới các vị lãnh đạo nhà nước và chính phủ, các vị lãnh đạo tôn giáo, dân sự và cộng đồng. Tôi cầu chúc hoà bình cho hết mọi người nam, nữ và trẻ em, và tôi nguyện xin cho hình ảnh Thiên Chúa và sự tương đồng với Ngài nơi mỗi con người chúng ta có thể làm cho chúng ta nhận biết được nhau là những tặng phẩm thánh thiêng có một phẩm giá vô hạn. Nhất là trong những tình trạng xung đột, chúng ta hãy biết tôn trọng điều này, đó là “phẩm giá sâu xa nhất” của chúng ta ^[1], và hãy làm cho lập trường phi bạo lực tích cực trở thành lối sống của chúng ta.

Đây là Sứ điệp thứ năm mươi của Ngày Hoà Bình Thế Giới. Trong Ngày Hoà Bình Thế Giới đầu tiên, Đức Chân Phước Giáo hoàng Phaolô VI đã nói với toàn thể mọi dân tộc, không phải chỉ nói riêng người Công giáo, một cách tuyệt đối rõ ràng: “Hoà bình là đường hướng đích thực duy nhất cho sự tiến bộ của nhân loại – chứ không phải là những căng thẳng gây ra bởi những chủ nghĩa dân tộc đầy tham vọng, hay những cuộc chinh phục bằng bạo lực, hoặc những sự đàn áp làm chỗ dựa cho một thứ cơ cấu dân sự giả dối.” Ngài đã cảnh báo về “mối nguy hiểm khi tin rằng các cuộc tranh chấp quốc tế không thể nào được giải quyết bằng đường lối của lý trí, nghĩa là bằng sự thương thảo dựa trên luật pháp, công lý và sự bình đẳng, mà lại chỉ dựa vào những phương sách dùng vũ lực nhằm đe dọa và hủy diệt.”

Trái lại, ngài trưng dẫn Thông điệp *Hoà bình trên Trái đất* của vị tiền nhiệm là Thánh Giáo hoàng Gioan XXIII, và ngài tán dương “ý thức và lòng yêu chuộng hoà bình dựa trên chân lý, công lý, tự do và tình yêu thương” [2]. Được phát biểu cách đây năm mươi năm, những lời này vẫn còn giữ nguyên ý nghĩa và tính khẩn trương.

Nhân dịp này, tôi muốn suy tư về đường lối phi bạo lực như một đường lối chính trị vì hoà bình. Tôi khẩn xin Thiên Chúa giúp cho tất cả chúng ta vun trồng đường lối phi bạo lực trong những tư tưởng và giá trị riêng tư nhất của chúng ta.

Ước gì lòng bác ái và đường lối phi bạo lực điều khiển cung cách chúng ta đối xử với nhau trong tương quan giữa các cá nhân, trong xã hội cũng như trong đời sống quốc tế. Khi các nạn nhân của bạo lực có thể đề kháng lại cám dỗ trả thù, họ trở nên những người cổ vũ đáng tin cậy nhất cho việc xây dựng hoà bình phi bạo lực. Trong những hoàn cảnh có tính cách địa phương và thông thường nhất cũng như trong cơ cấu quốc tế, ước gì phi bạo lực trở nên nét nổi bật của những quyết định, những quan hệ và những hành động của chúng ta, và của đời sống chính trị dưới mọi hình thức, chắc chắn như thế.

MỘT THẾ GIỚI ĐỔ VỠ

2. Trong khi thế kỷ vừa qua đã phải chứng kiến cảnh tàn phá của hai cuộc Thế chiến đầy chết chóc, mối đe dọa chiến tranh hạt nhân và rất nhiều cuộc xung đột khác, thì hôm nay, đáng buồn thay, chúng ta lại

đang thấy chính chúng ta vướng mắc vào một *cuộc thế chiến* rất ghê sợ *cứ tấn công từng phần*. Không dễ gì biết được liệu thế giới chúng ta ngày nay có bạo lực nhiều hơn hay ít hơn ngày xưa, hoặc biết được liệu những phương tiện thông tin hiện đại và tính cơ động lớn hơn đã làm cho chúng ta ý thức hơn về bạo lực, hay, trái lại, làm cho chúng ta ngày càng quen với nó.

Dù sao ta cũng biết rằng thứ bạo lực “từng phần” này, thuộc những thứ loại và mức độ khác nhau, đều gây ra những đau khổ lớn lao: chiến tranh trong các quốc gia và các châu lục; khủng bố, tội ác có tổ chức, và những hành vi bạo lực bất ngờ; những sự lạm dụng và xâm hại mà di dân và các nạn nhân tị nạn buôn người phải hứng chịu; và sự tàn phá hủy diệt môi sinh. Điều này dẫn tới đâu? Bạo lực có thể đạt được mục tiêu có giá trị lâu dài nào không? Hay là nó chỉ dẫn tới sự trả thù và một loạt những xung đột chết người chỉ có lợi cho một số ít kẻ “quân phiệt”?

Bạo lực không phải là phép chữa trị cho thế giới đổ vỡ của chúng ta. Chống lại bạo lực bằng bạo lực may mắn lắm là dẫn tới những cuộc cưỡng bách di cư với biết bao là khốn khổ, bởi vì biết bao tài nguyên khổng lồ đã bị chuyển hướng sang mục đích quân sự và vượt ra khỏi mục đích thoả mãn nhu cầu hàng ngày của những người trẻ, các gia đình gặp cảnh vất vả cơ cực, những người già yếu, những kẻ tàn tật, và đại đa số dân chúng trên thế giới. Nếu xảy ra điều tệ hại nhất, bạo lực có thể dẫn đến chết chóc, về thể lý cũng như về tinh thần, cho nhiều người, nếu không phải là cho tất cả.

TIN MỪNG

3. Chính Chúa Giêsu đã từng sống trong những thời đầy bạo lực. Tuy nhiên, Ngài lại dạy rằng chiến trường thực sự, ở đó bạo lực và hoà bình gặp nhau, là chính lòng con người: vì *“từ bên trong, từ lòng con người phát xuất những ý định xấu”* (Mc 7,21). Nhưng sứ điệp của Đức Kitô về phương diện này dạy chúng ta một cách tiếp cận triệt để tích cực. Ngài luôn giảng dạy tình yêu vô điều kiện của Thiên Chúa, vốn hằng đón nhận và tha thứ. Ngài dạy các môn đệ phải yêu thương kẻ thù (x. Mt 5,44) và đưa cả má bên kia ra nữa (x. Mt 5,39). Khi Ngài khiến những kẻ buộc tội không dám ném đá người phụ nữ bị bắt quả tang ngoại tình (x. Ga 8,1-11), và khi, vào đêm trước khi chịu chết, Ngài bảo ông Phêrô xô gươm vào vỏ (x. Mt 26,52), Chúa Giêsu đã vạch ra con đường phi bạo lực. Ngài

đã đi con đường đó cho đến tận cùng, cho tới tận thập giá, nhờ đó Ngài đã trở nên sự bình an cho chúng ta, và kết thúc sự thù hận (x. Ep 2, 14-16). Bất cứ ai đón nhận Tin Mừng của Chúa Giêsu đều có thể nhìn nhận có bạo lực nơi mình và được chữa lành bởi lòng thương xót của Thiên Chúa, và đến lượt mình, lại trở nên một dụng cụ cho sự hoà giải. Theo lời Thánh Phanxicô Assisi: “Khi môi miệng bạn loan báo sự bình an thì hãy bảo đảm rằng bạn đang có sự bình an lớn hơn trong tâm hồn bạn” [3].

Để được là môn đệ đích thực của Chúa Giêsu hôm nay cũng có nghĩa là chúng ta phải tuân theo giáo huấn của Ngài về phi bạo lực. Như vị tiền nhiệm của tôi là Đức Bênêđictô XVI đã nhận xét, giáo huấn này “là chân thực bởi vì đã nhận thấy trên thế giới có quá nhiều bạo lực, quá nhiều bất công, và do đó, tình trạng này không thể nào giải quyết được, ngoại trừ chống lại bạo lực bằng nhiều tình yêu thương hơn, bằng nhiều tình nhân hậu hơn nữa. Cái ‘nhiều hơn’ này đến từ Thiên Chúa” [4].

Ngài nhấn mạnh tiếp rằng: “Đối với Kitô hữu, phi bạo lực không phải chỉ là cách cư xử theo chiến thuật mà thôi, nhưng đó còn là lối sống của một nhân vị, thái độ của một con người xác tín vào tình yêu và năng quyền của Thiên Chúa, đến nỗi không còn sợ khắc phục sự dữ bằng duy vũ khí của tình yêu và chân lý. Yêu thương kẻ thù của mình chính là hạt nhân của “cách mạng Kitô giáo” [5]. Lệnh truyền của Tin Mừng đòi chúng ta phải yêu thương kẻ thù (x. Lc 6,27) “quả thực được coi như đại diện chương của đường lối phi bạo lực Kitô giáo. Lệnh đó không dạy ta phải chịu thua sự ác..., nhưng là dạy ta lấy thiện để đáp lại cái ác (x. Rm 12,17-21), và nhờ đó mà bề gãy được chuỗi những bất công” [6].

MẠNH MẼ HƠN BẠO LỰC

4. Phi bạo lực đôi khi bị hiểu như là đầu hàng, là thiếu dần thân, và là sự thụ động, nhưng đây thì không phải như vậy. Khi Mẹ Têrêsa nhận lãnh Giải Nobel Hoà bình năm 1979, Mẹ đã tuyên bố rõ ràng thông điệp về phi bạo lực mang tính tích cực của mình: “Trong gia đình chúng ta, chúng ta đâu cần đến bom đạn và súng ống để hủy diệt hầu có được sự bình an đâu – mà chỉ cần hợp nhau lại, yêu thương nhau... Và chúng ta sẽ có thể vượt thắng tất cả mọi sự dữ trên đời” [7]. Vì sức mạnh của cánh tay làm cho ta lầm lẫn. “Trong khi những kẻ buôn vũ khí làm công việc của họ, thì lại có những người kiến tạo hoà bình rất tội nghiệp cống hiến

sinh mạng mình để cứu giúp một người, rồi một người khác, và một người khác và một người khác nữa;” Đối với những người kiến tạo hoà bình này, Mẹ Têrêsa chính là một biểu tượng, một hình tượng cho thời đại chúng ta” [8].

Tháng Chín vừa qua, tôi được niềm vui lớn lao là được tôn phong Mẹ Têrêsa lên bậc Hiển Thánh. Tôi ca ngợi Mẹ đã luôn luôn sẵn sàng phục vụ hết mọi người “bằng cách đón nhận và bảo vệ sinh mạng con người, những sinh mạng còn chưa chào đời cũng như những sinh mạng bị bỏ rơi và loại trừ... Mẹ đã cúi xuống trước những thân phận sức cùng lực kiệt, bị bỏ mặc chờ chết bên vệ đường, Mẹ nhìn thấy nơi họ phẩm giá được Thiên Chúa ân ban; Mẹ lên tiếng trước những cường quốc của thế giới, để họ có thể nhận thức được trách nhiệm của họ về các tội ác – phải, những tội ác! – của nạn nghèo khó họ đã gây nên” [9]. Để đáp ứng lại, sứ mệnh của Mẹ - và Mẹ đại diện cho hàng ngàn, thậm chí hàng triệu người – là phải vươn tới những khổ đau, với lòng tận tụy quảng đại, để chạm đến và băng bó từng thân xác bị thương tích, chữa lành từng mảnh đời tan vỡ.

Sự thực thi dứt khoát và kiên trì đường lối phi bạo lực đã đem đến những kết quả đầy ấn tượng. Những thành công của Mahatma Gandhi và Khan Abdul Ghaffar Khan trong công cuộc giải phóng Ấn độ, và của Tiến sĩ Martin Luther King Jr trong công cuộc chiến đấu chống lại nạn kỳ thị chủng tộc sẽ không bao giờ bị quên lãng. Đặc biệt các chị em phụ nữ thường là những người lãnh đạo theo đường lối phi bạo lực, chẳng hạn như Leymah Gbowee và hàng ngàn phụ nữ ở Liberia, những người từng tổ chức các cuộc cầu nguyện và phản kháng một cách phi bạo lực, đã dẫn tới những cuộc hoà đàm cấp cao để kết thúc cuộc nội chiến thứ hai ở Liberia.

Chúng ta cũng không thể nào quên được thập niên đầy những sự kiện đáng ghi nhớ đã kết thúc bằng sự sụp đổ của các chế độ cộng sản tại Âu châu. Các cộng đoàn Kitô giáo đã góp phần bằng sự cầu nguyện miệt mài và hành động dũng cảm của họ. Đặc biệt nhất là sứ vụ và giáo huấn của Đức Thánh Giáo hoàng Gioan Phaolô II. Khi suy nghĩ về những biến cố của năm 1989, vị tiền nhiệm của tôi, trong Thông điệp *Một Trăm Năm*, đã nêu bật sự kiện là sự biến đổi rất quan trọng trong đời sống mọi người, các dân tộc và các quốc gia đã xảy ra “do sự phản đối ôn hoà, chỉ sử dụng vũ khí của sự thật và công lý” [10].

Sự chuyển tiếp chính trị trong boà bình đã thành khả thể một phần là “nhờ quyết tâm phi bạo lực của những người, vốn luôn luôn không chịu nhượng bộ sức mạnh của quyền lực, đã thắng lợi hết lần này tới lần khác bằng cách tìm những phương cách hữu hiệu làm chứng tá cho sự thật”. Đức Gioan Phaolô II cứ nói mãi: “Cầu mong con người biết tranh đấu cho công lý mà không cần đến bạo lực, từ bỏ đấu tranh giai cấp trong các tranh chấp nội bộ của họ, và khước từ chiến tranh trong các tranh chấp quốc tế” [11].

Hội Thánh từng tham gia vào những kế hoạch kiến tạo hoà bình phi bạo lực tại nhiều quốc gia, bằng cách thuyết phục ngay cả những bên thích sử dụng bạo lực nhất trong những nỗ lực xây dựng một nền hoà bình công chính và bền vững.

Những nỗ lực như thế nhân danh các nạn nhân của bất công và bạo lực không phải là sản nghiệp của một mình Hội thánh Công giáo đâu, mà là tiêu biểu cho nhiều truyền thống tôn giáo, vì điều này “lòng trắc ẩn và đường lối phi bạo lực là những yếu tố chủ yếu chỉ cho ta con đường sự sống” [12]. Tôi mạnh mẽ khẳng định lại rằng: “Không một tôn giáo nào có chủ trương khủng bố cả” [13]. Chính bạo lực báng bổ thánh danh Thiên Chúa [14]. Chúng ta đừng bao giờ chán nhắc đi nhắc lại: “Danh thánh Thiên Chúa không thể nào được dùng để biện minh cho bạo lực. Chỉ duy hoà bình mới là thánh thiện. Chỉ duy hoà bình mới là thánh thiện, chứ không phải chiến tranh!” [15]

GỐC RỄ MỘT CHÍNH SÁCH PHI BẠO LỰC PHÁT XUẤT TỪ GIA ĐÌNH

5. Nếu bạo lực bắt nguồn từ lòng dạ con người, thì cơ bản mà nói, phi bạo lực phải được thực hành trước hết ở trong các gia đình. Đây chính là một phần niềm vui của tình yêu tôi đã mô tả trong tháng Ba vừa qua trong Tông huấn *Niềm Vui Tình Yêu*, sau hai năm suy nghĩ cùng Hội thánh về hôn nhân và gia đình. Gia đình là nơi thử nghiệm khắc nghiệt tối cần thiết trong đó vợ chồng, cha mẹ, con cái, anh em chị em, học biết thông đạt và bày tỏ mối quan tâm quảng đại về nhau, và chính ở đó những sự cọ xát và thậm chí những xung đột phải được giải quyết không phải bằng vũ lực, nhưng bằng sự đối thoại, sự tôn trọng và sự quan tâm đến lợi ích của người khác, lòng thương xót và sự tha thứ [16]. Từ bên trong các gia đình, niềm vui của tình yêu tràn lan ra khắp thế giới và toả

chiếu cho toàn thể xã hội ^[17]. Một đạo đức học về tình huynh đệ và sống chung hoà bình giữa các cá nhân và giữa các dân tộc không thể cậy dựa trên lôgic của sự sợ hãi, bạo lực và tinh thần khép kín, nhưng phải dựa trên tinh thần trách nhiệm, sự tôn trọng và sự đối thoại chân thành.

Từ đó, tôi bênh vực việc giải trừ vũ khí và việc cấm chỉ cũng như hủy bỏ vũ khí hạt nhân: sự răn đe hạt nhân và sự đe dọa chắc chắn hủy diệt lẫn nhau không thể được dùng làm nền tảng cho một đạo đức học như thế ^[18]. Tôi bênh vực với sự khẩn trương tương đương đối với việc chấm dứt nạn bạo hành trong gia đình cũng như nạn lạm dụng và xâm hại phụ nữ và trẻ em.

Năm Thánh Lòng Thương xót kết thúc vào tháng Mười Một khuyến khích mỗi người chúng ta nhìn sâu vào nội tâm và để cho lòng thương xót của Thiên Chúa tuôn đổ xuống. Năm Thánh dạy cho ta hiểu ra được có biết bao nhiêu là cá nhân và tập thể xã hội rất đa dạng còn đang bị hờ hững dửng dưng, và là nạn nhân của bất công và bạo lực. Họ cũng là phần tử trong “gia đình” chúng ta. Họ cũng là anh em chị em của chúng ta. Chính sách phi bạo lực phải khởi sự ngay từ trong gia đình chúng ta, và từ đó lan toả ra toàn thể gia đình nhân loại.

“Thánh Têrêsa Hải đồng Giêsu mời gọi chúng ta đi theo con đường nhỏ của tình yêu, đừng bỏ mất một lời tử tế, một nụ cười hay một cử chỉ nhỏ bé nào có thể gieo vãi bình an và tình thân ái. Một khoa sinh thái học toàn diện cũng được tạo nên từ những cử chỉ đơn sơ hằng ngày có khả năng phá vỡ cái lôgic của bạo lực, thói bóc lột và tính ích kỷ” ^[19].

LỜI MỜI GỌI CỦA TÔI

6. Kiến tạo hoà bình bằng đường lối chủ động phi bạo lực là phần bổ sung tự nhiên và thiết yếu cho những nỗ lực liên tục của Hội thánh nhằm giới hạn việc sử dụng vũ lực bằng việc áp dụng những chuẩn mực luân lý. Hội Thánh hành động như thế bằng cách tham dự vào hoạt động của các định chế quốc tế và bằng sự đóng góp tích cực của rất nhiều Kitô hữu vào công cuộc dự thảo luật pháp ở mọi cấp độ.

Chính Đức Giêsu đã cho chúng ta một “sách giáo khoa” về chiến lược kiến tạo hoà bình này trong Bài Giảng Trên Núi. Tám Mối Phúc (x. Mt 5,3-10) cho ta một bức chân dung của con người có phúc, tốt lành và chân thực. “Phúc cho những ai hiền lành,” Chúa Giêsu nói với ta, “những ai

biết xót thương, những ai kiến tạo hoà bình, những ai có tâm hồn thanh khiết, và những ai đói khát sự công chính.”

Đây cũng là một chương trình và một thách đố cho các nhà lãnh đạo tôn giáo và chính trị, các vị đứng đầu các định chế quốc tế, các nhà quản trị các doanh nghiệp và các cơ quan truyền thông: áp dụng Tám Mối Phúc vào việc thực hiện các trách nhiệm của mình. Đó là một thách đố xây dựng xã hội, cộng đồng và doanh nghiệp bằng cách hành xử như những người kiến tạo hoà bình. Đó là biểu lộ lòng nhân từ bằng cách từ khước sa thải nhân sự, tác hại môi trường, hoặc tìm cách thắng lợi với bất cứ giá nào.

Để làm được như vậy đòi hỏi phải “biết sẵn sàng đối diện với điều mâu thuẫn phía trước, giải quyết điều đó và biến nó thành mối liên kết trong chuỗi của một tiến trình mới” [20]. Hành động theo cung cách này có nghĩa là chọn lựa tình liên đới như một đường lối kiến tạo lịch sử và xây dựng tình bằng hữu trong xã hội. Phi bạo lực chủ động là một cách biểu lộ rằng đoàn kết thì thực sự mạnh mẽ hơn và hiệu quả hơn xung đột. Mọi sự trong thế giới này đều liên hệ với nhau [21]. Chắc chắn những điều khác biệt đều có thể gây ra những va chạm, cọ xát. Nhưng chúng ta hãy đối phó với chúng một cách xây dựng và phi bạo lực, để cho “những căng thẳng và chống đối” có thể thực hiện một sự hợp nhất đa dạng hoá và đem lại sức sống”, bảo tồn được “những gì có giá trị và hữu ích về cả hai phía” [22].

Tôi cam đoan rằng Hội Thánh sẽ trợ giúp mọi nỗ lực kiến tạo hoà bình bằng đường lối phi bạo lực một cách chủ động và sáng tạo. Vào ngày 01 tháng Giêng 2017 này, bộ Thăng tiến sự Phát triển Con người Toàn diện sẽ khởi sự những hoạt động của mình. Bộ này sẽ giúp Hội thánh tiến hành theo một đường lối hiệu quả hơn bao giờ hết “những lợi ích vô giá của công lý, hoà bình, và công tác chăm sóc thụ tạo” và sự quan tâm đối với “những người di cư, những người nghèo khổ, những người đau yếu, những người bị loại trừ và sống ngoài lề xã hội, những người bị tù đầy và những người thất nghiệp, cũng như những nạn nhân của những cuộc xung đột vũ trang, của những thiên tai, và của mọi hình thức nô lệ hoá và hành hạ con người” [23]. Mỗi một sự đáp ứng trên đây, dù khiêm tốn đến đâu, cũng góp phần kiến tạo một thế giới phi bạo lực, bước đầu tiên dẫn tới công lý và hoà bình.

KẾT LUẬN

7. Theo truyền thống, tôi sẽ ký Sứ điệp này vào ngày 8 tháng Mười Hai, ngày Lễ kính trọng thể Đức Trinh Nữ Maria Vô Nhiễm, là Nữ Vương Hoà Bình. Khi Chúa Con giáng sinh làm người, các thiên thần đã ca ngợi vinh danh Thiên Chúa trên Trời và chúc bình an dưới thế cho người thiện tâm (x. Lc 2,14). Chúng ta hãy cầu xin được sự dẫn dắt của Đức Maria.

“Tất cả chúng ta đều mong muốn hoà bình. Nhiều người hằng kiến tạo hoà bình hết ngày này qua ngày khác khởi từ những cử chỉ và hành động nhỏ bé. Nhiều người đang chịu đau khổ, tuy nhiên, họ vẫn bền đỗ kiên nhẫn trong nỗ lực của mình để làm những người kiến tạo hoà bình” [24].

Trong năm 2017, ước chi chúng ta có thể tận hiến bản thân chúng ta một cách sốt sắng và chủ động cho việc loại trừ bạo lực khỏi tâm hồn chúng ta, khỏi lời nói và hành động của chúng ta, và cho việc chúng ta trở nên những người phi bạo lực và kiến tạo những cộng đồng phi bạo lực biết chăm lo cho ngôi nhà chung của chúng ta. “Không có gì là không thể nếu chúng ta hướng lên Thiên Chúa mà cầu xin. Mỗi người đều có thể là một người thợ kiến tạo hoà bình” [25] □

Từ Điện Vatican, ngày 8 tháng Mười Hai 2016

+ PHANXICÔ

[Sưu tập của GDHT]

SỨ ĐIỆP HÒA BÌNH THẾ GIỚI 2017

VÀ BẠO LỰC Ở VIỆT NAM CỘNG SẢN

Hà Minh Thảo 1/7/2017 – VietCatholic News

I. PHI BẠO LỰC: MỘT ĐƯỜNG LỐI CHÍNH TRỊ VÌ HÒA BÌNH.

Đó là chủ đề Sứ điệp của Đức Thánh Cha Phanxicô cho Ngày Hòa bình thế giới 01.01.2017. Ngài cầu chúc Bình An cho mọi người bằng để hình ảnh và sự giống Thiên Chúa trong mỗi con người cho phép chúng ta nhìn nhận nhau như là những hồng ân thánh thiêng, với một phẩm giá vô hạn định. Chúng ta hãy kính trọng phẩm giá có nền tảng cao trọng nhất ấy, đặc biệt là trong những hoàn cảnh xung đột, và chúng ta hãy biến sự phi bạo lực có tính chủ động thành phong cách sống của chúng ta.

Đây là Sứ điệp ngày Hòa bình Thế giới lần thứ 50. Trong Sứ điệp đầu tiên, Chân phước Giáo hoàng Phaolô VI đã nói thật rõ ràng: “Hòa bình chính là con đường thật sự duy nhất cho sự tiến bộ nhân loại, chứ không là những tập chú vào chủ nghĩa quốc gia đầy tham vọng hay là những cuộc xâm lược đầy bạo lực, và càng không phải là những áp bức đưa đến một trật tự dân sự sai quấy”. Trái lại, do trích dẫn từ Thông điệp ‘Hoà bình trên Trái đất’ (Pacem in terris) của Thánh Giáo hoàng Gioan XXIII, Đức Phaolô VI đã ca ngợi ‘ý nghĩa và sự hăng hái đối với nền Hòa bình được đặt nền móng trên sự thật, công lý, tự do và bác ái’. Tính thời sự các lời này vẫn còn quan trọng trong thời đại hôm nay và thật cấp bách hơn 50 năm về trước. Do đó, Đức Thánh Cha muốn nói một cách chi tiết hơn về sự phi bạo lực như là một phong cách của đường hướng chính trị vì Hòa bình, và cầu xin Thiên Chúa giúp tất cả chúng ta quay lại với sự phi bạo lực trong chiều sâu cảm nghĩ của mình, một trong những giá trị nhân bản. Ước chi sự phi bạo lực trên bình diện cuộc sống hằng ngày lẫn trên bình diện trật tự quốc tế.

Thế kỷ vừa qua đã bị tàn phá bởi hai trận thế chiến khủng khiếp, và hiện nay, thế giới đang lâm vào một cuộc thế chiến không kém kinh khủng 'theo từng mảnh'. Không dễ để so sánh thế giới ngày nay đang có nhiều hơn hay ít hơn bạo lực so với thế giới hôm qua. Những phương tiện truyền thông hiện đại làm chúng ta ý thức hơn về bạo lực hay làm chúng ta ngày càng quen dần với bạo lực. Những bạo lực từ các 'chiến tranh từng phần' đã kéo theo những vụ khủng bố, sự kỳ thị, xâm lược vũ trang, những hình thức lạm dụng các người di cư và nạn nhân các vụ buôn người và sự hủy hoại môi trường. Trong trường hợp xấu nhất, bạo lực có thể dẫn tới cái chết về thể xác lẫn tâm lý nhiều người, nếu không muốn nói là của tất cả.

Chúa Giêsu cũng đã từng sống trong thời đại đầy bạo lực. Nhưng, qua Phúc âm, Người dạy 'chiến trường là nơi bạo lực và hòa bình gặp nhau, chính là con tim nhân loại' "Từ bên trong, từ lòng người, phát xuất những ý định xấu" (Mc 7,21). Nhưng khi tận mắt chứng kiến thực tế này, Đức Kitô đã đưa ra một câu trả lời hoàn toàn tích cực: 'Tình Thương không biết mệt mỏi và vô điều kiện của Thiên Chúa, Đấng đón nhận và tha thứ'. Chúa Giêsu dạy các môn đệ yêu thương cả kẻ thù (x. Mt 5,44), và 'nếu bị ai vả má bên phải, thì hãy giơ cả má bên trái ra nữa' (Mt 5,39). Người

ngăn cản các công tố viên muốn ném đá người phụ nữ ngoại tình (x. Ga 8,1-11), và trong đêm trước cuộc khổ hình của mình, Chúa đã yêu cầu Phêrô phải xỏ gươm vào vỏ (x. Mt 26,52). Ai đón nhận Tin Mừng Đức Kitô, thì người ấy sẽ biết cách để nhận ra bạo lực mà người ấy đang mang trong mình, và để cho mình được chữa lành bởi Lòng Thương Xót của Thiên Chúa.

Nhiều khi, sự phi bạo lực bị xem là sự thua cuộc, không dẫn thân hay thụ động, nhưng thực tế không phải là vậy. Năm 1979, khi nhận giải Nobel Hòa bình, Mẹ Têrêxa đã giải thích rõ ràng Sứ điệp của Mẹ về một sự phi bạo lực có tính chủ động 'Trong gia đình tôi, chúng tôi không cần phải có bom đạn hay vũ khí, và cũng chẳng cần hủy hoại để mang tới Hòa bình, nhưng chúng tôi chỉ cần ở cùng nhau và yêu thương nhau. Như thế, chúng tôi sẽ có thể thắng vượt tất cả mọi sự ác đang có trên thế giới. Sức mạnh vũ khí là sự dối trá. Trong khi các kẻ buôn bán vũ khí làm công việc của họ, thì cũng có rất nhiều người kiến tạo Hòa bình, hiến cuộc sống để chỉ giúp đỡ mọi người'.

Nếu cội rễ bạo lực phát sinh từ cõi lòng con người, thì gia đình cũng là nơi đầu và căn bản để đi trên con đường phi bạo lực, một thành tố Niềm Vui Tình Yêu được Đức Thánh Cha trình bày tháng 3/2016. Gia đình là lò luyện không thể thiếu mà nhờ đó, vợ chồng, cha mẹ, con cái và anh chị em sẽ học để thống nhất với nhau cũng như để quan tâm chăm sóc cho nhau một cách vô vị lợi; những chia rẽ, hay thậm chí là những xung đột, phải được thắng vượt một cách đầy cương nghị, nhưng nhờ vào sự đối thoại, niềm kính trọng, sự mưu cầu hạnh phúc cho người khác, Lòng Thương Xót và sự tha thứ. Từ gia đình, Niềm Vui Tình Yêu sẽ lan tỏa trên toàn thế giới, rồi sẽ bao phủ trên toàn xã hội. Thêm vào đó, một nền luân lý về tình huynh đệ và về sự chung sống hòa bình giữa những con người và các dân tộc, sẽ không thể được đặt nền tảng trên sự sợ hãi, bạo lực và sự khép kín, nhưng phải căn cứ trên trách nhiệm, trên sự kính trọng và trên sự đối thoại chân thành.

Việc kiến tạo Hòa bình bằng sự phi bạo lực có tính chủ động là yếu tố cần thiết và phù hợp với các nỗ lực thường xuyên của Giáo Hội để hạn chế việc sử dụng bạo lực qua những qui luật luân lý, nhờ sự tham gia của Giáo Hội vào công tác của các tổ chức quốc tế và nhờ vào sự dẫn thân đầy kinh nghiệm của các Kitô hữu trong việc soạn thảo các bộ luật

về mọi ngành. Đức Kitô đã dạy cho chúng ta một ‘cầm nang hướng dẫn’ về chiến lược kiến tạo Hòa bình, trong Bài Giảng Trên Núi, Tám Mối Phúc Thật (x. Mt 5,3-10) có thể mô tả con người ấy là người hạnh phúc, tốt lành và đáng tin. Phúc cho những ai không sử dụng bạo lực, người xây dựng Hòa bình, người có tâm hồn thanh khiết, những người đói khát sự công chính.

Đó cũng là một chương trình và là một thách đố đối với các nhà lãnh đạo chính trị và tôn giáo, những vị phụ trách các cơ quan quốc tế, các doanh nghiệp và các hãng truyền thông toàn cầu: Sự sử dụng các Mối Phúc Thật trong khi thực thi trách nhiệm, trong phong cách người xây dựng Hòa bình; biểu thị Lòng Thương Xót bằng cách khước từ việc loại trừ con người, hủy hoại môi trường, hay việc muốn chiến thắng bằng mọi giá. Hãy sẵn sàng ‘chịu đựng sự xung đột, giải quyết nó, và làm cho nó trở thành điểm xuất phát một tiến trình mới’, chọn tình liên đới làm lối sống. Phi bạo lực có tính chủ động là cách thức để cho thấy sự hiệp nhất thực sự mạnh mẽ hơn sự xung đột. Mọi sự trên thế giới đều gắn bó mật thiết với nhau. Sự khác biệt có thể sẽ sinh ra những bất đồng, hãy giải quyết chúng bằng một cách xây dựng và phi bạo lực.

Giáo Hội Công Giáo đồng hành với mọi nỗ lực nhằm kiến tạo nền Hòa bình bằng sự phi bạo lực có tính chủ động và sáng tạo. Ngày 01.01.2017, ‘Cơ quan phụ trách việc phát triển toàn diện con người’ bắt đầu hoạt động để giúp Giáo Hội có hiệu quả hơn trong việc thúc đẩy ‘những sự thiện vô hạn của nền Công lý, Hòa bình và bảo vệ thiên nhiên’, hỗ trợ Giáo Hội ngày càng kiên quyết hơn trong sự chăm lo cho các di dân, cho những người túng thiếu, ..., các nạn nhân của các cuộc xung đột vũ trang và các thảm họa thiên nhiên...

II.- BẠO LỰC: ĐƯỜNG LỐI CHÍNH TRỊ TẠI VIỆT NAM.

Mọi người Việt chúng ta đều biết đảng cộng sản luôn dùng bạo lực để chống lại người dân bằng chép từ Hiến pháp các quốc gia Âu Mỹ và thêm vào đó điều 4 để hình thành Hiến pháp cộng sản Việt hầu tiêu diệt Dân Chủ Việt Nam. Vì nắm trọn trong tay ba quyền Lập, Hành và Tư pháp, nên cộng đảng đã dùng bạo lực để cai trị đồng bào. Chúng đã sai Linh mục Huỳnh công Minh và các Linh mục người dân gọi là quốc doanh dùng ‘bạo lực vô hình’ hầu hãm hại bao nhiêu Bề Trên để, ngày nay, được hưởng một gia tài không nhỏ. Nói ra thêm buồn, nhưng Sự Thật là

thế. Không sự thật, công lý, tự do và bác ái thì không có Hoà bình như Thánh Giáo Hoàng Gioan 23 dạy và Đức Thánh Cha nhắc lại trong Sứ Điệp ngày Hoà bình, lần thứ 50, năm nay.

Trong nhiều năm qua, chúng tôi cố gắng tìm hiểu các Sứ điệp nhân ngày Hoà bình từng năm và so sánh với những hoàn cảnh mà đồng bào chúng ta gặp quá nhiều hoàn cảnh oan nghiệt. Một điều ai cũng thấu rõ là biết bao nhiêu người Việt trong nước đạo đức và chuyên nghiệp hơn những kẻ đang ngồi ghế công quyền, đã phải tù tội vì những bản án ‘bỏ túi’ đầy bất công. Năm 2016 vừa kết thúc, nhiều cơ hội để đảng viên cộng sản sử dụng bạo lực với nhau và với người dân vô tội.

A. Đại hội đảng cho thấy rõ sự tranh chấp giữa hai phe Nguyễn Phú Trọng và Nguyễn Tấn Dũng tuy được che đậy rất khéo, nhưng do tổn bao nhiêu giấy mực, nên nhiều người dân cũng thông suốt. Tuy nhiên, đó là chuyện nội bộ đảng, chúng ta không cần đi vào chi tiết.

B. Tại trụ sở tỉnh uỷ Yên Bái ngày 18.05.2016, lúc 7 giờ 45, ông Đỗ Cường Minh, chi cục trưởng chi cục kiểm lâm tỉnh, với khẩu súng K59 đến văn phòng bí thư tỉnh uỷ Phạm Duy Cường và đã bắn chết ông này. Sau đó, ông Minh đóng cửa phòng và đi bộ 150 mét sang phòng ông Ngô Ngọc Tuấn, Chủ tịch Hội đồng nhân dân kiêm Trưởng ban tổ chức tỉnh uỷ, và bắn chết ông này. Cuối cùng, ông Minh tự sát bằng một viên đạn ‘xuyên từ sau gáy ra trước’. Do nghi can đã chết, vụ án được xếp lại. Hầu hết dư luận trên cộng đồng mạng lẽ trái tỏ ra thích thú, hào hứng với những bình luận khá hả hê khi theo dõi tin tức hấp dẫn về vụ thanh toán chết chóc này. Họ hớn hờ vì có đảng viên cộng sản cao cấp bị đồng chí (vì đồng tiền) thanh toán bằng võ lực...

C. Trong cuộc bầu cử đại biểu Quốc hội khóa 14 vào ngày 22.05.2016, luật bầu cử cho phép mọi người dân, không mất quyền dân sự, được phép ghi danh ghi danh ứng cử. Nhưng trong áp dụng, đảng cộng sản đã dùng các hành vi bạo lực đê tiện để loại các ứng viên độc lập, không cộng sản bằng những đám cò mồi trong các cuộc duyệt xét địa phương. Nếu có những ứng viên tự khoe là ‘độc lập’ đắc cử đại biểu là vì thể thức ‘đảng cử dân bầu’ được thực hiện theo lối bầu cử ‘cơ cấu’. Theo đó, thí dụ, cộng đảng định cơ cấu Quốc hội khóa này có 5% đại biểu là người ngoài đảng thì chúng chọn một số nào đó để ra ứng cử và cho thắng chỉ đúng 5% số ghế. Đương nhiên, những người có đạo đức

và khả năng đều bị loại bỏ, bằng những bạo lực mà công dân các nước dân chủ Tây phương không thể tưởng tượng được.

D. Hủy hoại Môi Trường.

1. Thông điệp 'Laudato Sí': lời tiên tri cho toàn dân Việt Nam.

Ngày 18.06.2015, Thông điệp 'Vinh danh Thiên Chúa' về bảo vệ thiên nhiên được Đức Thánh Cha Phanxicô ban hành. Thông điệp lấy tên từ lời cầu của Thánh Phanxicô : 'Laudato sí, mí Signore' (Lạy Chúa của con, chúc tụng Chúa), trong 'Bài ca Vạn vật' nhắc nhở mọi người rằng trái đất là 'căn nhà chung của chúng ta'. Người đã đặt câu hỏi như là trọng tâm thông điệp 'Loại thế giới nào chúng ta muốn chuyển lại cho những người đến sau chúng ta, cho các trẻ em đang lớn lên?' và mời chúng ta 'săn sóc căn nhà chung'. Người viết tiếp 'Nghĩ vấn này không chỉ liên quan đến môi trường mà thôi, vì ta không thể đặt câu hỏi chỉ một phần', và điều này khiến phải tự hỏi về ý nghĩa cuộc sống và những giá trị làm căn bản cho đời sống xã hội: 'Chúng ta đến trần thế này để làm gì? Chúng ta hoạt động và tranh đấu với mục đích nào? Tại sao trái đất lại cần chúng ta?'. 'Nếu chúng ta không đặt những câu hỏi căn bản này, thì tôi không tin rằng những quan tâm của chúng ta về môi trường có thể có những giải đáp quan trọng'.

'Bài ca Vạn vật' nhắc chúng ta trái đất là căn nhà chung của mình, 'cũng như trái đất, chúng ta chia sẻ cuộc sống với nó, và nó như người mẹ tươi đẹp đón nhận chúng ta trong vòng tay mẹ' (số 1 Thông điệp). Do 'chúng ta là đất' (x. St 2,7), nên thân thể mình chúng ta được cấu thành nhờ những thành tố của trái đất, không khí là yếu tố mang lại cho chúng ta hơi thở và nước từ trái đất làm cho chúng ta được sống và được bổ dưỡng' (số 2).

Trong thời đại chúng ta, trái đất bị ngược đãi và cướp phá đang kêu than và những tiếng than trách đó đang hiệp với những tiếng rên xiết của những người bị bỏ rơi trên thế giới này. Đức Thánh Cha mời chúng ta hãy lắng nghe họ, tất cả và từng người, cá nhân hay tập thể (gia đình, quốc gia và cộng đồng quốc tế) hãy 'hoán cải về môi sinh', theo đề nghị của Thánh Gioan Phaolô II, tức 'đổi hướng', đón nhận vẻ đẹp và trách nhiệm dần thân để 'săn sóc căn nhà chung'. Đồng thời, Đức Phanxicô nhìn nhận: 'Người ta nhận thấy có sự nhạy cảm ngày càng gia tăng đối

với môi trường và việc săn sóc thiên nhiên, và thành tâm lo lắng những gì đang xảy ra cho hành tinh chúng ta' (số 19) [chúng ta có thể thay thế 'hành tinh' bằng 'nước Việt'], gia tăng niềm hy vọng mà Thông điệp đề cao và gửi đến mọi người một sứ điệp rõ ràng và đầy hy vọng: 'Nhân loại [thay thế bằng 'Người Việt'] còn có khả năng cộng tác để xây dựng một căn nhà chung' [nước Việt Nam] (số 13); 'con người [người dân Việt] còn khả năng can thiệp tích cực' (số 58); 'không phải tất cả đã bị mất mát, vì con người, tuy có khả năng thoái hóa tột độ, nhưng vẫn còn có thể tự vượt thắng, tái chọn lựa điều thiện và tái tạo'(số 205)...

Ngỏ lời với tín hữu Công Giáo, Đức Thánh Cha nhắc lại lời Thánh Gioan Phaolô II: 'Đặc biệt Kitô hữu nhận biết các nghĩa vụ mình trong thiên nhiên, đối với thiên nhiên và Đấng Tạo hóa là thành phần Đức Tin mình' (số 64), nhưng họ 'đặc biệt muốn đối thoại với tất cả mọi người về căn nhà chung chúng ta' (3): đối thoại được nhắc trong toàn Thông điệp, và nơi chương V, nó trở thành một phương thế để đối phó và giải quyết các vấn đề. Từ đầu, Đức Phanxicô nhắc nhở cả 'các Giáo Hội và Cộng đoàn Kitô khác đã phát triển sự quan tâm sâu xa và một suy tư quý báu' về đề tài môi sinh học (số 7). Thật thế, họ đóng góp đặc biệt, bắt đầu từ sự đóng góp của 'Đức Thượng phụ quý mến Bartolomeo' (7), được trích dẫn nhiều trong các đoạn số 8 và 9. Nhiều lần, Đức Thánh Cha cảm ơn những người giữ vai chính trong công cuộc này, cá nhân cũng như các hiệp hội và tổ chức, 'suy tư của vô số nhà khoa học, triết gia, thần học gia và các tổ chức xã hội đã phong phú hóa tư tưởng Giáo Hội về những vấn đề ấy' (số 7) và Người mời gọi mọi người hãy nhìn nhận 'sự phong phú mà các tôn giáo có thể đóng góp cho một nền môi sinh học toàn diện và cho sự phát triển trọn vẹn con người' (số 62).

2./ Thảm họa cá chết hàng loạt ở Miền Trung.

Từ ngày 06.04.2016, tình trạng cá chết được ngư dân phát hiện tại vùng biển một số xã thuộc thị xã Kỳ anh (Hà Tĩnh). Hôm 10.04.2016, hiện tượng này lan tiếp đến vùng biển Quảng bình và Thừa thiên-Huế, dọc theo bờ biển miền Trung dài hơn 200 cây số... Ngư dân phải đưa thuyền lên bờ phơi nắng và nhịn đói. Tại Quảng bình, hàng loạt người dân ăn cá phải vào bệnh viện cấp cứu... Nguy cơ ô nhiễm môi trường thật là trầm trọng.

Ngay từ đầu, đồng bào tiên đoán chắc là do Formosa xả thải độc chất ra biển. Nhất là từ khi ông Chou Chun Fan, Giám đốc đối ngoại Công ty TNHH Gang thép Hưng nghiệp Formosa, ngày 25.04.2016 trả lời phóng viên Lan Anh là ‘đã xả thải thì phải tác động đến môi trường, nên phải chọn hoặc là thép hoặc tôm cá. Trước kia, nơi trồng lúa mà nay là nơi đặt nhà máy thì đâu còn lúa. Đó cũng là đã phải chọn lựa. Nếu chọn cả hai thì làm thủ tướng cũng không giải quyết được’. Ông này bị bắt phải xin lỗi và đúổi việc. Trong khi đó, các tay mơ cộng sản xoay quanh các lý do ‘nực cười’ như có thể là do ‘sức ép âm thanh gây ồn ào, sóng, động đất... Tới 27.04.2016, trong một cuộc họp báo chỉ 15 phút, Thứ trưởng Tài nguyên Môi trường Võ Tuấn Nhân đã lên tiếng bênh vực tập đoàn Formosa khi tuyên bố: “Chưa có bằng chứng để xác định Formosa và cảng Vũng áng có liên quan đến cá chết”.

Đến ngày 25.04.2016, Hà Tĩnh có 10 tấn, Quảng Trị 30 tấn, và đến ngày 29 cùng tháng, Quảng Bình đã có hơn 100 tấn cá biển bất ngờ chết dạt bờ. Thảm họa đã ảnh hưởng lớn đến sản xuất và sinh hoạt của ngư dân, các hộ nuôi thủy sản ven bờ, du lịch biển và cuộc sống của cư dân miền Trung. Chỉ tại Quảng Bình có 18 xã chuyên làm nghề biển với hơn 14.000 hộ và 24.000 lao động nghề biển. Tin tức từ cơ quan du lịch quốc gia, vào tháng 11, cho biết ô nhiễm chất thải từ công ty Formosa dọc theo bờ biển miền Trung tháng 4 đã gần như hoàn toàn phá hủy ngành du lịch khu vực khi doanh thu từ du lịch giảm tới 90%. Theo điều tra, nguồn thải lớn từ nhà máy Formosa chứa độc tố tạo thành một dạng phức hợp, di chuyển vào Nam làm hải sản ở tầng đáy biển chết, là nguyên nhân gây ra thảm họa ô nhiễm môi trường biển này.

Nhà nước cho rằng chất thải mà Formosa thừa nhận đã thải ra biển tác động đến cuộc sống của hơn 200 000 người dân, trong đó có 41 000 ngư dân. Đến cuối tháng 7, người dân vẫn chưa được nhà nước trả lời là khi nào họ có thể hoạt động đánh bắt gần bờ được thực hiện trở lại, khi nào có thể ăn cá và hải sản nhờ môi trường biển đã an toàn, mặc dù các viên chức cộng sản vẫn bày trò ‘ăn cá và tắm biển’ để lừa gạt đồng bào.

3./ Hành động vì môi trường.

Ngày 27.04.2016, Ban Công lý và Hòa bình Giáo phận Vinh ra thông cáo, yêu cầu nhà cầm quyền ‘thành lập một Ủy ban điều tra độc lập cấp Chính phủ, với sự cố vấn của các chuyên gia trong nước cũng như các

cơ quan quốc tế có uy tín trong lĩnh vực bảo vệ môi sinh’, ‘Hỗ trợ ngư dân, hộ gia đình nuôi trồng thủy hải sản, làm muối và các doanh nghiệp để họ có cuộc sống ổn định và duy trì nghề nghiệp của họ’.

Ngày 13.05.2016, Đức cha Phaolô Nguyễn Thái Hợp, Giám mục giáo phận Vinh công bố ‘Thư Chung’ về ô nhiễm môi trường biển tại miền Trung. Qua đó, Người kêu gọi người Công Giáo có trách nhiệm với quê hương và các thế hệ tương lai bằng các hành động thiết thực như: không sản xuất thực phẩm bẩn, phá hoại môi trường, nên chôn cất, không trao đổi, giao dịch cá chết, hợp tác tìm ra thủ phạm vụ việc,... Nhân dịp này, Đức cha cho rằng các nhà chức trách đã tránh né công bố nguyên nhân và thủ phạm sau hơn một tháng.

Ngày 12.06.2016, hàng trăm người dân Quỳnh Lưu (Nghệ an) xuống đường vì hiện tượng cá chết vì Đồng bào Quỳnh Lưu đa phần là ngư dân. hiện nay cuộc sống của họ bị đảo lộn. Tàu thuyền không thể ra khơi, hay có đưa cá về cũng không thể bán được. Đồng thời, đồng bào ở đây giăng biểu ngữ ‘Phản đối VTV1 vu cáo đối với Đức cha Phaolô Nguyễn Thái Hợp’ vì trong bản tin ngày 13.05.2016, Đài Truyền hình VTV nói: ‘ngày 13.05.2016 Giám mục Giáo phận Vinh Nguyễn Thái Hợp đã ra bản thư chung, diễn tả sự việc một cách thiếu khách quan, thổi phồng, gây hoang mang và dùng những lời lẽ kích động giáo dân’.

Sáng ngày 16.06.2016, bất ngờ Đức cha Giuse Ngô Quang Kiệt đến thăm bà con giáo dân Đông Yên. Nhiều người không kìm được cảm xúc của mình đã khóc lớn. Những giọt nước mắt trào ra; những dồn nén, oan ức mấy năm nay tự nhiên vỡ ra... Đức cha đã cùng bà con vào nhà thờ, cùng nhau kunh nguyện, ân cần hỏi thăm, động viên. Người căn dặn, trong đau khổ, người giáo dân phải can trường gìn giữ đức tin, làm chứng cho sự thật-công lý-hòa bình, sống yêu thương, tha thứ cho kẻ thù. Đức cha đã ban phước lành cho tín hữu.

4./ Công bố Thủ phạm và chấp nhận Bồi thường vô lý.

Chiều 30.06.2016, Bộ trưởng Chủ nhiệm Văn phòng Chính phủ Mai Tiến Dũng công bố nguyên nhân gây ra tình trạng cá chết hàng loạt ở 4 tỉnh miền Trung từ ngày 06.04.2016. Dù từ ngày 02.06.2016, ông này tuyên bố đã tìm ra nguyên nhân cá chết. Tại sao, phải đợi đến bốn tuần sau mới công bố? Đành rằng, đảng, nhà nước và Formosa có nhu cầu

phải bàn thảo, để cuộc công bố giảm thiểu những thiệt hại cho chế độ lẫn cho Formosa, hầu xứng chủ trương 'Formosa nhận lỗi, đảng nhận tiền, người dân nhận thăm họa'. Sau đó, ngày 18.06.2016, Trần Nguyên Thành, chủ tịch Hội đồng Quản trị Formosa, đã gửi thư cho Thủ tướng Nguyễn Xuân Phúc 'chính thức nhận tội' và OK 500 triệu mỹ kim bồi thường. Nhưng vẫn còn chờ... Ngày 27.06.2015, Dương Khiết Trì, Ủy viên Quốc vụ Trung cộng đến Việt Nam mới công bố cho người dân biết và không đồng ý để người dân bị nạn và thiệt hại khởi tố thủ phạm vì sợ đồng phạm có thể bị kéo ra Tòa.

Do sự tính toán của những 'đỉnh cao trí tuệ' từ đâu để ra con số tròn 500 triệu mỹ kim bồi thường và, sau đó, vì bị thiếu, những nạn nhân được sự trợ giúp của các Linh mục, đặc biệt Cha Đặng Hữu Nam, hướng dẫn đồng bào nạn nhân làm đơn thưa Formosa ra tòa. Do đó, kẻ cầm quyền yêu cầu Đức Giám mục Vinh đổi Cha Nam đi. Vì dốt thẩm quyền Đạo - Đời, chúng không biết là chúng đã vượt quyền. Do đó, chúng dám đề nghị, khi đến Vatican để xin Toà Thánh ra lệnh cho Đức Giám mục và các Linh mục giáo phận Vinh ngưng giúp đỡ đồng bào nạn nhân thăm họa môi trường do Formosa gây ra, nên họ đã biểu tình yêu cầu nhà nước đóng cửa Formosa. Để đổi lại, cộng sản Hà Nội chấp thuận cho Tòa Thánh cử một Đại sứ tại đây. Thẩm quyền Tòa Thánh từ chối ngay. Tuy vậy, Chủ tịch nhà nước Trần Đại Quang, nhân dịp đến Ý, đã đến Vatican để gặp Đức Thánh Cha Phanxicô và Đức Hồng Y Quốc vụ khanh ngày 23.11.2016.

[Trong diễn văn đọc tại 'Hội nghị của Thủ tướng Chính phủ với chức sắc cấp cao của các tổ chức tôn giáo' ngày 19.12.2016, tại TP. Hồ Chí Minh, Đức cha Nguyễn Văn Khảm nói '... Chúng tôi cũng vui mừng khi nhìn thấy hình ảnh Chủ tịch Nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam đến thăm Đức Giáo Hoàng Phanxicô ngày 24.11.2016, và quà tặng của Chủ tịch nước - trống đồng Việt Nam - nay có mặt trong dinh thự giáo hoàng. Hi vọng những cuộc gặp gỡ và viếng thăm này sẽ củng cố và làm tiền đề cho những bước tiến mới trong quan hệ ngoại giao giữa Việt Nam và Toà thánh Vatican, tăng thêm uy tín của Việt Nam trên trường quốc tế...'. Ngày 24.11.2016 làm chúng tôi ngạc nhiên vì đúng là ngày 23.11.2016 và ngày 24.11.2016 là ngày Kitô hữu Việt Nam kính trọng thể Chư Thánh Tử Đạo tại Việt Nam.]

Ngày 18.11.2016, tập san 'Eglise d'Asie', dưới tựa đề 'En poste depuis peu, le chef d'Etat vietnamien sur le point de rendre visite au pape François' tại: <http://eglasie.mepasie.org/asia-du-sud-est/vietnam/2016-11-18-en-poste-depuis-peu-le-chef-d2019etat-vietnamien-sur-le-point-de-rendre-visite-au-pape-francois>, nhà báo của Hội Thừa sai Paris có viết về việc Chủ tịch nước (président du pays) Trần Đại Quang có đến hội kiến với Đức Thánh Cha Phanxicô ngày 23.11.2016 và lướt qua về các hội kiến trước, lần lượt với 'tứ trụ triều đình' {tổng thư ký đảng (Trọng), thủ tướng (Dũng 2 lần), chủ tịch nước (Triết và Quang) và chủ tịch quốc hội (Hùng)}. Người viết bài không quên nhắc từ năm 2012, khi ông Quang làm bộ trưởng Công an, bộ này đã bắt gần 2.700 người bị cho là vi phạm trật tự công cộng. Ông đã ca ngợi thành quả bắt tù những nhân vật và tổ chức bị chúng cho là bất hợp pháp.

Ngày 02.12.2016, thông tấn xã 'Asia-News' có bài 'For Vietnamese bishop, no progress in religious freedom can be expected from Hanoi' tại: <http://www.asianews.it/news-en/For-Vietnamese-bishop,-no-progress-in-religious-freedom-can-be-expected-from-Hanoi-39305.html>, 'Asia-News' đã đặt những câu hỏi với Đức cha Micae Hoàng Đức Oanh, nguyên Giám mục giáo phận Kontum:

- Trả lời về nhận xét về cuộc thăm viếng của chủ tịch Việt Nam tới Đức Thánh Cha, Đức cha đáp 'Chúng tôi hy vọng tự do tôn giáo được gia tăng mỗi khi có một cuộc họp cấp cao giữa các nhà lãnh đạo Việt Nam và Vatican. Chúng tôi đang mong muốn nhìn thấy sự tiến bộ. Nhưng theo kinh nghiệm, bất chấp nhiều lần các lãnh đạo Việt Nam cao cấp gặp Đức Giáo hoàng, cả trong quá khứ lẫn hiện tại, không ai trong họ mang bất cứ kết quả như đồng bào mong được thấy. Tình hình có thể trở nên tồi tệ hơn trước phiên họp'.

- Đề cập đến Luật Tôn giáo mới, Đức cha nói 'Theo kinh nghiệm của tôi, dưới sự cai trị của cộng sản đã có rất nhiều pháp lệnh về tôn giáo. Nhưng pháp lệnh này được nhiều người coi là tồi tệ nhất. Nó còn tồi tệ hơn cả pháp lệnh ban đầu của năm 1946.

- Đức cha cho biết: "Thống kê cho thấy việc truyền giáo trong xã hội Việt Nam đã xuống dốc. Kết quả thống kê mới là Giáo hội tại Việt Nam đang mất dần danh hiệu 'trưởng nữ của Giáo Hội tại Á châu Á' vì đứng hạng thứ 5 sau Phi luật tân, Nam Hàn, Đông Timor, và Liban".

Ngày 18.11.2016, tập san 'Eglise d'Asie', dưới tựa đề 'L'Eglise du Vietnam aujourd'hui : l'analyse au scalpel de deux évêques vietnamiens' tại: <http://eglise.mepasie.org/asia-du-sud-est/vietnam/2016-12-22-l2019eglise-du-vietnam-aujourd2019hui-l2019analyse-au-scalpel-de-deux-eveques-vietnamiens> - Bảng tiếng Anh 'The Church In Vietnam today' tại: <http://www.vietcatholic.info/News/Html/209464.htm>. Văn kiện về Giáo hội Công giáo tại Việt Nam ký bởi hai Đức cha Micae Hoàng Đức Oanh (Giám mục Kontum 2003-2015) và Đaminh Mai Thanh Lương (Giám mục phụ tá giáo phận Orange (Orange County, California, Hoa kỳ), được sự đồng ký của Đức ông Francis Phạm Văn Phương (Hoa kỳ); các Linh mục John Trần Công Nghị, Michael Mai Khải Hoàn, Bart. Nguyễn Đình Phước (Hoa kỳ), Stêphanô Bùi Thượng Lưu, GB Đinh Xuân Minh (Đức), Paul Văn Chi, Anthony Nguyễn Hữu Quảng (Úc), Joseph Phạm Minh Văn, Hoàng Ngọc Thanh (Thụy sĩ), Pascal Nguyễn Ngọc Tĩnh, Phạm Trung Thành, Lê Ngọc Thanh (Việt Nam); Nữ tu Nguyễn Thùy Linh (Úc) và các ông Nguyễn Long Thao, Trần Mạnh Trác (Hoa kỳ), Đặng Minh An (Úc), Trần Kim Ngọc, Paul Nguyễn Văn Tánh (Bỉ).

Trước nhất, các vị xác tín một Sự Thật mà 117 Thánh, 1 Á thánh và cả trăm ngàn Kitô hữu Tử đạo đã đổ máu để xây dựng: "Giáo hội Công giáo tại Việt Nam thực sự Anh hùng và vẻ vang, nhưng nó có vẻ như là vào ngày hôm qua. Hôm nay, đó là một sự suy giảm của Giáo hội này trong một quốc gia riêng của mình gặp nguy hiểm, khó chịu từ bên trong của một kẻ thù từ nước ngoài".

Xin mời đọc văn kiện này để biết Sự Thật về Giáo hội Công giáo Việt Nam, chúng tôi chỉ xin góp vài ý kiến mà mình biết:

1.- Tổng thống Ngô Đình Diệm, sau 9 năm cầm quyền Thủ tướng rồi Tổng thống không một lần đến diện kiến Đức Thánh Cha. Nhưng chắc chắn ông rất kính trọng các giáo sĩ. Ngày 11.06.1963, khi Thượng tọa Thích Quảng Đức 'tự thiêu' tại Sài Gòn, Tổng thống Ngô Đình Diệm đang dự Thánh lễ, do Đức cha Phao lô Nguyễn Văn Bình, Tổng Giám mục Sài Gòn, cử hành để Cầu Hồn cho thánh Giáo hoàng Gioan XXIII. Ngoài ra, Ông Diệm từng tâm sự: "Tôi không phải là thần thánh, tôi chỉ là một người bình thường, tôi chỉ biết thức khuya, dậy sớm làm việc, một lòng hiến dâng đời tôi cho đất nước và dân tộc". Hàng ngày, ông hiệp dâng Thánh lễ để nói khó với Chúa. Là Kitô hữu thi hành 'Tám Mối Phúc Thật', kết quả như Lời Chúa hứa, trước bị kẻ giết mướn dùng bạo lực ám sát,

ông đã được gặp Linh mục để chịu các Bí tích cuối cùng. Linh hồn Gioan Baotixita về hưởng Nhan Thánh Chúa, toàn dân Việt Nam Cộng hòa đi vào chỗ mất nước.

2. Năm 1972, Chân phước Giáo hoàng Phaolô VI từ chối tiếp Tổng thống Nguyễn Văn Thiệu mà đón Xuân Thủy, phái viên đặc biệt của nhà nước cộng sản Hà Nội vì hai điều:

a. Tổng thống Ngô Đình Diệm cương quyết từ chối Tổng thống Kennedy (đảng Dân chủ) đem quân tác chiến Mỹ sang Miền Nam vì sẽ làm Mất Chính Nghĩa và gây khủng hoảng kinh tế và xã hội tại Việt Nam Cộng Hòa. Sự Thật đã xảy ra đúng như vậy.

b. Sau khi ông Diệm chết, ba tuần sau, ông Kennedy cũng bị ám sát chết (hai cái chết có cùng lý do?), Tổng thống Johnson đem quân sang Việt Nam. Những hình ảnh đê nhất cường quốc đem quân với vũ khí hiện đại vào Việt Nam để đánh và giết Việt cộng gây óm với mã tấu thô sơ đã ảnh hưởng thật xấu đánh vào tâm lý thế giới ‘đế quốc Mỹ xâm lăng Việt Nam được tự vệ bởi Mặt trận Giải phóng Miền Nam, không là cộng sản, chỉ đối lập với Mỹ Diệm, rồi Thiệu Kỳ’. Do đó, Việt Nam Cộng hòa bị mất Chính Nghĩa chống cộng sản, do cộng sản Bắc Việt thành lập và điều khiển bởi cộng sản Bắc Việt xâm lăng được điều khiển và trợ giúp bởi Liên xô và Trung cộng.

Kinh tế Miền Nam bị chiến tranh leo thang nên không sản xuất nên lạm phát phi mã. Về xã hội, đời sống người dân khó khăn, nạn mại dâm lan tràn do lính Mỹ lăm đô la. Vì những hình ảnh đó cùng với những quan tài phủ cờ Mỹ được đưa về Hoa kỳ gây phong trào phản chiến ngày càng lan rộng điều khiển bởi những người như Bill Clinton, John Kerry... khiến lung lạc những giáo sĩ phụ trách hồ sơ Việt Nam tại Vatican. Từ năm 1971, Ngoại trưởng Mỹ Kissinger bắt đầu nói chuyện với Trung cộng để ‘rút quân trong danh dự’, nên buộc Tổng thống Thiệu phải ký Hoà ước Paris 1973, không có sự bảo đảm ‘mất nước’ nào cho Việt Nam Cộng hòa. Đồng thời, Tổng thống Nixon muốn dứt điểm chiến tranh Việt Nam để tái thắng cử nhiệm kỳ hai năm 1972. Trước nhiệm vụ phải bảo vệ Tổ Quốc, Tổng thống Thiệu bị coi là ‘hiếu chiến, không yêu Hòa Bình’ (Nhưng, rất tiếc, đó không phải là thứ Hòa Bình mà Hồng Y Tô-tô Chúa P.X. Nguyễn Văn Thuận đã viết, năm 1969, trong Thư luân lưu ‘Vững mạnh trong Đức Tin? Tiến lên trong An Bình’ nhằm chỉ dẫn đường lối xây

dựng và củng cố, phát triển một nền Hòa bình chân chính, trường cửu theo quan niệm Công Giáo. Bởi thế, ngày nay, Việt Nam là một nhà tù khổng lồ, trong đó, có những Giám mục, cần có ý kiến của các linh mục đảng viên trước khi Đức Thánh Cha bổ nhiệm.

KẾT LUẬN.

Phỏng theo Sứ điệp ‘Phi Bạo lực : một đường lối chính trị vì Hòa bình, chúng tôi viết những dòng này để nói ra những gì mình coi là Sự Thật mình biết vì chúng ta chỉ biết cộng sản khi đã sống dưới sự cai trị của họ. Nhờ Bạo lực và Dối trá, Việt Nam, đã từng thắng Pháp và Mỹ, hầu thống nhất Đất Nước nằm trong tay những lãnh đạo tàn bạo và tranh quyền (Đức Thánh Cha Biển Đức 16 đã tiếp Nguyễn Tấn Dũng và Nguyễn Phú Trọng đang ‘sống chết với nhau’). Ước mong các giáo sĩ phụ trách hồ sơ Việt Nam nên thận trọng hơn, nhất là ngày 09.12.2016, Tổng thống Mỹ B. Obama ký ban hành Luật Global Magnitsky Human Rights Accountability Act cho phép Tổng thống Hoa Kỳ trừng phạt bằng cách cấm nhập cảnh hay đóng băng tài sản trên đất Mỹ của bất cứ cá nhân hay thể nhân pháp lý ngoại quốc vi phạm nhân quyền và tham nhũng mà năm lãnh đạo Việt Nam đã được tiếp tại Vatican có thể nằm trong danh sách các tội phạm này.

Trong quá khứ, Ba lan, một nước đã thoát cộng sản, ngày 07.01.2007, tân Tổng Giám mục Varsovie, Đức cha Stanislaw Wielgus, đã phải từ chức trước khi cử hành Thánh Lễ nhậm chức vì đã cộng tác với mật vụ trong những năm 1970. Biến cố này chắc chắn không làm cho Đức Thánh Cha Biển Đức 16 hài lòng ☐

[Sưu tập của GDHT]

PHẦN THỨ HAI

NGƯỜI TRẺ TRONG XÃ HỘI VIỆT NAM

MỔ XẺ NHỮNG “VẤN ĐỀ” CỦA GIỚI TRẺ VIỆT NAM HIỆN NAY

Xã hội càng phát triển thì những vấn đề xã hội mới càng nảy sinh đòi hỏi những kiến giải khoa học. Thanh niên là nhóm xã hội chịu sự tác động mạnh mẽ của những biến đổi xã hội. Trong quá trình biến đổi xã hội luôn có sự đan xen giữa những giá trị cũ, mới do vậy ở thanh niên luôn xuất hiện nhiều “vấn đề” mới cần được “mổ xẻ”, nghiên cứu để định hướng, điều chỉnh hoặc đề xuất những kiến giải khoa học phù hợp với sự phát triển của xã hội.

GIỚI TRẺ LƯỜI ĐỌC

(Ảnh minh họa: Sinh viên dân sự Học viện Hậu cần,
Nguồn: Hội Thích Ngắm Trai Xinh Gái Đẹp Trường Học Viện Hậu Cần)

Đa số giới trẻ ngày nay đọc ít hơn những thế hệ trước. Những cuốn chuyện kinh điển như: Cuốn theo chiều gió, Tiếng chim hót trong bụi mận gai, Thép đã tôi thế đấy, Không gia đình v.v... được đa số những người thuộc thế hệ trước đọc nhưng nếu hỏi các bạn trẻ ngày nay về những tác phẩm

này chắc sẽ ít người đã đọc. Vì sao? Vì họ không chịu đọc. Có những bạn trẻ hoàn toàn không đọc gì, trừ sách giáo khoa ở trường. Họ có hàng trăm, hàng ngàn lý do để biện minh cho sự lười đọc này như: Mỗi người một sở thích; đọc sách phải suy nghĩ, nhức đầu; cầm sách lên chỉ chít chữ, nhìn một hồi là mắt díp lại; bây giờ tiểu thuyết nào có tiếng cũng được dựng thành film, xem film sướng hơn; bài vở nhiều, không có thời gian... hoặc đơn giản là không thích đọc.

Một số bạn trẻ tự cho rằng, mình cũng chịu khó đọc song họ chủ yếu đọc ở trên mạng internet. Họ đọc những thông tin “**bề nổi**” đặc biệt là những thông tin “**hot**”, “**giật gân**” về các sao, mode thậm chí những nội

dung **“cướp, giết, hiếp”** lại được nhiều bạn trẻ rất quan tâm. Họ chủ yếu sử dụng cách đọc lướt để biết thông tin **“chém gió”** cùng bạn bè. Những thông tin chiều sâu về tình hình kinh tế, chính trị, xã hội, các vấn đề xã hội nóng hổi không được giới trẻ quan tâm nhiều.

Trong số những người có đọc, khá nhiều người thường chỉ thích một số tác giả hoặc một số tác phẩm, chủ đề nhất định... chứ rất ít người đọc nhiều thể loại, nhiều tác giả hoặc nhiều chủ đề đa dạng. Những sách về lý luận, nghiên cứu chuyên sâu thì giới trẻ lại càng tìm cách tránh xa. Những điều này ảnh hưởng không nhỏ tới phong kiến thức cũng như sự phát triển hoàn thiện nhân cách của con người.

KHẢ NĂNG TƯ DUY ĐỘC LẬP HẠN CHẾ

Khả năng tư duy độc lập của giới trẻ hạn chế chủ yếu là do phương pháp giáo dục lạc hậu của Việt Nam tồn tại bấy lâu. Nếu như ở nước ngoài, giáo viên có thể đưa một cuốn sách, giao hẹn một tuần đọc xong, sau khi đọc xong học sinh/sinh viên sẽ viết một bài luận nêu quan điểm và nhận xét về cuốn sách vừa đọc sau đó, cả lớp cùng thảo luận. Thông thường, giáo viên giảng rất ít, chủ yếu cho học sinh ngồi từng nhóm thảo luận, phát biểu ý kiến, phân tích, nhận xét, bình luận... Giáo viên có vai trò là người hướng dẫn, định hướng, củng cố, đặt câu hỏi, đôi khi tranh luận, duy trì không khí thảo luận.... Trong khi giáo dục Việt Nam chủ yếu theo hướng thụ động, giáo viên chủ yếu dùng phương pháp thuyết giảng, giảng giải, học sinh chủ yếu nghe, tiếp thu mà không có hoặc rất ít thảo luận, tranh luận. Cách dạy và học này được áp dụng trong suốt 12 năm phổ thông cho đến khi học đại học cách dạy và học này vẫn tồn tại làm cho học sinh/sinh viên mất đi khả năng phát biểu, đưa ra quan điểm của chính mình cho nên khả năng tư duy độc lập của họ rất hạn chế, thậm chí không có khả năng tư duy độc lập.

THÍCH CHẠY THEO NHỮNG GIÁ TRỊ ẢO

Sự phát triển của công nghệ thông tin đặc biệt là internet đã có những tác động làm thay đổi cách nghĩ, thậm chí hành vi của giới trẻ. Nhiều bạn trẻ chạy theo những giá trị ảo – những giá trị không có thực ảnh hưởng lớn đến kinh tế, sức khỏe, tinh thần và sự phát triển hoàn thiện nhân cách. Cuộc sống online đã khiến nhiều bạn trẻ cổ xúy cho ngôn ngữ chat. Nhiều bạn trẻ đã biến những ngôn ngữ chat thành những mật mã mà

người lớn, các bậc phụ huynh không thể nào dịch nổi. Hệ lụy của nó không chỉ làm đau đầu các bậc phụ huynh mà một số từ ngữ được sử dụng tràn lan trong nhà trường làm đau đầu thầy, cô giáo và ảnh hưởng lớn đến sự trong sáng của tiếng Việt. Một số từ còn bị lạm dụng quá mức làm sai lệch so với nghĩa ban đầu, chẳng hạn như từ **“tự kỷ”**. Ở nhà không đi chơi – tự kỷ; ít ra ngoài – tự kỷ; không có người yêu – tự kỷ v.v.... Việc chạy theo những giá trị ảo cũng làm cho nhiều bạn trẻ trở nên nghiện games online, nghiện chat, nghiện facebook dẫn đến những hệ lụy khôn lường về thể chất và tinh thần. Bất trước cuộc sống ảo trong các trò chơi khiến nhiều học sinh phạm phải những trọng tội trong đó có cả giết người.

Chính việc chạy theo những giá trị ảo là một trong những nguyên nhân khiến tỷ lệ phá thai ở Việt Nam thuộc top đầu thế giới. Do bất chước những lối sống, trào lưu trên các trang báo mạng **“lá cải”** mà nhiều người nghĩ, có người yêu là sành điệu, cho rằng mình đã trưởng thành và nhiều trải nghiệm hơn người khác khi **“yêu gấp”**, **“sống thử”**. Bên cạnh đó, sự né tránh các vấn đề giới tính, sức khỏe sinh sản của nền giáo dục nước nhà đã đẩy học sinh đến những hệ lụy đáng buồn. Giáo viên dạy cho học sinh những điều mơ hồ về giới tính, tình dục, sức khỏe sinh sản. Họ né tránh, tạo sự tò mò khiến học sinh phải tự tìm hiểu ở những nguồn khác, qua bạn bè, film ảnh... Sự tò mò cùng những kiến thức không đầy đủ về giới tính, sức khỏe sinh sản, sức khỏe tình dục khiến nhiều học sinh không biết tác hại của việc phá thai sẽ ảnh hưởng thế nào đến sức khỏe. Do đó, tỷ lệ nạo phá thai ở Việt Nam vẫn tiếp tục gia tăng. Người ta cứ sợ vẽ đường cho hươu chạy, nhưng có lẽ nên vẽ đường cho hươu chạy đúng hướng sẽ tốt hơn rất nhiều khi để hươu chạy tứ tán.

BỆNH VÔ CẢM

“Bệnh vô cảm” của giới trẻ trong xã hội hiện nay đang là thách đố cho các nhà giáo dục, các bậc cha mẹ, cũng như những người có trách nhiệm. “Bệnh vô cảm” được hiểu là một trạng thái tinh thần mà ở đó, con người không nảy sinh những cảm xúc đối với những sự vật, sự việc diễn ra xung quanh mình, những nỗi buồn, nỗi đau, sự mất mát, thiệt thòi của đồng loại. Những người sống vô cảm thường chỉ bo bo nghĩ đến lợi ích

của riêng mình, ngại va chạm, sợ phiền toái, liên lụy với tâm niệm **“đèn nhà ai nhà nấy rạng”**. Những kẻ sống vô cảm thậm chí còn lạnh lùng, nhẫn tâm gieo rắc nỗi đau cho người khác mà không mảy may động lòng trắc ẩn. Đáng buồn là trong những vụ đánh nhau giữa các học sinh thời gian qua đều có một số đông **“khán giả”** trẻ tuổi, không chỉ thản nhiên đứng nhìn, mà còn dùng điện thoại di động ghi hình rồi tung lên mạng. Một biểu hiện nữa của thói vô cảm trong giới trẻ là sự **chửi bới người lớn trong nhà, thái độ bàng quan với mọi việc xung quanh... của nhiều teen Việt**. Gần đây, hàng loạt những câu chuyện teen dùng từ ngữ xúc phạm, hỗn xược với người lớn lan tràn trên facebook đang gióng lên hồi chuông báo động về căn bệnh vô tâm của giới trẻ.

Một số học sinh, sinh viên mặc dù là những con mọt sách nhưng lại bàng quan với những gì xảy ra xung quanh mình. Họ không biết hiện nay ai là chủ tịch nước, ai là chủ tịch quốc hội, ai đang là thủ tướng. Chuyện thật như bịa nhưng đó là sự thực! Phải chăng nền giáo dục quá nặng nề.... khiến họ chỉ dành phần lớn thời gian chúí mũi vào bài vở và chạy theo điểm số và thứ hạng.

Bệnh vô cảm có những tác hại thật ghê gớm, nó không chỉ làm suy giảm đạo đức của một cá nhân mà còn đẩy đất nước đến bờ tụt hậu, suy thoái. Hãy thử tưởng tượng nếu đa số thế hệ trẻ có thái độ vô cảm thì tương lai của đất nước sẽ đi về đâu? Rường cột nước nhà sẽ ra sao, nếu không nói là đã mục nát ngay từ trong trứng nước? Quả thật, đó là một mối họa vô cùng lớn cho xã hội!

LỜI KẾT

Hiện nay, ở Việt Nam chưa có một nghiên cứu toàn diện mổ xẻ những **“vấn đề”** của giới trẻ. Tuy nhiên, những vấn đề nêu trên mặc dù không nằm trong số đông giới trẻ song cũng gợi ra nhiều suy nghĩ cho chính các bạn trẻ và những người có trách nhiệm trong xã hội. Làm thế nào để định hướng, điều chỉnh và giải quyết những **“vấn đề”** mà giới trẻ Việt Nam đã, đang và sẽ vẫn phải đương diện?

Tác giả: Trung Dũng – Lê Na (Trung tâm ITCD)

[Sưu tập của GDHT]

MỘT SỐ VẤN ĐỀ VỀ VĂN HOÁ CỦA GIỚI TRẺ

Bài viết này nhằm tìm hiểu bản chất cũng như nguyên nhân hình thành những hiện tượng này và qua đó đưa ra một số nhận xét về văn hoá của giới trẻ Việt Nam đương đại cũng như ảnh hưởng của nó trong việc định hình phong cách sống của thanh niên. Bài viết tập trung vào ba hiện tượng trong văn hoá giới trẻ là thời trang, âm nhạc, và lối sống là ba đặc điểm chủ yếu đại diện cho 'lối sống' của thanh niên.

1. Giới thiệu

Hiện nay chúng ta có thể tìm thấy rất nhiều các bài viết, các bài phóng sự khác nhau đề cập đến những hiện tượng đã và đang nảy sinh trong giới trẻ Việt Nam. Mọi người dường như quen dần với một số hiện tượng văn hoá mới du nhập sau một thời gian xuất hiện. Một số hiện tượng khác vẫn đang tiếp tục nổi lên. Điểm chung của những hiện tượng này là tính 'gây sốc' bởi đa số đều bị cho là đi ngược lại hoàn toàn với những giá trị văn hoá truyền thống, là 'lai căng', có ảnh hưởng xấu đến lối sống và tư cách đạo đức của thế hệ trẻ và điều 'nguy hiểm' là những hiện tượng này mọc lên như 'nấm sau cơn mưa' và 'lây lan' rất nhanh chóng. Một vài hiện tượng còn bị xem như những 'dịch bệnh'. Các bài viết đề cập đến những hiện tượng này thì nhiều, góc nhìn của người viết cũng khác nhau song dường như đa phần chỉ dừng lại ở mức độ thống kê, phản ánh hay miêu tả những hiện tượng đó mà thôi [Lao Động 2003; VietNamNet 2003].

Bài viết này nhằm tìm hiểu bản chất cũng như nguyên nhân hình thành những hiện tượng này và qua đó đưa ra một số nhận xét về văn hoá của giới trẻ Việt Nam đương đại cũng như ảnh hưởng của nó trong việc định hình phong cách sống của thanh niên. Bài viết tập trung vào ba hiện tượng trong văn hoá giới trẻ là thời trang, âm nhạc, và lối sống. Đây là ba đặc điểm chủ yếu đại diện cho ‘lối sống’ của thanh niên [Kidd 2002].

2. Những biến chuyển của văn hoá giới trẻ Việt Nam đương đại

2.1. Nhạc trẻ

Nhạc trẻ hiểu nôm na là thể loại âm nhạc đáp ứng được thị hiếu chung của giới trẻ, được giới trẻ ưa chuộng. Do vậy, dòng nhạc này còn được gọi là nhạc thị trường. Bên cạnh *pop* (*popular music* - một thể loại âm nhạc phổ biến, dễ nghe), gần đây một số thể loại nhạc khác cũng bắt đầu được đưa vào ‘thử nghiệm’ trên thị trường như *R&B*, *Hip Hop*, *Rock*... song phổ biến nhất hiện nay vẫn là *pop*.

Xung quanh dòng nhạc này hiện có rất nhiều vấn đề đã và đang được các nhà phê bình đề cập đến ở nhiều khía cạnh khác nhau như nội dung; giai điệu; trang phục, tác phong của các nhóm nhạc và ca sĩ; quan hệ ca sĩ - người quản lý... Nội dung theo các nhà phê bình cũng như nhiều tác giả nói chung là chưa lành mạnh bởi nếu không ủy mị, chia ly, xa cách thì cũng yêu cuồng, sống vội, yêu vô tư, yêu vô trách nhiệm. Giai điệu thì đều ‘na ná’ như nhau mà có tác giả đã gọi đó là hiện tượng ‘ca khúc gà công nghiệp’, là hiện tượng ‘sinh sản vô tính’ [Người Lao Động 2003; Tuổi trẻ 2003b]. Việc thành lập các nhóm nhạc nam, nữ cũng là một khuynh hướng ngày càng trở nên phổ biến. Còn mối quan hệ giữa ca sĩ và người quản lý thì nhìn chung chưa chuyên nghiệp, không căn cứ trên hợp đồng, chủ yếu ‘dựa vào tình cảm’ là chính. Phần đông ý kiến đánh giá về phong cách biểu diễn và phục trang của ca sĩ thì cho là chưa phù hợp vì nếu không quá hở hang thì cũng thuộc diện ‘dị hợm’. Thậm chí gần đây Bộ Văn Hoá còn phải đưa ra một số qui định về vấn đề trang phục của ca sĩ [Đỗ Thị Ngọc Hà 2003].

2.2. Thời trang

Bên cạnh vấn đề phục trang của ca sĩ, thời trang của giới trẻ hiện nay cũng thuộc trường phái cấp tiến hướng về phong cách phương Tây với

quan niệm ăn mặc càng thoáng càng dễ khẳng định được giá trị tự thân hay dấu biệt kỳ dị nhưng vẫn dám chơi, dám chấp nhận bởi như thế mới là ‘sành điệu’. Đơn cử như việc mặc áo hai dây. Vào thời điểm cuối năm 1997, việc thanh niên mặc những chiếc áo không tay cũng rất hiếm vì thường bị cho là không đứng đắn. Vậy mà những năm gần đây, không chỉ áo không tay mà nhan nhản khắp phố ở đâu cũng có thể nhìn thấy những chiếc áo hai dây. Tuy nhiên, việc này vẫn chưa được xã hội chấp nhận rộng rãi. Hà Nội sẽ có quy định ai đi dạo phố mặc áo hai dây và áo lót có thể sẽ bị phạt [Đỗ Thị Ngọc Hà 2003]. Phụ huynh thì cho là do thanh niên bắt chước ‘thần tượng’ nên mới ăn mặc quá đà như thế song thật khó nói là ai bắt chước ai, thanh niên bắt chước ‘thần tượng’ hay nghệ sĩ phải chạy theo thời trang để nhằm đáp ứng được thị hiếu của thanh niên. Theo Đỗ Thị Ngọc Hà:

“Một thế hệ thời trang không thích vâng lời, không có chuẩn mực, ưa phá cách ra đời. Những chiếc áo khoét sâu như những sản phẩm may dờ. Những chiếc quần bản rộng như dân tứ chiếng, giang hồ... Không thể áp đặt thước đo thời trang cho giới trẻ, nhưng kiểu phục trang kỳ quặc của họ đã trở thành nỗi ám ảnh ăn mặc đô thị thời mở cửa” [2003].

Không chỉ quần áo mà kiểu tóc, giày dép, và các loại phụ trang khác như hình xăm, các loại khoen móc trên cơ thể v.v. cũng ngày càng được chú ý hơn, cũng phá cách hơn. Chẳng hạn như một đầu trọc. Trước kia đầu trọc là biểu tượng của những phần tử xấu, bị coi là ‘đầu gấu’ là ‘quân khu’, nay ai để đầu trọc là có thể được xem là người có cá tính (một số văn nghệ sĩ, họa sĩ hiện nay rất chuộng kiểu tóc này). Đầu trọc còn là một thời trang mà có một dạo (khoảng đầu năm 2001) các tiệm cắt tóc không làm hết việc. Bởi đó là thời điểm David Beckham, ngôi sao bóng đá nổi tiếng người Anh cạo bỏ mái tóc vàng quăn rũ thường ngày và thay vào đó là một cái đầu trọc với chân tóc xanh rì một màu [Tuổi trẻ 2003a].

Thời trang bây giờ thâm nhập vào tất cả các ngõ ngách của cuộc sống, từ trong nhà ra đến ngoài phố, vào cả giảng đường đại học. Chuyện sinh viên chạy theo thời trang, làm nô lệ cho thời trang không còn là chuyện mới mẻ.

Những năm gần đây, đặc biệt là ở những vùng đô thị lớn như Hà Nội, thành phố HCM, cùng với sự phát triển nhanh chóng về kinh tế là những

biến đổi trong quan niệm về thời trang của giới trẻ. Ở một bộ phận thanh niên, thời trang không còn là việc chạy theo mốt mới để có được những bộ trang phục hợp thời mà thời trang đồng nghĩa với hàng hiệu. Xu hướng này đang ngày càng lan rộng.

2.3.Lối sống và quan niệm về cuộc sống

Quan niệm về cuộc sống

Cuộc điều tra về giáo dục học tại thành phố HCM mới đây đã cho thấy thực trạng: 60% sinh viên sống khép mình, ít tham gia hoạt động xã hội; 10% sinh viên hướng vào vui chơi, hưởng thụ và chỉ có 30% sinh viên say mê học tập... [Vietnam Net 2003].

Hiện nay, có không ít bạn trẻ thường hay cảm thấy buồn, buồn một cách vu vơ, tự nhiên thấy buồn và không hiểu mình buồn vì chuyện gì. Không chỉ các nữ sinh hay mơ mộng mà nay các chàng trai lắm khi cũng có những cảm xúc tương tự. Không chỉ những thanh niên thiệt thòi không có điều kiện được học hành, được phát triển tiềm năng của bản thân mà ngay cả đối với những người có bằng cấp, thậm chí có địa vị, cảm giác này vẫn len lỏi đâu đó. Có tác giả tự hỏi không biết trong giới trẻ hiện nay có đang dấy lên một hội chứng buồn hay không [Nguyễn Vĩnh Nguyên 2003]. Theo Nguyễn Vĩnh Nguyên,

“Buồn tràn lan từ những cuộc chat chít đến những diễn đàn trên website. Buồn từ văn thơ uỷ mị học trò đến ngôn ngữ những nỗi niềm không ai hiểu nổi. Buồn từ những thao thức trầm cảm cho đến những cuộc nổi loạn phá phách...” [2003].

Những hiện tượng này được đặt cho nhiều tên gọi khác nhau song có thể hiểu một cách đơn giản đó là cảm giác vô nghĩa với với sống.

Lối sống

Có hai vấn đề nổi cộm trong lối sống của thanh niên Việt Nam đương đại tại các đô thị lớn. Những hiện tượng này đã xuất hiện được một thời gian và đang ngày càng trở nên phổ biến đó là quan hệ tình dục trước hôn nhân và kiểu bắt chước lối sống phương Tây. Tuy hai hiện tượng này có một điểm chung đó là quan niệm rất ‘thoáng’ rất ‘mở’ trong quan hệ tình dục, cả hai vẫn có những nét khác biệt. Ở kiểu bắt chước lối sống phương Tây mà đối tượng chủ yếu ‘tôn thờ’ lối sống này là các cô gái trẻ,

các cô ủng hộ kiểu quan hệ theo ‘hợp đồng’, ngắn hạn, dài hạn đều có. Theo họ, kiểu sống thực nghiệm này rất ‘an toàn’ vì khi không còn hợp nhau thì đường ai nấy đi không ràng buộc gì và không lúc nào là muộn cả. Trong thời gian hợp đồng, nếu thích thì vẫn có thể quan hệ với một hay vài người khác nữa [Việt Quỳnh 2003]. Cũng có những cô (mà không ít trong số này là những sinh viên vẫn còn đang đi học) chọn cách này như một kiểu kiếm sống, song cũng không ít cô con cái những gia đình khá giả cũng chuộng kiểu quan hệ này như là một, như là một cách khẳng định phong cách sống hiện đại của mình. Theo Việt Quỳnh [2003], “xét trên phương diện nào đó, khái niệm hôn nhân kiểu Phương Đông không hề tồn tại”.

Hiện tượng quan hệ tình dục trước hôn nhân đang ngày càng trở nên phổ biến và không chỉ giới hạn ở những đôi lứa đang yêu hoặc chuẩn bị tiến đến hôn nhân mà đã lan rộng ra ở cả độ tuổi học sinh cấp hai, cấp ba. Một học sinh được hỏi cho biết ở lớp cô có đến 70% bạn học có người yêu, rất nhiều cặp đã có quan hệ tình dục [Tin Tức 2003a]. Một nghiên cứu về sinh viên chưa lập gia đình của tác giả Võ Thị Cẩm Hiền đưa ra năm 1998 [Tiền Phong 2003] cho biết 20% chấp nhận quan hệ tình dục trước hôn nhân. Một nghiên cứu của Khoa Xã hội học – Phân viện Báo chí Tuyên truyền trên phạm vi cả nước năm 1998 [Tiền Phong 2003] cho biết 65% sinh viên chỉ quan hệ tình dục với người yêu; 42,1% với các đối tượng khác; 7,9% với nhiều đối tượng (có cả người yêu).

3. Những tác nhân

Cùng với quá trình công nghiệp hoá, hiện đại hoá; xu hướng toàn cầu hoá và hội nhập khu vực, Việt Nam cũng đang vươn mình để bắt kịp tốc độ phát triển của các quốc gia trong khu vực. Nỗ lực hội nhập của Việt Nam có thể nhìn thấy rất rõ ở nhiều lĩnh vực khác nhau trong đó có kinh tế và văn hoá. Đi cùng với những thành quả đạt được, những tinh hoa văn hoá chất lọc được còn là những thách thức.

3.1. Kinh tế, xã hội

Về mặt kinh tế, mặc dù mức tăng trưởng kinh tế hiện tại của Việt Nam rất tốt song có thể thấy rằng sự phát triển này là chưa đồng đều. Các chuyên gia của Ngân hàng Thế giới (World Bank) đã cảnh báo về tình

trạng bất bình đẳng đang gia tăng tại Việt Nam. Theo "Báo cáo phát triển Việt Nam 2004: Nghèo" và một báo cáo không chính thức mới đây của Ngân hàng thế giới [Tuổi Trẻ 2003c] bất bình đẳng giữa giàu và nghèo ở Việt Nam đang tăng rất nhanh trong 10 năm trở lại đây. Theo khuyến cáo của Ngân hàng Thế giới, có 5-10% dân số Việt Nam nằm trong diện dễ bị rơi vào vòng nghèo đói. Chênh lệch chi tiêu giữa nhóm giàu nhất và nhóm nghèo nhất đã tăng từ 4,97 lần năm 1993 lên đến 6,03 lần năm 2002, và nếu sử dụng các số liệu đã được điều chỉnh cho những trường hợp báo cáo thấp hơn thực tế thì tỉ lệ này có thể lên tới 8,84 lần. Sự bất bình đẳng và chênh lệch giàu-nghèo đã có tác động rất lớn đến văn hoá giới trẻ, ảnh hưởng đến quan niệm của họ về cuộc sống cũng như lên chính cách sống của họ. Chính sự bất bình đẳng và chênh lệch giàu nghèo này cũng góp phần nào tạo nên cảm giác bất an, buồn vu vơ, hay sự vô vị của cuộc sống trong rất nhiều bạn trẻ hiện nay.

3.2. Văn hoá

Về mặt văn hoá, cùng với sự ra đời của chính sách mở cửa, văn hoá phương Tây lại được dịp ồ ạt thâm nhập vào xã hội Việt Nam. Lần này, với sự hỗ trợ tích cực của xu thế hội nhập và toàn cầu hoá, của những tiến bộ trong khoa học và công nghệ như mạng internet, điện thoại di động, máy ảnh kỹ thuật số cùng những phương tiện thông tin đại chúng khác, ảnh hưởng của văn hoá phương Tây lan tỏa sâu rộng đến tất cả các tầng lớp dân cư cũng như mọi ngõ ngách của xã hội Việt Nam. Không thể phủ nhận những ảnh hưởng tích cực của xu hướng mở cửa lên nhiều khía cạnh của đời sống như đô thị, công nghiệp phát triển hơn; đời sống vật chất được nâng cao hơn, tiện nghi đầy đủ hơn; vai trò cá nhân được nâng cao hơn; tinh thần tự do phê phán được đề cao hơn; và sự liên kết quốc tế cũng ngày càng rộng rãi hơn [Trần Ngọc Thêm 1999]. Sự liên kết quốc tế rộng rãi thể hiện rõ nét trong văn hoá giới trẻ qua sự thịnh hành của các thể loại nhạc trẻ, của những kiểu thời trang phá cách. Tuy vậy, tác động của văn hoá phương Tây cũng mang theo nó những mặt trái khiến không ít người lo ngại bởi nó không phù hợp với những giá trị văn hoá truyền thống Việt Nam. Điều này có thể thấy qua sự 'cởi mở' trong các mối quan hệ giới tính; qua quan niệm của thế hệ trẻ về tình yêu, hôn nhân, và gia đình.

4. Văn hoá giới trẻ và vấn đề bản sắc

4.1. Sự chuyển dịch về văn hoá

Những hiện tượng kể trên cho thấy một sự chuyển dịch về văn hoá khá rõ rệt trong thế hệ trẻ. Song những thay đổi này có thể nói lại chưa được quan tâm đúng mức, chưa được nhìn nhận và đánh giá một cách khách quan. Chúng ta hãy quay trở lại với ba đặc trưng của văn hoá giới trẻ.

Nhạc trẻ

Các nhạc sĩ khi được hỏi cho biết “nhạc trẻ là một sự phát triển tất yếu của lịch sử âm nhạc; dù muốn hay không, chúng ta cũng không thể cưỡng lại sự phát triển này” (nhạc sĩ Nguyễn Ngọc Thiện [Tuổi Trẻ 2003b]). Còn đối tượng của nhạc trẻ - những người trẻ tuổi - thì cho rằng tuy họ không hoàn toàn giống như những gì được miêu tả trong các bài hát, nhìn chung họ vẫn thích nhạc trẻ vì giai điệu, tiết tấu sôi nổi, mới mẻ phù hợp với lối sống mới năng động, phóng khoáng. Một số nhạc sĩ khác thì cho biết “nhạc trẻ luôn gắn với thời trang và thị trường cho nên nhiều lúc bị tác động cũng là tất yếu” (nhạc sĩ Trần Minh Phi [Tuổi trẻ 2003b]) nhất là khi nhu cầu của thị trường quá lớn (nhạc sĩ Quốc An [Tuổi trẻ 2003b]). Trong quá trình tìm tòi sáng tạo đồng thời vừa nhắm đáp ứng nhu cầu của thị trường thì việc các bài hát có giai điệu gần giống nhau là điều không thể tránh khỏi. Nói như nhạc sĩ Nguyễn Ngọc Thiện thì “một vài hạt sạn thì có sá gì khi thế giới đang xích lại gần nhau trong giai điệu”. Nỗ lực của người làm công việc sáng tác nhìn chung thường ít được đồng điệu chia sẻ, ít khi nhận được những góp ý, chỉ bảo thiện chí mà phần lớn là những chê bai thiếu khách quan (nhạc sĩ Quốc An [Tuổi trẻ 2003]).

Thời trang

Có thể nói không ít thanh niên còn có những hiểu biết rất hạn chế thậm chí lệch lạc về thời trang kết hợp với tâm lý hiếu kỳ, thích chơi nổi của tuổi trẻ tạo nên những kiểu thời trang lập dị, chưa phù hợp với môi trường và hoàn cảnh xã hội. Song ở một khía cạnh nào đó, chúng ta phải hiểu rằng những thử nghiệm với thời trang, với những sự khác biệt

là một phần của tính hiện đại và bản sắc [Grossberg 1996]. Chúng ta sẽ trở lại vấn đề hiện đại và bản sắc ở phần sau.

Lối sống và quan niệm về cuộc sống

Với điều kiện vật chất đầy đủ, thanh thiếu niên Việt Nam hiện nay được chăm sóc tốt hơn, về thể chất cao to hơn các thế hệ trước và đây cũng là một nguyên nhân của sự trưởng thành sớm về mặt tâm sinh lý của thế hệ trẻ [Tiền Phong 2003]. Bên cạnh đó, lượng thông tin ở khắp mọi nguồn liên quan đến chủ đề tình yêu, tình dục đang ngày càng trở nên phổ biến và thậm chí không thể kiểm soát được (như mạng internet gia đình, các cơ sở cho thuê internet) đã có ảnh hưởng và tác động rất lớn tới sự nhạy cảm đối với vấn đề giới tính và tình dục ở lứa tuổi thanh thiếu niên [Tiền Phong 2003]. Ngoài ra, sự ngăn cấm và lảng tránh vấn đề này của người lớn nói chung (bao gồm cả gia đình, nhà trường, và xã hội) càng kích thích trí tò mò của các bạn trẻ. Sự ngăn cấm và lảng tránh đã để lại những nguy cơ tai hại đến tâm sinh lý, sức khỏe sinh sản của cả một thế hệ trẻ. Theo số liệu của Tin Tức [2003a], Lao Động [2003], trung bình mỗi năm có khoảng 200.000 ca nạo phá thai ở tuổi vị thành niên, 5,9% học sinh cấp III đã từng quan hệ tình dục, và có khoảng 5% các sản phụ ở độ tuổi dưới 18, 90% vị thành niên không biết cách sử dụng biện pháp tránh thai... Thậm chí có trường hợp mới chỉ 13 tuổi đã có thai với chính... bạn trai cùng lớp. Một nghiên cứu khác của Bộ Y tế chỉ ra rằng 50% vị thành niên chưa có tri thức đầy đủ về sinh lý tuổi dậy thì và các vấn đề tình dục, mang thai [Lao Động 2003]. Hậu quả của sự thiếu hiểu biết này không phải là nhỏ. Theo Tin Tức [2003b], đến cuối năm 2002 số người nhiễm HIV ở lứa tuổi 20-29 (lứa tuổi đẹp nhất cuộc đời) lên tới 62%. Nhiễm HIV ở tuổi vị thành niên từ 10-19 tuổi chiếm 8,3%. Còn số liệu về các bệnh lây qua đường tình dục khác, các bệnh xã hội ở lứa tuổi thanh thiếu niên thì đến nay cả ngành y tế lẫn ngành giáo dục vẫn chưa có một điều tra chính thức nào [TTVNOL 2003].

Sự phê phán là cần thiết nhưng những lên án (về văn hoá giới trẻ nói chung) dựa trên sự lảng tránh và thiếu khách quan không giúp giải quyết được vấn đề mà đôi khi còn đưa đến kết quả ngược lại. Vậy đâu là nguyên nhân của những phê phán này?

Xét về nguồn gốc, văn hoá Việt Nam là một nền văn hoá nông nghiệp với các đặc điểm chủ yếu như coi trọng sự hài hòa thiên về âm tính; coi

trọng tình cảm hơn lí trí, tinh thần hơn vật chất; ưa sự tế nhị kín đáo [Trần Ngọc Thêm 1996/2001]. Những đặc điểm này đã tồn tại bền vững hàng ngàn năm nay cùng với sự phát triển của lịch sử dân tộc mà theo Trần Ngọc Thêm thì chúng như một thứ ‘gien xã hội’ di truyền lại từ hết đời này sang đời khác. Trong khi đó, áp dụng phương pháp nghiên cứu văn hoá bằng thuyết âm-dương của giáo sư Trần Ngọc Thêm thì những hiện tượng nảy sinh trong văn hoá giới trẻ hiện nay lại mang những đặc điểm hoàn toàn trái ngược với những giá trị truyền thống vốn lâu nay bền vững. Chẳng hạn, nhạc pop là thể loại nhạc có giai điệu hay nhưng tiết tấu nhanh, sôi động; phong cách biểu diễn thường kèm vũ đạo rất mạnh mẽ (dương tính) hoàn toàn trái ngược với âm nhạc truyền thống thường có tốc độ chậm, da diết gợi nên những tình cảm quê hương buồn man mác với những điệu múa cũng chứa đựng những đường nét tròn trĩnh, uốn lượn mềm mại, không gãy góc, đôi chân khép kín (âm tính). Còn về thời trang, những kiểu thời trang phá cách hở hang (dương tính) thì đi ngược lại xu thế ưa ổn định, tôn trọng sự hài hòa, sự kín đáo (âm tính). Về lối sống và quan niệm sống, lối sống thực dụng, hướng ngoại, cá nhân chủ nghĩa (dương tính) được đề cao dẫn đến sự suy giảm tính ổn định gia đình (âm tính) [Trần Ngọc Thêm 1996/2001].

Tuy nhiên, điều đáng lưu ý ở đây về khía cạnh những giá trị truyền thống (những giá trị có ảnh hưởng lớn, mang tính chi phối) là chúng được áp dụng chung chứ không dành riêng cho một lớp văn hoá nào. Những giá trị này sẽ được tiếp nối truyền từ thế hệ này sang thế hệ khác. Và thế hệ trẻ mặc nhiên được cho là phải tiếp nhận và có trách nhiệm duy trì những giá trị này. Với ảnh hưởng của văn hoá và quan niệm truyền thống như vậy, có thể hiểu được tại sao người lớn luôn cho rằng họ cần phải ‘dạy’ cho bọn trẻ làm như thế này, như thế kia hay tránh những gì mà họ cho là không thuộc ‘phạm vi’ của tuổi trẻ. Ví như giáo dục giới tính. Đến tận bây giờ, đây vẫn là một vấn đề còn đang được xem xét xem có nên đưa vào chương trình giáo dục phổ thông hay không vì người lớn sợ rằng không khéo sẽ vẽ đường cho hươu chạy, dạy cho con trẻ những chuyện của người lớn.

Ngày nay cùng với những biến đổi về cơ cấu kinh tế, xã hội, cấu trúc gia đình cũng đã thay đổi (gia đình hạt nhân đang ngày càng phổ biến; kiểu gia đình nhiều thế hệ đã không còn phù hợp). Vai trò cá nhân được

đề cao, thanh niên ngày nay trở nên chủ động hơn, có nhiều tự do hơn, và họ cũng bắt đầu vượt ra khỏi những rào cản của văn hoá truyền thống để sống cho riêng mình tạo nên một lớp văn hoá riêng gọi là văn hoá giới trẻ. Lớp văn hoá này hoàn toàn phù hợp với định nghĩa về văn hoá giới trẻ của Kidd [2002] mà theo đó văn hoá giới trẻ là lớp văn hoá của một nhóm những người trẻ tuổi. Lớp văn hoá này tồn tại song song trong lòng của một tầng văn hoá rộng hơn - tầng văn hoá làm chuẩn mực cho toàn xã hội. Tuy vậy, nó vẫn có sự phát triển độc lập với những giá trị và chuẩn mực của riêng mình. Thanh niên thông qua văn hoá giới trẻ nhằm khẳng định vai trò, vị trí của mình trong hệ thống chung của xã hội, đó là môi trường để họ tìm tòi và định hình hướng đi, lối sống - hay còn gọi là bản sắc - cho riêng mình.

4.2. Bản sắc của thanh niên: trào lưu chung và những khó khăn

Nếu văn hoá là cách mọi người ứng xử theo những chuẩn mực được đề ra trong xã hội mà họ đang sống [Đào Duy Anh, 1938; Kidd, 2002] thì bản sắc là cách mọi người thể hiện chính bản thân mình, nhìn nhận những người xung quanh mình, và xem xét những gì người khác nghĩ về mình [Kidd, 2002]. Bản sắc có nghĩa là chúng ta cần phải biết ‘chúng ta là ai’. Như vậy, bản sắc không thể được hình thành một cách tách rời với văn hoá. Đây là hai yếu tố luôn song hành với nhau và bản sắc được định hình bởi văn hoá. Theo Kidd [2002] thì ý thức cá nhân ‘chúng ta là ai’ (bản sắc) có liên hệ mật thiết với những gì mà xã hội mong muốn chúng ta thực hiện và trở thành (văn hoá). Tuy nhiên, nói như vậy không có nghĩa bản sắc là một phạm trù thụ động bị kiểm soát bởi văn hoá. Theo xã hội học hiện đại thì bản sắc có khả năng thích nghi và thay đổi được bởi con người là những thực thể năng động và có suy nghĩ.

Cùng với sự chuyển mình hình thành một kết cấu xã hội ‘hậu truyền thống’ (post-traditional) ^[1]; sự tăng trưởng trong mức sống và thói quen tiêu dùng cho thấy xã hội Việt Nam đương đại đã xuất hiện những đặc điểm của một xã hội mang tính chất hiện đại phản ánh (reflexive modernity) ^[2]. Theo Giddens (1996, trong [Kidd 2002]), quá trình toàn cầu hoá có tính chất phản chiếu (reflexive globalization) đã góp phần tạo nên bản sắc riêng của mỗi người chúng ta. Toàn cầu hoá với sự phát triển của những phương tiện giao tiếp toàn cầu, của ngành công nghiệp du lịch, của những ý tưởng sáng tạo được phổ biến rộng khắp trên toàn thế

giới đã tạo cho chúng ta cảm giác trái đất này dường như nhỏ bé hơn [Kidd 2002]. Do vậy, trong quá trình xây dựng bản sắc của mình, toàn cầu hoá buộc chúng ta phải xem xét đến những yếu tố văn hoá ngoại lai và định vị lại mình trong một bối cảnh văn hoá rộng lớn hơn – bối cảnh văn hoá của toàn thế giới [Kidd 2002]. Toàn cầu hoá cũng làm cho ranh giới phân định giữa hai nền văn hoá Đông – Tây ^[3] dường như không còn tồn tại. Theo Giddens [1996], cũng vì xã hội hiện nay mang tính chất hậu truyền thống mà mỗi cá nhân chúng ta phải tự thân vận động, phải độc lập trong việc xây dựng và duy trì các mối quan hệ; phải biết làm chủ tương lai của bản thân; đồng thời tạo được một bản sắc riêng cho mình. Đây là những thứ mà trước kia chúng ta có thể được thừa hưởng từ những thế hệ đi trước. Nghĩa là hiện nay chúng ta đang sống trong một thời đại không có gì được bảo đảm; song điều đó cũng có nghĩa là văn hoá hậu hiện đại đem đến cho chúng ta nhiều tự do hơn: tự do thoát khỏi những ràng buộc của truyền thống, tự do trong việc quyết định trở thành một người như thế nào, và tự do thực hiện những lựa chọn của mình.

Về việc xây dựng bản sắc, những phương thức truyền thống hình thành bản sắc có tính chi phối, khá khắt khe và độc đoán dựa trên giai cấp, tuổi tác, giới tính, thành phần dân tộc... đã tan rã và thay vào đó là những nguồn hình thành bản sắc khác nhau dựa trên chủ nghĩa tiêu dùng (việc chúng ta cho rằng chúng là ai được hình thành dựa vào không chỉ những gì chúng ta làm mà còn dựa trên những gì chúng ta tiêu thụ và cách thức chúng ta sử dụng những món hàng đó). Điều này thể hiện rõ nét qua khuynh hướng thích nghe nhạc thị trường, mua quần áo thời trang, dùng hàng hiệu, xăm mình, xỏ khoen, và quan hệ tình dục trước hôn nhân. Tuy nhiên, chính sự tự do quá lớn đó đã đem đến những lo ngại khôn lường bởi giờ đây một khi những chuẩn mực về đạo đức đã bị hòa tan thì những quyết định về cuộc sống là không có giới hạn. Kết quả là mọi người (đặc biệt là thanh niên) rất dễ trở thành ‘nô lệ’ của sự hỗn mang và những điều xấu xa bởi họ không thể nói họ là ai và cách xử sự như thế nào là sai [Kidd 2002]. Những kiểu bản sắc thời hậu hiện đại được miêu tả là vụn vặt và rời rạc [Kidd 2002]. Đặc tính của những bản sắc này được Douglas Kellner [1991] khắc họa là “gia tăng nhanh chóng, có tầm ảnh hưởng lớn, (nhưng) không ổn định, không liên lạc, mong manh, nông cạn, và viễn vông”. Mercer (1990, trong [Kidd 2002: 95]) lưu

ý rằng sự tập trung vào tính nhất thời, viễn vông, vô nghĩa, và mơ hồ của bản sắc thời hậu hiện đại đã góp phần “cổ vũ mọi người quên đi quá khứ của mình”.

Theo Kidd [2002: 26], có thể phân bản sắc ra làm ba dạng. Ba dạng bản sắc này tuy có những khác biệt song liên hệ mật thiết với nhau:

- *Bản sắc cá nhân*: mặc dù ở một khía cạnh nào đó loại bản sắc này mang tính xã hội vì người ta cho rằng nó được tạo ra qua sự tương tác với những cá nhân khác trong xã hội, song bản sắc cá nhân là một đặc trưng người rất riêng được nắm giữ bởi mỗi cá thể riêng biệt trong một xã hội.

- *Bản sắc xã hội*: khi dùng thuật ngữ ‘bản sắc xã hội’, các nhà xã hội học muốn nói đến khía cạnh tập thể của các cá nhân - những người tự cho mình giống hay có những nét tương đồng với các thành viên khác trong cùng một nhóm.

- *Bản sắc văn hoá*: khái niệm này được dùng để chỉ thành phần văn hoá của một cá nhân, xem họ thuộc một nhóm dân tộc hay một nhóm văn hoá, một lớp văn hoá phụ (subcultural) nào.

Cùng với những bấp bênh sản sinh từ quá trình chọn lựa và hình thành bản sắc trong giai đoạn hậu hiện đại, thanh niên Việt Nam ngày nay (đặc biệt là những bạn trẻ sống ở các đô thị lớn) còn phải đối mặt với nhiều khó khăn khác bắt nguồn từ văn hoá truyền thống. Những đánh giá dựa trên quan niệm truyền thống ở khía cạnh nào đó vô hình chung làm cho thế hệ trẻ càng thêm mơ hồ và hoang mang về chính bản thân họ. Ví dụ, ‘những gì một người làm’ và ‘người đó như thế nào’ là hai khái niệm hoàn toàn độc lập trong văn hoá phương Tây (thuộc nhóm Low Context Cultures). Song trong văn hoá Việt Nam cũng như một số nước phương Đông (thuộc nhóm High Context Cultures) nói chung, hai khái niệm này đôi khi bị trộn lẫn với nhau. Nghĩa là việc đánh giá một con người có thể được thực hiện qua những cảm nhận chủ quan về hình thức bên ngoài hay những hành động bề nổi của người đó. Chẳng hạn, những người thích nghe nhạc pop có thể bị cho là có ‘gu’ thưởng thức âm nhạc kém. Hay những ai mặc áo hai dây thường bị đánh giá là người thiếu đứng đắn. Kiểu quan niệm truyền thống khi cho rằng thanh niên là những ‘đứa trẻ’ thụ động cần phải được chỉ bảo cũng góp phần tạo nên những rào cản cho lớp trẻ. Hoặc lối sống truyền thống trọng tình cảm cũng đem đến

những khó khăn cho những quan hệ hiện đại. Quan hệ ca sĩ-người quản lý là một ví dụ.

5. Kết luận

Những hiện tượng nảy sinh trong giới trẻ thể hiện qua âm nhạc, thời trang, và lối sống cho thấy một lớp văn hoá mới - văn hoá giới trẻ - đã ra đời, hoàn toàn phù hợp với những biến đổi về cơ cấu kinh tế, xã hội của đất nước trong thời đại mới, đặc biệt là ở những đô thị lớn. Với những đặc điểm của một xã hội mang tính chất hiện đại phản ánh (reflexive modern society), xã hội đô thị Việt Nam đương đại mang lại cho giới trẻ nhiều tự do và chọn lựa hơn. Toàn cầu hoá khiến cho nhạc trẻ rút ngắn khoảng cách với các quốc gia trong khu vực cả về giai điệu và thể loại. Thanh niên Việt Nam cũng không còn thấy mình lạc hậu trước những kiểu thời trang mới nhất được tung ra trên thế giới và hàng hiệu cũng đang là 'mốt' được giới trẻ ưa thích. Cơ cấu gia đình thay đổi, vai trò cá nhân được đề cao, lối sống của thanh niên cũng có những biến chuyển rõ rệt. Quan hệ tình dục trước hôn nhân là một trong những biểu hiện của sự biến chuyển đó. Tuy nhiên, bên cạnh đó, chủ nghĩa hiện đại phản ánh (reflexive modernism) cũng đem đến những lo âu và bấp bênh khi những đổi thay ồ ạt đang diễn ra trên toàn thế giới bao gồm trong nó cả sự mơ hồ do không hề có những chuẩn mực nhất định nào cho những thay đổi này. Đây là những khó khăn mà thế hệ trẻ phải đối mặt trong quá trình xây dựng bản sắc cho riêng mình, những bản sắc đang trong giai đoạn định hình được miêu tả là vụn vặt và rời rạc. Quá trình này đòi hỏi thanh niên phải luôn tỉnh táo, độc lập, làm chủ được những mối quan hệ cũng như tương lai của bản thân. Thực tế cho thấy thanh niên ngày nay phải đối mặt với rất nhiều khó khăn. Những định kiến dựa vào văn hoá truyền thống do vậy sẽ chỉ làm tăng thêm nơi họ sự mơ hồ vốn có. Văn hoá giới trẻ là một thực tế xã hội cần được công nhận. Thanh niên ngày nay rất năng động và luôn nỗ lực hết sức để khẳng định mình. Chúng ta cần khuyến khích điều đó. Cách suy nghĩ cởi mở, khách quan là rất cần thiết trong việc hỗ trợ thế hệ trẻ chọn lựa cho mình một hướng đi đúng đắn.

Tài liệu tham khảo

1. Đào Duy Anh 1938: *Việt Nam văn hóa sử cương*. Sài Gòn: Bốn Phương.

2. Đỗ Thị Ngọc Hà 2003: *Thời trang không dành cho người yếu tim*. Kinh tế & Đô thị. www.tintucvietnam.com, ngày truy cập 20/12/2003.
3. Giddens, A. 1996: *Introduction to Sociology*, 2nd ed. New York: W. W. Norton.
4. Grossberg, L. 1998: *Mediamaking: mass media in a popular culture*. Thousand Oaks, Calif.: Sage
5. Hall, E. T. 2000: *Context and Meaning. Intercultural Communication: A Reader*. L. A. Samovar and R. E. Porter. Belmont, C.A., Wadsworth Publishing Company: 34-42.
6. Hall, E. T. and Hall, M. R. 1990: *Understanding Cultural Differences*. Yarmouth, Me., Intercultural Press.
7. Katan, D. 1999: *Translating Culture: An Introduction for Translator, Interpreters and Mediators*. Brooklands, Bookcraft (Bath) Limited, UK.
8. Kellner, D. and Steven, B. 1991: *Postmodern theory: critical interrogations*. Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Macmillan.
9. Kidd, W. 2002: *Culture and identity*. Basingstoke: Palgrave.
10. Lao Động 2003: *Hậu quả của sự "tế nhị"*. www.tintucvietnam.com, ngày truy cập 20/12/
11. Người Lao Động 2003: *Hiện tượng "sinh sản vô tính" trong dòng nhạc trẻ*. www.tintucvietnam.com, ngày truy cập 20/12/2003.
12. Nguyễn Vĩnh Nguyên 2003: *Hội chứng ... buồn*. Sài Gòn Tiếp thị. www.tintucvietnam.com, ngày truy cập 20/12/
13. Việt Quỳnh 2003: *Những cô gái Việt sống kiểu Tây*. SVVN. www.tintucvietnam.com, ngày truy cập 20/12/
14. Tien Phong 2003: *Sinh viên & chuyện ăn cơm trước kẻng*. www.tintucvietnam.com, ngày truy cập 20/12/
15. Tin Tức 2003a: *Dở dang áo trắng vì tình*. www.tintucvietnam.com, ngày truy cập 20/12/
16. Tin Tức 2003b: *62% người nhiễm HIV ở độ tuổi đẹp nhất cuộc đời*. www.tintucvietnam.com, ngày truy cập 20/12/
17. Trần Ngọc Thêm 1996/2001: *Tìm về bản sắc văn hoá Việt Nam*. – Nxb Tp. HCM.
18. TTVNOL 2003: *Ăn học khùng khiếp trong bình yên học đường*. www.tintucvietnam.com, ngày truy cập 20/12/

19. Tuổi trẻ 2003a: *Hà Nội: 'Thời trang' đầu trọc lên ngôi.* www.tintucvietnam.com, ngày truy cập 20/12/
20. Tuổi trẻ 2003b: *Nghĩ về nhạc trẻ hôm nay.* www.tintucvietnam.com, ngày truy cập 20/12/
21. Tuổi trẻ 2003c: *Trong 10 năm, chênh lệch giàu - nghèo tại Việt Nam tăng 6-8 lần.* www.tintucvietnam.com, ngày truy cập 20/12/
22. Vietnam Net 2003: *Lối sống sinh viên thời nay.* www.tintucvietnam.com, ngày truy cập 20/12/

Nguồn: In trong: Những vấn đề Khoa học Xã hội & Nhân văn – Chuyên đề Văn hoá học, Tp.HCM - Nxb Đại học Quốc gia, 2013

[1] Do chưa được biết đến cũng như chưa tìm được một thuật ngữ hay hơn tương đồng trong tiếng Việt, nên tác giả bài viết này tạm dịch từ các thuật ngữ được dùng trong tiếng Anh

[2] 'Hậu hiện đại' (postmodernity) là một thuật ngữ khác có khái niệm tương tự mà một số tác giả hiện nay thích dùng hơn

[3] Thuật ngữ được dùng rất phổ biến trong xã hội học và nhân chủng học để chỉ sự khác biệt giữa những nền văn hoá có đặc điểm trái ngược nhau là 'High' và 'Low' Cultures. Đây là cách nói tắt của các thuật ngữ High Context/Contact và Low Context/Contact Cultures, được Edward Hall dùng lần đầu tiên vào năm 1977 trong lý thuyết về bối cảnh giao tiếp (context), nói về sự khác biệt trong cách thức truyền tải thông điệp trong giao tiếp giữa các nền văn hoá (Hall, 1990; Hall, 2000; Katan, 1999). Hiểu một cách nôm na, những nền văn hoá chủ yếu dựa vào bối cảnh giao tiếp (context) hay thông qua bối cảnh giao tiếp để truyền tải thông điệp của mình sẽ được xếp vào nhóm High Context Cultures (chẳng hạn như Nhật Bản, Hàn Quốc. Việt Nam cũng thuộc nhóm văn hoá này). Còn những nền văn hoá không xem trọng bối cảnh giao tiếp mà chủ yếu dùng lời nói trực tiếp để chuyển tải thông tin đến người nghe sẽ được xếp vào nhóm Low Context Cultures (chẳng hạn như Mỹ, Australia ...).

Tác giả bài viết: Lê Thu Hoàng - Lê Duy Thế

Nguồn tin: vanhoahoc.ne

[Sưu tập của GDHT]

VẤN ĐỀ ĐẠO ĐỨC *của* GIỚI TRẺ NGÀY NAY

Chúng ta đang sống trong thời đại mới - thời đại văn minh, khoa học, nhất là sự phát triển vượt bậc của ngành công nghệ thông tin; nó đã làm cho cuộc sống con người ngày được nâng cao. Đáng tiếc thay giá trị đạo đức đang bị xói mòn bởi chủ nghĩa thực dụng, duy vật chất, kéo theo đó là cả một hệ lụy. Hơn nữa, giới trẻ ngày nay chạy theo lối sống hưởng thụ, mà họ cho là hợp thời, sành điệu; họ bỏ qua những giá trị đạo đức là nền tảng cốt yếu của con người. Vấn đề này đang là thách thức cho các nhà giáo dục cũng như những người có trách nhiệm.

1. Tình trạng đạo đức của giới trẻ

“Giới trẻ là tương lai của Giáo hội và nhân loại”. Đó là câu khẳng định nhiều người đã biết. Nhưng đối diện với thực tế thì ai cũng thấy lo lắng cho tương lai ấy. Liệu nó có tốt đẹp như người ta tưởng không? Cứ như thực tế hiện nay thì nhân loại sẽ đi tới đâu, khi giới trẻ sống thực dụng chỉ chạy theo những giá trị vật chất mà bỏ quên những giá trị tinh thần.

Tình trạng giới trẻ sống buông thả, không coi trọng những giá trị đạo đức đã và đang diễn ra ở nhiều nơi. Bằng chứng là các phương tiện truyền thông đã liên tiếp đăng tải các bài viết phản ánh về thực trạng này. Chúng lôi kéo bè cánh để đánh nhau (cả trai lẫn gái), thậm trí hành hung cả thầy cô giáo, rồi con giết cha, anh giết em; trẻ vị thành niên cũng gây ra nhiều vụ án mạng. Những hành vi tàn bạo này được đăng trên mặt báo chỉ là tảng băng nổi, thực tế còn nhiều hơn nữa. Cách đây không lâu người ta choáng váng vì một đoạn video clip nữ sinh đánh bạn đăng tải trên Internet. Trong clip này, một cô bé đang bị một nữ sinh tóc ngắn vừa đánh tới tấp vào mặt vừa chửi tục với kiểu "dạy dỗ" rất "anh chị". Trong khi đó, nhiều học sinh khác ngồi chễm chệ ở ghế đá và thản nhiên nhìn vụ đánh hội đồng này. Một thái độ vô cảm không thể ngờ được! Sau đó, dư luận lại đau lòng và kinh hãi trước tình trạng gia tăng bạo lực học đường của nữ sinh Việt Nam được phản ánh liên tục trên các phương tiện truyền thông. Đáng báo động hơn nữa, hiện tượng sinh viên, học sinh đánh giáo viên cũng gia tăng. Có những giáo viên đang giảng bài, bất ngờ bị học trò lấy mã tấu trong cặp xông lên bực giảng chém trọng thương.

Bên cạnh đó, tình trạng sống thử và quan hệ tình dục trước hôn nhân ngày càng tăng cao. Theo Tiến sĩ Tâm lý Huỳnh Văn Sơn, Đại học Sư phạm Tp. HCM, việc các bạn trẻ quan hệ trước hôn nhân không chỉ ảnh hưởng của văn hóa Phương Tây mà còn do lối sống quá dễ dãi, đánh mất truyền thống tốt đẹp của người Á Đông, đó là: tôn trọng lễ nghĩa gia phong, nam nữ thọ thọ bất tương thân, nét đẹp của người con gái là thùy mị nét na.... Đồng thời, tình trạng nạo phá thai cũng đang ở mức báo động. Theo GS.BS Nguyễn Thị Ngọc Phượng - giám đốc Bệnh viện Phụ sản Từ Dũ, TP.HCM - cho biết: thực trạng nạo phá thai rất đáng lo ngại. Mỗi năm, tại Việt Nam, có khoảng 700.000 phụ nữ nạo phá thai. Riêng ở TP.HCM, với khoảng 7 triệu dân, mỗi năm có khoảng hơn 100.000 ca sinh nhưng số ca nạo phá thai cũng tương đương. Tại BV Từ Dũ, mỗi năm tổng số sinh khoảng 45.000 người nhưng nạo phá thai hơn 30.000 người và tổng số 1,2-1,6 triệu ca mỗi năm. Cả nước có 5% em gái sinh con trước 18 tuổi và 15% sinh con trước 20 tuổi".

Hơn nữa, một số đồng bạn trẻ đang chạy theo vòng xoáy của “văn hóa tốc độ”. Từ những sách báo không lành mạnh, đến những băng đĩa phim sex được trao cho nhau cách dễ dàng, từ những quán Karaoke buổi tối đến những vũ trường, quán bar thâu đêm, rồi vào những ngôi nhà nghỉ. Mặt khác, tình trạng đua xe diễn ra ở nhiều nơi. Ngay tại Thị xã Thủ Dầu Một, vào những đêm cuối tuần, khoảng 200 bạn trẻ tụ tập đua xe làm cho Cảnh sát Giao thông cũng phải “bó tay”.

Chính những tình trạng trên là con đường dễ dàng đưa giới trẻ vào những sai phạm, nhúng sâu vào vũng lầy tội lỗi. Đây là một hồi chuông báo động cho chúng ta.

2. Nguyên nhân tha hoá đạo đức của giới trẻ

Có rất nhiều nguyên nhân dẫn đến tình trạng tha hoá đạo đức của giới trẻ, nhưng chỉ xin đơn cử một vài nguyên nhân sau:

2.1 Nguyên nhân bản thân

Do lối sống thiếu ý thức, sống buông thả, đua đòi; đặc biệt là các bạn lạm dụng tự do để làm những chuyện phi đạo đức. Và các bạn đã hiểu sai cái tự do đó, tự do không phải là làm những gì mình thích, tự do phải là một giá trị để đảm bảo hạnh phúc của mình và người khác. Nói như Jean Cocteau: “Cái thảm kịch của giới trẻ, chính là giới trẻ bị đặt vào tình trạng không thể không vâng lời vì sự tự do quá đáng.”

2.2 Nguyên nhân từ gia đình

quở trách và la mắng. Dần dà con cái không biết nương tựa vào ai, không biết tâm sự cùng ai. Một số sinh ra cách sống đơn độc, nhút nhát, khó gần; số khác sẽ tụ tập với những kẻ “cùng tâm trạng” để quậy phá xưng hùng xưng bá, sống bất cần đời. Và để lấy “số má” với bạn bè, chúng sẽ làm bất cứ gì, chơi bất cứ thứ chi để chứng tỏ “đẳng cấp”, “thua trời một vạn không bằng kém bạn một li”.

Đúc kết kinh nghiệm giáo dục con cái, ông cha ta đã từng khẳng định: “Dạy con từ thuở còn thơ”, cũng tựa như uốn cây tre, phải uốn từ lúc tre còn non. Nhưng xem ra nhiều gia đình ngày nay không coi trọng điều này, không quan tâm đến việc xây dựng nếp sống có văn hóa

trong gia đình, cha mẹ thiếu gương mẫu về đạo đức, về lối sống và cũng không quan tâm dạy bảo con cái. Có bao nhiêu bậc cha mẹ hiện nay chịu bỏ thời gian dạy con cái biết cách đối nhân xử thế, biết tôn trọng mình và tôn trọng người khác, dạy con lòng khoan dung, độ lượng, vị tha và những chuẩn mực giá trị đạo đức mà con người phải sống theo và tôn trọng với tư cách là một con người?

2.3 Nguyên nhân từ nhà trường

Nhà trường cũng không khác gia đình mấy, bởi nhà trường hiện nay cũng chỉ đề cao việc nhồi nhét kiến thức, đề cao việc “đào tạo nguồn nhân lực để đáp ứng nhu cầu nhân lực của nền kinh tế”. Việc giáo dục đạo đức, giáo dục công dân cho người học gần như bị bỏ quên hoặc bị xem là thứ yếu. Trong khi đó, vai trò của trường học đâu chỉ bó hẹp trong việc dạy nghề mà còn phải truyền tải cho người học những giá trị, chuẩn mực của xã hội để họ trở thành những con người toàn diện, biết sống và biết tôn trọng người khác. Thậm chí một số trường học còn là nơi dung dưỡng điều xấu, bởi ta mới chỉ nói không với tiêu cực và bệnh thành tích trong giáo dục.

Chính vì chỉ quan tâm đến việc nhồi nhét kiến thức nên trường học chỉ có thể đào tạo ra những con người đầy tri thức, thông thạo các kỹ năng mang tính công cụ nhưng không phải là những người trí thức thật sự. Chính vì không phải là người trí thức nên những “sản phẩm giáo dục” ấy rất “hồn nhiên” gây tổn hại đến người khác và vi phạm pháp luật. Lối sống tha hóa đạo đức của một bộ phận không nhỏ của giới trẻ trong xã hội ta có một nguyên nhân cần nhấn mạnh là do ảnh hưởng của những gì đang diễn ra trong cuộc sống hiện nay.”

2.4 Nguyên nhân từ xã hội

Nếu chúng ta nhìn vào những gì đã và đang diễn ra hằng ngày sẽ thấy những hiện tượng tha hóa đạo đức không phải là hành động bộc phát, mà hầu như chúng tuân theo “quy luật nhân quả”; những hành vi đáng tiếc đó được “lập trình” từ trước do những ảnh hưởng không mong muốn của xã hội. Lối sống tha hóa đạo đức đó là do ảnh hưởng của cuộc sống hiện đại. Có người đã nói: cuộc sống càng hiện đại bao

nhieu thì giới trẻ ngày càng hư hỏng bấy nhiêu. Và cuộc sống càng văn minh hiện đại bao nhiêu thì hình như con người càng làm nô lệ cho nhiều thứ chán nản, thất vọng. Khi đó họ tìm đến với rượu bia, xì ke, ma tuý, thuốc lắc, ăn chơi trác táng.

Hơn nữa, do sống trong cơn lốc của nền kinh tế thị trường, giới trẻ khó đứng vững được trước những thay đổi chóng mặt của nó. Họ phải chạy theo những giá trị vật chất, những thứ đảm bảo cho một cuộc sống thoải mái hơn về tiện nghi. Với xu thế đó, họ không có thời gian để thưởng thức những giá trị tinh thần cao đẹp như những liều thuốc an thần. Thay vào đó, họ cứ lao đầu vào dòng đời ngược xuôi tốc độ, cạnh tranh. Trong thời đại này, ai bình chân người đó sẽ chết đói, có người cho rằng “thật thà ăn cháo, láo nháo ăn cơm”; nếu cứ sống một cách lương thiện thì áo chẳng có mà mặc, cơm chẳng có mà ăn, nói chi là “ăn no mặc ấm, ăn sung mặc sướng”.

Nhìn vào thực tế, ta thấy được những hậu quả do sự phát triển của xã hội, do lối giáo dục từ chương, nhồi sọ, và do cơ chế quản lý. Đó là một lối sống buông thả, gian lận trong thương trường và hưởng thụ quá độ. Những vụ việc như “múa kiếm”, tham ô tham nhũng của người lớn được du di cho qua không thể không khiến người trẻ nghĩ rằng “làm sai cũng chẳng sao cả”, vì đâu có thấy những hành vi đó bị trừng phạt thích đáng. Hơn nữa, do hội nhập văn hoá làm cho giới trẻ sống “tây hoá” không còn biết đến nền tảng đạo đức của con người.

Từ đó, nảy sinh ra nhiều kiểu sống bệnh hoạn, làm băng hoại những giá trị truyền thống văn hoá. Trong mục “Gặp gỡ đầu tuần” của báo Phụ Nữ ngày 21 tháng 03 năm 2009, cố Thạc sĩ Tâm lý Nguyễn Thị Oanh cho biết: “Dường như xã hội chưa quan tâm đến việc giáo dục nhân cách cho giới trẻ”. Mối quan ngại của bà là mặc dù ngày nay lãnh vực khoa học kỹ thuật, kinh tế phát triển rất nhanh nhưng xã hội khó lòng đi lên nếu thế hệ trẻ không coi trọng việc học và rèn luyện đạo đức làm người.

3. Để củng cố đạo đức của giới trẻ

3.1 Về phía bản thân

Mỗi bạn trẻ chúng ta hãy sống đúng chuẩn mực đạo đức của con

người, trau dồi, học hỏi những bài học trong cuộc sống về sự công bằng, bác ái với những người xung quanh và phải có quyết tâm muốn thay đổi chính bản thân mình.

Ngoài ra, cần phải học hỏi những tấm gương của những người đạo đức trong xã hội hiện tại. Chẳng hạn như cô Huỳnh Tiểu Hương có lòng nhân ái: Cô Huỳnh Tiểu Hương là một tấm gương sáng ngời về lòng Nhân ái. Cô đã lấy hạnh phúc của những người bất hạnh làm hạnh phúc của mình. Lòng thương người của cô đã làm rung động bao trái tim con người Việt Nam. Vươn lên từ cuộc đời bất hạnh, cô Huỳnh Tiểu Hương, ngay từ tuổi thơ ấu đã bị ức hiếp, tủi nhục, cay đắng trăm chiều. 22 năm phải sống trên đường phố, Tiểu Hương đã bị ép chích ma tuý, bị cắt chân tay để buộc phải đi ăn xin, bị đốt lửa trên cơ thể, thậm chí bị hãm hiếp trong tủi nhục. Ba lần bị ném xuống cầu Sài Gòn cho chết đi, nhưng may mắn là cô vẫn sống. Để rồi, giờ đây, Huỳnh Tiểu Hương không còn là một cô bé lang thang vỉa hè, không cửa không nhà, mà là một nữ doanh nhân thành đạt, một người mẹ của hơn 200 đứa trẻ mồ côi, bất hạnh.

3.2 Về phía gia đình

Gia đình đóng một vai trò rất quan trọng trong việc hình thành nhân cách con người. Gia đình là ngôi trường đầu tiên của con người, từ đó những đứa trẻ học được nhân cách làm người. Vì thế, muốn cho con cái trở nên tốt, gia đình phải là nơi mọi người sống yêu thương, nâng đỡ và đùm bọc lẫn nhau. Các thế hệ cùng chung sống phải biết quan tâm tới nhau, thì người trẻ sẽ có nền tảng đạo đức tốt. Hay nói cách khác, giới trẻ sống trong gia đình đó sẽ rập theo nếp sống của cha ông họ. Đồng thời, gia đình phải sống hạnh phúc, nơi đó cha mẹ và con cái sống hài hoà với nhau, người trẻ sẽ cảm nhận được những giá trị cao đẹp như: hạnh phúc, lắng nghe, yêu thương, tha thứ, nâng đỡ và chấp nhận những khác biệt của nhau...

Bên cạnh đó, trong một thế giới đang đề cao sự thỏa mãn tức thời, những ham muốn bản năng, thì gia đình có vai trò rất quan trọng trong việc khơi dậy ý thức về cái tốt và cái xấu, về cái đáng làm và không nên làm. Theo chuyên viên tư vấn Lý Thị Mai, Trung tâm Tư vấn Hôn

nhân và Gia đình TPHCM cho biết: “Cha mẹ đóng vai trò rất lớn trong việc giáo dục con cái cũng như dạy con cách sống, cách làm người”.

3.3 Về phía nhà trường

Môi trường giáo dục nhà trường không chỉ là nơi trang bị kiến thức mà còn phải quan tâm đến việc giáo dục nhân cách, đạo đức cho các bạn trẻ. Một khi nhà trường biết quan tâm đúng mức về giáo dục đạo đức cho giới trẻ thì kết quả sẽ khả quan hơn. Vấn đề này thấy rõ trong các trường Công giáo và các cơ sở nội trú của các nhà Dòng. Các học sinh, sinh viên khi được giáo dục ở đó, họ không chỉ biết sống lễ phép với mọi người mà còn sống gương mẫu, ngoan ngoãn, biết quan tâm yêu thương mọi người. Theo Tiến sĩ Huỳnh Văn Sơn, Trưởng khoa Tâm lý Đại học Sư phạm TP.HCM cho rằng: “Nhà trường không nên chú tâm vào việc dạy kiến thức mà quên đi việc dạy các em nên người. Hơn nữa, mỗi thầy cô giáo phải là tấm gương đạo đức cho các em noi theo”.

3.3 Về phía xã hội

Xã hội nên quan tâm đến giới trẻ, tạo những cơ hội cho họ, giúp họ sống theo chuẩn mực đạo đức của xã hội, nhất là những người làm lỡ, giúp họ trở thành những con người có ích cho xã hội. Tiến sĩ Tâm lý Đinh Phương Duy cho biết: “Giới trẻ ngày nay, không phải là họ không muốn sống cho ra người mà còn muốn sống tốt hơn nữa”. Có người đã nói: “Cơn khát làm một người sống lương thiện, sống đạo đức cháy âm ỉ trong tâm khảm của họ. Chính vì thế, họ đang cần được xã hội quan tâm giúp đỡ, nhất là mở những lớp học về cách ứng xử trong cuộc sống. Đồng thời họ mong muốn những người có trách nhiệm nên làm gương cho họ”.

Thay lời kết

Để phát triển xã hội bền vững, những nhà giáo dục và những người có trách nhiệm phải có một hướng đi đúng đắn cho thế hệ trẻ hôm nay. Trong giá trị đạo đức, cần định hướng để họ có một lý tưởng sống, biết xây dựng cuộc sống trên những giá trị cao đẹp. Đồng thời, mọi người cần quan tâm đến những giá trị đạo đức, nhất là cần áp dụng những

cách giáo dục mới vào việc đào tạo thế giới trẻ, vì họ là rường cột của xã hội. Giáo dục theo lối mới là giáo dục bằng tình thương yêu, nâng đỡ.

Hơn nữa, chúng ta cần nhìn vào tình hình thực tế để cảnh giác hơn đối với những cạm bẫy đang cám dỗ giới trẻ, như nhà báo Lưu Đình Triều, khi đọc xong cuốn sách “Sài Gòn by night, những hồi chuông cảnh báo” đã phát biểu: “Là một sự nhắc nhở. Nhắc cha, nhắc mẹ, nhắc anh chị, nhắc nhà trường, nhắc đoàn thể xã hội đừng lơ là, mất đi sự cảnh giác đối với những cạm bẫy đang giăng chờ con em mình... Hãy ngăn chặn cái xấu từ xa, trước khi nó hình thành và phát triển”. (Cù Mai Công, Sài Gòn by night, tr. 120). Toàn xã hội cần phải làm nhiều hơn nữa để giáo dục một thế hệ trẻ có đạo đức, có lý tưởng sống để có thể đứng vững trước mọi thách thức và sóng gió trong cuộc đời □

Tu sĩ Lôrensô Vũ Văn Trình MF

[Sưu tập của GDHT]

Cần vực dậy niềm tin về đạo đức cho lớp trẻ.

VẤN ĐỀ NÀO BẠN TRỞ QUAN TÂM?

Để trả lời cho câu hỏi đó, có một câu nói đùa rằng, “tình và tiền chứ gì nữa”! Nghĩa là giới trẻ bây giờ chỉ quan tâm đến chuyện tình yêu nam nữ và làm sao để kiếm thật nhiều tiền...Bạn có đồng ý với quan điểm này?

- Với bạn, học để làm gì?
- Nghị lực đến từ đâu?
- Phân vai trong cuộc sống
- Cuộc đời, đáng sợ nhất là điều gì?
- Chăm sóc ngoại hình, kỹ năng dành cho bạn trẻ

Ngày nay, định giá thành công của giới trẻ không phải là học vấn, bằng cấp có được, cũng không phải là học đã làm được gì để cống hiến cho quê hương, giúp đỡ gia đình mà là

bạn kiếm được bao nhiêu tiền, có chỗ đứng nào trong xã hội... **Tiền bạc trở thành thước đo của tài năng**, người nào kiếm được càng nhiều tiền thì càng được tiếp đón nhiệt tình và thăng bốc lên tận mây xanh. Giờ đây, người ta sống trọng vật chất hơn sự giàu có về tinh thần, chính vì thế sự cạnh tranh ngày càng gay gắt. Để kiếm được nhiều tiền chắc chắn họ sẽ sử dụng không ít chiêu thức, mánh khóe để có được điều mà họ muốn. Nhưng lao theo giá trị của đồng tiền nhân cách con người cũng sẽ bị giảm sút. Đừng vội trách “người lớn” có cái nhìn khát khe với “tuổi trẻ” khi có không ít những bạn trẻ chạy theo đồng tiền mà đánh mất phẩm chất tốt đẹp của mình.

Hơn nữa trong xã hội hiện nay dường như người ta **quan trọng đáng về ngoại hình** hơn là những hiểu biết sâu sắc cũng như tính cách của con người. Bởi vì lẽ đó mà có không ít bạn trẻ mạnh tay chi tiền cho trang phục, mỹ phẩm để có được đáng vẻ lung linh như phim ảnh. Thế nhưng nếu chỉ chạy theo những thứ phù du trước sau gì bạn

cũng sẽ nhận quả đắng từ đó. Người ta **dùng mọi cách để thể hiện bản thân**, không chỉ xúng xính váy áo, tóc tai bù xù mà còn những hành vi khác man rợ hơn như rạch tay, đua xe.... mà không cần để ý đến hậu quả của nó.

Hãy học cách sống là chính mình, đừng tự ái vì mình sinh ra tại nông thôn hay trong một gia đình không giàu khiến bạn mặc cảm với bạn bè. Hãy lấy đó làm điểm tựa để mình sống và nỗ lực nhiều hơn nữa. Không có ai được quyền chọn gia đình mình sinh ra nhưng chúng ta hoàn toàn có quyền lựa chọn lối sống riêng của mình. Đừng bao giờ vì sự phù phiếm của cuộc sống mà đánh mất cái tôi của chính mình. Hãy cam đảm trước cuộc sống và kiếm tiền một cách chân chính. Đừng bao giờ để lương tâm bị hoen ố bạn nhé.

Nếu có lúc nào đó nói chuyện với bạn bè hãy quan tâm đến những vấn đề nhức nhối mà xã hội đang gặp phải. Hãy biết xu hướng, suy nghĩ của giới trẻ ngày nay như thế nào để học hỏi và rút kinh nghiệm cho mình. Đừng chỉ biết xem những bức ảnh hoa hậu, người mẫu hay poster phim ảnh khi lướt net, hãy biết ghé thăm những trang báo mạng có uy tín để tìm hiểu nhịp sống của xã hội hiện tại. Đừng để bản thân bị mù kiến thức về giới trẻ, xã hội và thế giới. Bạn có biết năm 2011 ai là người đạt giải Nobel Hòa Bình không? Bạn có biết chiến sự Libya diễn ra trong thời điểm nào không? Và còn rất nhiều những sự kiện mà nhắc đến có lẽ nhiều người cứ ngỡ mình đang được học lại kiến thức Lịch sử.

Bởi vì vô tâm trước những thông tin của cuộc sống khiến cho một bộ phận giới trẻ hiện nay sống lạnh lùng và tàn nhẫn với người khác. Cũng chẳng có chút quan tâm hay chia sẻ với những người xung quanh. Bởi vì bạn chỉ biết đến chính bản thân bạn, lo cho cuộc sống của bạn mà quên còn có rất nhiều người khác đang tồn tại quanh bạn. Hãy quan tâm đến cha mẹ và người thân của mình trước khi bạn trao gửi yêu thương cho ai đó.

Theo một khảo sát mới nhất của trường đại học KHXH&NV cho thấy có đến 30,4% sinh viên không biết đến kỹ năng mềm. Bạn có nằm trong số này không? Nếu chưa từng nghe đến kỹ năng mềm hãy tìm hiểu nó để không bỡ ngỡ khi bước vào cuộc sống thực tế bạn nhé. Rất

những người hối hận vì khi học tại trường đại học đã không học cách giao tiếp, cách đối nhân xử thế, và kỹ năng làm việc nhóm .... Hãy quan tâm đến những vấn đề mà tuổi trẻ quan tâm để từ đó phát triển bản thân mình một cách đúng đắn và phù hợp.

Đừng chạy theo số đông, đừng a dua theo người khác mà hãy giữ chính kiến của bản thân mình. Hãy biết phân biệt đúng sai để bảo vệ cho chân lý và lẽ phải. Đừng thấy người ta chạy theo phong cách mới mình cũng phải bắt nhịp theo nó. Hãy là chính mình, hãy giữ mình trước những đổi thay của cuộc sống. Có những cái chúng ta cần thay đổi nhưng có những cái chúng ta phải giữ lại cho mình. Đó chính là nhân cách và phẩm giá của bản thân.

Cuối cùng, bạn trẻ ơi, hãy quan tâm đến những guồng quay của xã hội, hãy quan tâm đến những vấn đề mà cả xã hội đang quan tâm, hãy biết điều gì mình cần phải học, hãy biết những gì mình cần phải tránh. Cuộc sống có rất nhiều điều mà chúng ta phải học hỏi từ nó, hãy trang bị cho mình những kỹ năng cần thiết để hiên ngang mà bước vào đời, bạn nhé!

Phát triển bản thân cùng các khóa học online thú vị, hữu ích tại Hành Trình Delta – Nền tảng học trực tuyến đầu tiên tại Việt Nam với các chuyên gia uy tín, hàng đầu:

- Học online, bạn đăng ký và tham gia học bất cứ lúc nào
- Học phí ưu đãi, có thể học đi học lại nhiều lần
- Cam kết hoàn học phí nếu không hiệu quả
- Nhiều khóa học để bạn lựa chọn: kỹ năng giao tiếp, kỹ năng thuyết trình, kỹ năng quản lý cảm xúc, kỹ năng tư duy sáng tạo...

**Ngọc Tô DeltaViet on 21/10/2011 Kỹ năng sống, Nghệ Thuật Sống
Khám phá ngay tại đây: <http://hanhtrinhdelta.edu.vn>**

[Sưu tập của GDHT]

NGƯỜI TRẺ VÀ 5 LỰA CHỌN QUAN TRỌNG NHẤT CUỘC ĐỜI

Trong vô vàn lựa chọn mà đời người phải trải qua, không phải lúc nào chúng ta cũng đúng. Nhưng, trước những lựa chọn quan trọng nhất, việc đưa ra quyết định sáng suốt sẽ cho chúng ta một cuộc đời “thăng hoa” như mong muốn và ngược lại. Đối với những người trẻ, điều này lại càng có ý nghĩa hơn bởi họ có cả một tương lai phía trước đang chờ đợi, mà việc đưa ra những lựa chọn đúng được sớm chùng nào lại khiến tương lai ấy rõ ràng hơn chùng đó.

1. Chọn LỄ để SỐNG

Lễ sống chính là hoài bão và sứ mệnh của cuộc đời, là giá trị nền tảng, chuẩn hành xử của chính mình. Xác định lễ sống chính là trả lời câu hỏi: “Mình là ai, mình sống để làm gì, mình sẽ dùng cuộc đời của mình vào việc gì và việc đó có đáng để dùng hay không?”

Xác định lễ sống cũng chính là việc chọn cho mình lý do để sống (rốt cuộc ý nghĩa của cuộc đời mình nằm ở đâu) - được coi là “đích đến”, “bánh lái”, hay sẽ là “ma đưa lối, quỷ đưa đường” trong cuộc đời chúng ta. Đây là lựa chọn quan trọng bậc nhất, ảnh hưởng tới tất cả những lựa chọn còn lại. Không phải ai cũng chọn được đúng “đích đến” và “bánh lái” cho mình và hậu quả là cuộc đời của họ nhiều khi sẽ rất uổng phí hoặc vô cùng bi kịch. Con người sinh ra vốn dĩ là lương thiện, nhưng chọn lễ sống khác nhau thì sẽ có những con người khác nhau, cuộc đời khác nhau và số phận khác nhau.

2. Chọn NGƯỜI để LẤY

Phải bắt đầu lựa chọn này từ việc mình muốn có một gia đình như thế nào. Tình yêu là một phạm trù hoàn toàn mang tính cảm xúc nhưng hôn nhân lại có cả yếu tố lý trí. Lấy vợ, lấy chồng thì có lẽ ai cũng làm được (chỉ trừ những người không thèm lấy hoặc không tìm được người phù hợp). Tuy nhiên, không phải ai cũng tìm cho mình được một người vợ, người chồng, và đồng thời cũng là một người bạn đời!

Người ta hay nói là trong tất cả các kiểu bạn (bạn xã giao, bạn tâm giao, bạn tư giao, bạn tri kỷ...) thì chọn bạn đời là khó nhất. Khi chọn bạn đời, điều kiện cần là tình yêu thương nhưng quan trọng hơn là cả hai phải chia sẻ được lẽ sống và hệ giá trị suốt cả cuộc đời. Có thể khi cưới nhau, vợ chồng chưa thực sự là bạn đời, chưa xác định rõ lẽ sống, chưa có chung một hệ giá trị nhưng họ sẽ cùng thay đổi nhau và thay đổi chính mình để không chỉ là người chồng, người vợ của nhau, mà còn là người bạn trên hành trình còn lại của cuộc đời. Được như vậy, cuộc đời sẽ thăng hoa!

3. Chọn VIỆC để LÀM

Thực tế cho thấy đang có xu hướng chọn nghề và đổi nghề theo “mốt”. Nghề nào được gắn mác “thời thượng” là giới trẻ đổ xô vào tìm “vận may”. Thậm chí khi đã thành công với một nghề nào đó thì phần đông lại cùng tìm đến một nghề, đó là nghề chính trị. Thực ra, xã hội có nhiều đỉnh chứ không chỉ có một đỉnh là quyền lực: Trở thành một chính trị gia tài ba là một đỉnh; trở thành một nhạc sĩ lớn cũng là một đỉnh; trở thành một bác sĩ giỏi cũng là một đỉnh, trở thành một kiến trúc sư danh tiếng cũng là một đỉnh... Thực ra, làm một bác sĩ giỏi vẫn tốt hơn là làm một viện trưởng tồi, làm một giáo sư giỏi thì quan trọng hơn là làm một hiệu trưởng kém. Thực ra, làm sếp hay làm lính, làm thầy hay làm thợ, làm quan hay làm dân, làm chủ hay làm thuê... đều không quan trọng, mà quan trọng là làm cái gì mà mình giỏi nhất, phù hợp với tính cách của mình nhất và tạo ra giá trị nhiều nhất (cả giá trị tài chính và giá trị xã hội).

Bên cạnh chọn công việc và nghề nghiệp phù hợp để làm, chúng ta cũng cần tìm cho mình một nơi làm phù hợp để gắn bó (công ty, tổ chức nào, ngành nào, lĩnh vực nào, vùng miền nào...). Điều này rất quan trọng vì công việc không chỉ là chỗ để đóng góp, mưu sinh mà còn là nơi để học tập và phát triển. Ngày nay, người ta bị ảnh hưởng bởi chính nơi mình làm việc nhiều hơn là nơi mình học. Cũng đều tốt nghiệp một trường đại học, đều học giỏi như nhau nhưng sau mấy năm ra trường sẽ có 2 cuộc đời khác nhau, 2 tương lai khác nhau mà nguyên nhân là vì đã có 2 lựa chọn về công việc khác nhau.

4. Chọn THẦY để HỌC

Sự học luôn là một trong những “sự nghiệp” quan trọng nhất trong cuộc đời của mỗi người. Dưới đây là 5 “người thầy” gần gũi và hữu ích nhất:

Thầy

Đây là những người thầy bằng xương bằng thịt, trực tiếp khai sáng trí tuệ và nuôi dưỡng tâm hồn cho chúng ta. Thầy thì có nhiều nhưng không phải ai cũng là người thầy đúng nghĩa, không phải ai cũng có thể dẫn dắt người học làm chủ quá trình học và khám phá thế giới vô tận của tri thức. Vì thế mà việc chọn đúng người để học, để tôn làm thầy có ý nghĩa quan trọng là vậy.

Sách

Sách là một trong những con đường dễ nhất, rẻ nhất và nhanh nhất cho sự học của mỗi người. Sách không chỉ là người thầy mà còn là người bạn tri kỷ, luôn tử tế, nhẫn nại, chờ đợi và chịu đựng chúng ta. Học từ sách là học từ những bộ óc vĩ đại nhất của loài người, là việc biến túi khôn của nhân loại vốn đã được đúc kết trong sách thành của mình. Chúng ta có thể đưa những người thầy vĩ đại nhất của thế giới, từ cổ tới kim, từ Đông sang Tây, về tận nhà để dạy cho mình, bất kể thời điểm nào mà chi phí nhiều khi chỉ bằng... tô phở. Tuy nhiên, không đọc sách thì chắc chắn là không giỏi nhưng đọc sách nhiều cũng chưa chắc tạo ra giá trị. Vấn đề còn nằm ở chỗ chọn sách nào để đọc, đọc như thế nào và học được gì từ sách.

Kinh nghiệm

Trên đời này có những cái mà không trả giá thì không thể học được, nhưng cũng có những cái không cần trả giá cũng có thể học được. Cuộc đời chúng ta sẽ không thể tránh khỏi những thất bại, vấn đề là sau mỗi thất bại thì cần phải rút ra được những bài học để những thất bại tương tự không còn tái diễn trong tương lai. Có những người cho rằng, nếu muốn không thất bại thì tốt nhất là đừng có làm gì nữa, nhưng nếu vậy thì sẽ có một thất bại cực lớn khác, đó là thất bại cả cuộc đời. Để hạn chế thất bại và trả giá, cần phải học rất nhiều từ 2 “người thầy” đầu tiên (thầy và sách).

Nhân vật

Họ có thể là các bậc thức giả (để chúng ta học tri thức) hoặc những nhân vật có ảnh hưởng trong xã hội (học tinh thần, ý chí). Chính những

câu chuyện thành công, thất bại, những trải nghiệm, tư tưởng, tài năng và nhân cách của họ sẽ là bài học quý giá cho mình trên con đường tự khai sáng bản thân mình và những người quanh mình.

Tuy nhiên, phải có năng lực thẩm định, biết mình là ai, biết ai là ai, cái gì là cái gì, nếu không thì sẽ vô cùng nguy hiểm, người đáng khinh thì lại trọng, người đáng trọng lại khinh.

Internet

Được coi là một trong những phát minh quan trọng nhất của thế kỷ 20, làm cho cả nhân loại thay đổi một cách sâu sắc và khác biệt hẳn so với những thời kỳ trước đó, Internet thực sự là công cụ hữu hiệu cho sự học của mỗi người. Thời đại Internet hình thành 2 loại người: “Công dân mạng” và “Sâu mạng”. “Công dân mạng” là những người sử dụng Internet như một công cụ để nâng cao kiến thức của mình, phục vụ cho công việc và cuộc sống. Còn “sâu mạng” là những kẻ phung phí phần lớn thời gian, sức lực của mình vào những trò tiêu khiển trên mạng hoặc phá hoại, có thể có “sâu cuốn lá” (game online), “sâu đục thân” (coi phim sex), “sâu chat” (tán chuyện gẫu); “sâu phá hoại” (hacker mũ đen)... Là “công dân mạng” hay “sâu mạng”, đó cũng là một lựa chọn quan trọng đối với người trẻ trong thời đại này.

5. Chọn BẠN để CHƠI

Nói đến con người là hàm ý tới con người xã hội với nhiều mối quan hệ đan xen, và cũng chính những mối quan hệ đó định hình chân dung một người. Chẳng hạn, phương Tây có câu: Hãy nói cho tôi biết bạn của bạn là ai, tôi sẽ nói bạn là ai. Còn ông bà mình, khi nhận xét về một người hoặc một nhóm người nào đó thì thường nói: “Mã tầm mã, nguu tầm nguu” hoặc “Gần mực thì đen, gần đèn thì rạng” (ngoại trừ một số ít người quá đặc biệt, quá cá tính thì gần mực sẽ không đen, mà gần đèn cũng chẳng sáng).

Trong đời người, ngoài người bạn quan trọng nhất là bạn đời thì cần phải có bạn tâm giao, bạn thâm giao, thậm chí là bạn tri kỷ, chứ không phải chỉ có những người bạn hời hợt, quen biết xã giao, ngoại giao. Họ là những người cùng nhau chia sẻ niềm vui, nỗi buồn, chia sẻ một hệ giá trị và những lý tưởng sống, giá trị sống. Dẫu vậy, họ có thể có những con đường khác nhau trên hành trình lập thân, lập nghiệp.

Có thể nói bạn bè chính là “tài sản” của mỗi người (“Giàu vì bạn, sang vì vợ”), là nguồn chia sẻ, động viên, hỗ trợ khi cần thiết. Song, như thế không có nghĩa là tận dụng bạn, lợi dụng bạn. Ngược lại, chơi với bạn cần phải xác định là để giúp bạn cùng phát triển và tiến bộ. Một tình bạn nếu được xây đắp trên tinh thần như vậy thì sẽ vô cùng bền vững và tốt đẹp □

Chọn Lẽ để sống là chọn “đích đến” và “bánh lái”, là chọn “hệ điều hành” cho cuộc đời; Chọn Người để lấy là lựa chọn cho mình một gia đình, một tổ ấm, một nơi chốn bình yên để đi về, để là “bệ phóng” của nhau trong cả cuộc đời; Chọn Việc để làm là chọn cho mình một sự nghiệp, để hiện thực hóa giấc mơ cuộc đời; Chọn Thầy để học là chọn những nhân vật hoặc phương cách để trang bị cho mình những hiểu biết và năng lực để hoạch định và thực thi chiến lược cuộc đời; Chọn Bạn để chơi là kiếm tìm và nuôi dưỡng những tình bạn đẹp nhằm làm giàu có thêm cho cuộc đời của mình.

Tất cả những lựa chọn quan trọng này cần phải được đặt ra và thi triển hết sức nghiêm túc, để những câu hỏi ở đầu bài: Mình là ai? Mình sống để làm gì? Cuộc đời mình sẽ đi đâu về đâu? Rốt cuộc là mình ẽ dùng cuộc đời mình ào việc gì và việc đó có đáng để dùng hay không? Mình muốn có một cuộc đời ra sao?... được trả lời một cách trọn vẹn. Bằng cách đó người trẻ sẽ có một cuộc đời đáng sống, như có thể đúc kết thành: “Your Choices, Your Life” (Lựa chọn của bạn quyết định cuộc đời của bạn), “Your Values, Your Fate” (Giá trị bạn chọn sẽ quyết định số phận của bạn”).

Giản Tư Trung

[Sưu tập của GDHT]

PHẦN THỨ BA

NGƯỜI TRẺ TRONG GIÁO HỘI

THƯ *của* ĐỨC THÁNH CHA GỬI CÁC BẠN TRẺ

Đức Thánh Cha Phanxicô (ĐTC) gửi thư cho các bạn trẻ mời gọi họ tích cực tham gia vào hành trình Thượng HĐGM thế giới thứ 15 về người trẻ.

Đức Hồng y (ĐHY) Lorenzo Baldisseri, Tổng thư ký Thượng HĐGM thế giới, cho biết như trên trong cuộc họp báo sáng 13-1-2017 để giới thiệu Tài liệu Chuẩn bị Thượng HĐGM về người trẻ sẽ nhóm vào năm 2018.

ĐHY nói: "Trong thư này, ĐTC ngỏ lời trực tiếp với người trẻ, như dấu chỉ sự quan tâm yêu thương của ngài đối với họ. Trong thư ngài nhắn nhủ người trẻ hãy tích cực tham gia hành trình Thượng HĐGM, vì công nghị này là vì họ và để toàn thể Giáo Hội lắng nghe tiếng nói của họ, sự nhạy cảm, niềm tin và cả những nghi ngờ và phê bình của họ.

Ngoài ra, ĐTC mời gọi người trẻ hãy "đi ra ngoài" theo gương tổ phụ Abraham, tiến bước về miền đất mới, được thành hình nhờ một xã hội công bằng và huynh đệ hơn, xã hội này cần phải được xây dựng cho đến tận các khu ngoại ô của thế giới.

ĐTC cũng nhắc lại: Ngày Quốc tế giới trẻ ở Cracovia, trong lễ nghi khai mạc, ngài nói với họ: "Những sự việc có thể thay đổi không? và các bạn đã cùng nhau hô rất to là "có". Tiếng hô khẳng định này nảy sinh từ một con tim trẻ trung, không chấp nhận bất công và không thể cúi mình chiều theo nền văn hóa gạt bỏ, và cũng chẳng chiều theo trào lưu hoàn cầu hóa sự dửng dưng".

ĐHY Baldisseri cho biết: "ĐTC mời gọi người trẻ hãy có những chọn lựa táo bạo, và đừng quên những người trẻ khác đang bị bó buộc phải

trốn chạy khỏi quê hương vì bấp bênh, bất công và chiến tranh. ĐTC khích lệ các bạn trẻ thực hiện hành trình phân định để khám phá dự án mà Thiên Chúa dành cho họ, để sống trong vui mừng và sung mãn. Sau cùng ĐTC phó thác người trẻ cho Đức Maria thành Nazareth”.

Trong thư có đoạn ĐTC bày tỏ lòng tin nhiệm nơi giới trẻ:

”Một thế giới tốt đẹp hơn được xây dựng cũng là nhờ các bạn, nhờ ước muốn thay đổi và lòng quảng đại của các bạn. Các bạn đừng sợ lắng nghe Thánh Linh Đấng gợi ý cho các bạn những chọn lựa táo bạo, đừng chần chừ khi lương tâm yêu cầu các bạn liều để theo Thầy. Giáo Hội cũng muốn lắng nghe tiếng nói, sự nhạy cảm và niềm tin của các bạn, cả những nghi ngờ và phê bình của các bạn. Hãy làm cho tiếng kêu của các bạn được nghe thấy, hãy để cho tiếng kêu ấy vang dội trong các cộng đoàn và làm cho tiếng kêu ấy tới tai các mục tử. Thánh Biển Đức đã khuyên các viện phụ hãy tham khảo cả các người trẻ trước mọi chọn lựa quan trọng, vì ”nhiều khi Chúa biểu lộ giải pháp tốt đẹp nhất cho người trẻ nhất” (Tu Luật Thánh Biển Đức III,3).” (SD 13-1-2017) □

Tác giả: Lm. Giuse Trần Đức Anh, O.P.

Nguồn: <http://vi.radiovaticana.va/>

[Sưu tập của GDHT]

GIỚI TRẺ CÔNG GIÁO NGÀY NAY VỚI ĐỨC TIN

Giới trẻ là nền tảng và là sức mạnh của Giáo hội cũng như xã hội ngày hôm nay. Giới trẻ là những con người tri thức, năng động, nhiệt thành và đầy sức sống như ngọn lửa luôn bùng cháy. Không những thế, giới trẻ công giáo còn mang trong mình một “tin mừng”, một sứ mạng cao cả là làm chứng cho Chúa và đem Lời Chúa đến với mọi người. Là một người trẻ hôm nay, bạn thử hỏi xem mình đã là một người trẻ thực sự chưa? Mình đã là một người Kitô Hữu trẻ thực sự chưa?

Thực tế cho chúng ta thấy, người trẻ hôm nay đang ngày càng đánh mất những bậc thang giá trị đạo đức vốn có của mình. Họ vứt bỏ những giá trị đạo đức mà họ vốn có ngay từ ban đầu. Từ là nền

tảng, là sức mạnh thì họ lại biến mình thành mối lo ngại, mối hiểm họa cho chính gia đình và cho cả xã hội ngày nay.

Về mặt công giáo, thì giới trẻ đang ngày càng đánh mất những bậc thang giá trị tâm linh mà Thiên Chúa đã ban cho mỗi con người. Từ đó, hình ảnh của Chúa nơi họ ngày càng phai mờ, đức tin của họ ngày một nhạt đi. Dường như họ không có trách nhiệm gì với sứ mạng cao cả Thiên Chúa ban cho mình. Trái lại sự phai mờ, sự nhạt đi đó càng tiến triển dần theo năm tháng. Và họ đang đưa mình vào vòng xoáy của vô thần, của chủ nghĩa duy vật.

Giới trẻ chỉ thích chạy theo những ham muốn, những đam mê, những lạc thú ở thế gian này. Tham dự Thánh Lễ, đọc kinh, cầu nguyện thì họ lại cho là nhàm chán, vô bổ. Những sự giả dối, sự bất công thì giới trẻ lại cho đó là những cái không thuộc phạm vi của mình, không cần quan tâm. Thật đáng buồn?

Giới trẻ con thể ngồi nhậu nhẹt, đánh game hàng giờ đồng hồ, nhưng họ lại không thể ngồi đọc kinh, cầu nguyện được một giờ. Giới trẻ đọc truyện, đọc tiểu thuyết tới cả trăm trang nhưng với một trang lời Chúa họ cũng không đọc nổi. Giới trẻ có thể xem phim, nghe nhạc liên tục nhưng với chỉ một bài Thánh ca, một đoàn phim Công giáo thì họ cảm thấy nhàm chán. Giới trẻ có thể đi đây, đi đó nhiều lần nhưng họ không thể đến Nhà thờ dù chỉ là một lần trong tuần, và nếu có đến thì cũng mang tính chất chiếu lệ. Giới trẻ có thể học và nhớ được hàng trăm công thức, hàng ngàn định lý, nguyên tắc nhưng chỉ có Giáo Lý cơ bản thôi họ cũng không biết gì. Giới trẻ có thể luôn nhớ tới người yêu trong từng giây, từng phút nhưng với Chúa thì họ lại lãng quên cả một thời gian dài. Giới trẻ ngày nay chỉ để ý đến các ngôi sao, những người nổi tiếng.... nhưng ngay bên họ những người bị bất công, bị áp bức bóc lột, những cảnh đời éo le thì họ lại không hay biết gì. Có khi đó là những người thân của, người anh em nhưng họ vẫn thờ ơ và trốn tránh.

Còn bản thân mình thì thế nào?

Giới trẻ đã đặt ra cho mình những học thuyết, chủ nghĩa vớ vẩn nhằm làm vỏ bọc, làm nền tảng cho những hành động của mình. *“trẻ không chơi thì già hối hận”* hay *“đạo tại tâm thôi”* hoặc chủ nghĩa mackênô (*mặc kệ nó*) .... Chính những cái học thuyết, chủ nghĩa đó đã dần đưa họ xa cách cái đích mà họ đang cần đến. Chính những cái đó đã làm họ mất đi

những giá trị quý giá mà họ đáng được hưởng. Chính những cái đó làm cho đức tin của họ ngày càng mai một và mất đi. Và chính những cái đó dần dần sẽ đưa họ đến sự chết đời đời.

Giới trẻ ngày nay xem việc đi Lễ, đọc kinh, cầu nguyện như một nghĩa vụ, một trách nhiệm chứ họ lại không nghĩ đó là quyền lợi mình có và đáng được hưởng. Họ đến nhà thờ không phải để gặp gỡ Chúa, cầu nguyện với Chúa, không phải tìm sự bình an nơi Ngài mà họ chỉ đến để chu toàn nghĩa vụ, để hoàn thành trách nhiệm của một người Kitô Hữu. Có khi họ chỉ đến với mục đích gặp gỡ giao lưu, tiệc tùng, tán gẫu với bạn bè, hay một mục đích khác ngoài Thiên Chúa. Giới trẻ đã biến sự tự do thành những quy định, những nguyên tắc, và họ xem những việc đó như là sự ràng buộc cho bản thân.

Phải chăng đức tin của giới trẻ ngày nay là như vậy?

Nhìn lại chúng ta xem, là những người Kitô Hữu trẻ, chúng ta đã sống, đã làm, đã suy nghĩ đúng như những gì Thiên Chúa ban cho ta chưa? Mỗi chúng ta là một hình ảnh của Chúa, chúng ta đã “ tô điểm ” cho hình ảnh đó ngày càng tốt đẹp hơn chưa? Để mỗi một ai khi nhìn thấy chúng ta là họ nhìn thấy một Đức Kitô – là Tình yêu, là sự thật và là sự sống đời đời.

Mỗi người trẻ hôm nay hãy sống Đức Kitô, cho Đức Kitô, trong Đức Kitô và ở lại trong Đức Kitô để chúng ta đủ can đảm, đủ Thần Khí chống lại mọi cám dỗ của thế gian, của xã hội, của những thế lực ma quỷ.

Đặc biệt hơn chúng ta là những người Việt Nam, chúng ta hãy lấy tinh thần của Đức Kitô để can đảm, dấn thân cho công lý, cho sự thật giữa một xã hội bất công, một xã hội làm con người mất hết đạo đức, mất hết tính người. Để mỗi chúng ta là một chứng nhân cho Chúa giữa thế giới này.

Nguyện Chúa cho chúng ta một Tuần Thánh sắp tới thật Thánh thiện để mỗi chúng ta cùng chịu chết với Chúa Giêsu và cùng được phục sinh vinh hiển với Ngài ☐

GB. Lê Đình Nam

[Sưu tập của GDHT]

TRÍCH THƯ CHUNG

của HỘI ĐỒNG GIÁM MỤC VIỆT NAM

VỀ MỤC VỤ GIA ĐÌNH VÀ GIỚI TRẺ

(7/10/2016)

4. Tiếp theo đây, chúng tôi muốn nói với anh chị em về định hướng mục vụ cho những năm sắp tới. Ngày 8 tháng 4 năm 2016, Đức Giáo hoàng Phanxicô đã ban hành Tông huấn *Niềm Vui của Tình Yêu*, là kết quả của Thượng Hội Đồng Giám Mục về *Ơn gọi và sứ mạng của gia đình trong thế giới ngày nay*. Tại Châu Á, Liên Hội Đồng Giám Mục Á Châu cũng sẽ tiến hành Đại hội toàn thể, được tổ chức tại Colombo, Sri Lanka, vào cuối năm 2016, với chủ đề *Niềm vui của Tin Mừng và Gia Đình trong ánh sáng của Thượng Hội Đồng Giám Mục*. Hòa với nhịp sống của Hội Thánh toàn cầu cũng như Hội Thánh Á Châu, chúng tôi đề nghị chủ đề **Mục vụ gia đình** cho ba năm (2016-2019) với những điểm nhấn cho từng năm:

- Năm 2016-2017: Chuẩn bị cho người trẻ bước vào đời sống hôn nhân;
- Năm 2017-2018: Đồng hành với các gia đình trẻ;
- Năm 2018-2019: Đồng hành với những gia đình gặp khó khăn.

5. Trong thư này, chúng tôi muốn trình bày chi tiết hơn về chủ đề năm 2016-2017: Chuẩn bị cho người trẻ bước vào đời sống hôn nhân. Đức Giáo hoàng Phanxicô nhấn mạnh đặc biệt đến lãnh vực này. Kết hôn là một quyết định rất quan trọng, vì thế cần được chuẩn bị chu đáo hết sức có thể. Trong thực tế ngày nay, một số người trẻ chỉ quan tâm đến việc tổ chức lễ cưới thật lớn, mà không hiểu biết đầy đủ về trách nhiệm trong đời sống hôn nhân. Một số khác, vì vất vả với cuộc mưu sinh, ít có thời giờ để chuẩn bị kỹ lưỡng cho đời sống hôn nhân họ sắp bước vào. Vì thế, cần khuyến khích người trẻ tham dự những lớp chuẩn bị hôn nhân, đồng thời các giáo xứ phải tổ chức chương trình cho chu đáo. Mỗi giáo phận có thể có chương trình riêng tùy theo hoàn cảnh, tuy nhiên chúng tôi mong muốn các khóa chuẩn bị hôn nhân phải giúp cho các bạn trẻ thấy đích điểm không chỉ là ngày cưới mà là cả đời sống gia đình lâu dài sau này, do đó nên quan tâm những yếu tố sau:

- Hiểu biết ý nghĩa của ơn gọi hôn nhân trong chương trình của Thiên Chúa

và theo giáo huấn của Hội Thánh, khám phá phẩm giá và vẻ đẹp của hôn nhân, ý nghĩa sâu xa của tính dục, trách nhiệm xây dựng một gia đình mới.

- Dẫn vào bí tích Hôn Phối, giúp đôi bạn đón nhận bí tích cách xứng đáng và có khởi đầu vững chắc cho đời sống gia đình. Bí tích Hôn Phối không chỉ là thời điểm cử hành hôn lễ nhưng là thực tại tác động toàn bộ đời sống hôn nhân. Vì thế, phải giúp họ cử hành bí tích Hôn Phối như một kinh nghiệm đức tin sâu xa và trân trọng ý nghĩa của từng lời nói và dấu chỉ trong cử hành bí tích.

- Tạo cơ hội cho đôi bạn thảo luận với nhau: họ mong chờ gì từ hôn nhân và từ người bạn đời; họ hiểu thế nào về tình yêu, về lời cam kết và trách nhiệm xây dựng một gia đình.

- Giúp đôi bạn tìm hiểu trước những vấn đề và khó khăn có thể xảy ra trong đời sống hôn nhân và gia đình.

Trong những lớp chuẩn bị hôn nhân, ngoài sự hướng dẫn của các linh mục và chuyên viên, thì chứng tá cụ thể của các gia đình đóng vai trò quan trọng, do đó nên mời những người sống đời gia đình chia sẻ kinh nghiệm. Ngoài ra, đừng quên rằng “những người được chuẩn bị tốt nhất cho đời sống hôn nhân là những người đã học được từ chính cha mẹ của họ thế nào là hôn nhân Kitô giáo” (Tông huấn *Niềm vui của Tình Yêu*, số 208). Vì thế, chính đời sống gia đình hiện nay là môi trường giáo dục và chuẩn bị tốt nhất cho cuộc sống hôn nhân mai sau của con cái trong gia đình.

6. Sau Thư Chung này, chúng tôi sẽ gửi *Tâm Thư* đến các gia đình Công giáo và ước mong mỗi gia đình đều nhận được một bản. Xin anh em linh mục đang làm việc tại các giáo xứ giúp chúng tôi thực hiện ước nguyện này. Chúng tôi cũng xin anh em hãy coi mục vụ gia đình là thành phần chính yếu trong công tác mục vụ của mình, vì gia đình là con đường Hội Thánh phải đi và mọi chương trình mục vụ của Hội Thánh phải đi qua gia đình.

Trong việc chăm sóc mục vụ cho các gia đình, nhiều tu sĩ nam nữ và nhiều đoàn thể tông đồ gia đình đã góp phần rất tích cực. Chúng tôi chân thành cảm ơn anh chị em, trong nhiều năm qua, đã tận tụy đồng hành và giúp đỡ các gia đình Công giáo sống đúng với ơn gọi và sứ mệnh của mình. Ước mong anh chị em quan tâm đến những định hướng mục vụ của Hội Đồng Giám Mục và đưa vào chương trình hoạt động của mình □

GIỚI THIỆU LOGO CHÍNH THỨC CHO NĂM MỤC VỤ GIA ĐÌNH 2017

"Chuẩn bị cho Người trẻ bước vào đời sống Hôn nhân"

Trong “*Thư Chung gửi Cộng đồng Dân Chúa*” ngày 7 tháng 10 năm 2016, các giám mục Việt Nam tham dự Đại hội XIII Hội đồng Giám mục Việt Nam đã đề nghị chủ đề **Mục vụ gia đình** cho ba năm (2016-2019) với những điểm nhấn cho từng năm như sau: Năm 2016-2017: Chuẩn bị cho người trẻ bước vào đời sống hôn nhân; Năm 2017-2018: Đồng hành với các gia đình trẻ; Năm 2018-2019: Đồng hành với những

gia đình gặp khó khăn.

Nay Hội đồng Giám mục Việt Nam giới thiệu *logo* chính thức sau đây để sử dụng cho Năm mục vụ 2017: *Chuẩn bị cho người trẻ bước vào đời sống hôn nhân*.

Logo lấy ý tưởng từ hình ảnh **3 thế hệ trong gia đình**: ông bà, cha mẹ và con cái như là một biểu tượng truyền thống của gia đình Việt Nam với nhiều thế hệ. Và hình ảnh đó được bao bọc bởi trái tim như là biểu tượng của tình yêu – nền tảng cơ bản đầu tiên của gia đình.

Thiết kế *logo* toát lên được hình ảnh của **gia đình Thánh Gia** là khuôn mẫu trọn hảo cho mọi gia đình công giáo. Góí trọn trong hình ảnh trái tim, chúng ta còn có thể thấy hình ảnh của của ba thế hệ: ông bà, cha mẹ, và con cái phản ánh hình ảnh của Thánh Gioakim và Thánh Anna trong gia đình Thánh Gia, phần nào đó nói lên tình yêu, niềm vui đoàn tụ, hiệp nhất của các thành viên trong gia đình và sự kết nối trọn hảo của Thiên Chúa Ba Ngôi.

Trên chóp đỉnh của **trái tim**, hình ảnh của **thập giá** muốn nói lên một tình yêu trao ban. Tình yêu và đời sống gia đình là một hành trình hy sinh và trao ban liên lỉ. Hình ảnh **dải lụa** gắn liền với truyền thống và văn hóa Việt, óng ả, mềm mại nhưng bền bỉ, được xem như sự gắn kết giữa các thành viên trong gia đình. Những màu sắc trên dải lụa tượng trưng cho những xúc cảm yêu thương.

Ngoài ra hình ảnh của **đôi bạn trẻ** đang tiến bước vào đời sống hôn nhân được khắc hoạ rõ nét tự thể sẵn sàng cùng nhau xây dựng một hạnh phúc bền vững với sự đồng hành và soi dẫn của Chúa Kitô trong Chúa Thánh Thần, thể hiện qua hình tượng biểu trưng vừa là cây thánh giá vừa là hình chim bồ câu.

Màu chủ đạo là **màu đỏ hồng**: tượng trưng cho niềm vui, hạnh phúc. **Màu tím**: tượng trưng cho sự chung thủy, những khó khăn trong đời sống hôn nhân cần có sự gắn kết mật thiết với nhau và với Chúa để có thể vượt qua.

Những nét lượn hồng cũng được lấy cảm hứng từ đường nét và màu sắc của **hoa sen Việt Nam** vẽ nên một gia đình truyền thống luôn luôn vững vàng và toả hương thơm của tình yêu khi gặp sóng gió, khó khăn: “Gần bùn mà chẳng hôi tanh mùi bùn” ☐

Văn phòng HĐGMVN

[Sưu tập của GDHT]

GỢI Ý MỤC VỤ NĂM 2017:

CHUẨN BỊ CHO NGƯỜI TRẺ BƯỚC VÀO ĐỜI SỐNG HÔN NHÂN

Đức Giáo hoàng và các Nghị phụ Thượng Hội đồng Giám mục khuyến nghị các cộng đoàn Kitô hữu, đặc biệt tại các giáo xứ và giáo phận: *“Thực tại xã hội phức tạp và những thách đố mà ngày nay các gia đình đang phải đối diện đòi hỏi toàn thể cộng đoàn Kitô hữu dấn thân hơn nữa trong công việc chuẩn bị cho các đôi bạn sắp kết hôn”* [1]. *“Tôi mời gọi các cộng đoàn Kitô hữu hãy nhận biết rằng việc đồng hành với những người đính hôn trong hành trình tình yêu của họ là một việc thiện ích cho chính họ”* [2]. Các Giám mục Việt Nam, cũng theo hướng mục vụ chung quan tâm đến gia đình, nhấn mạnh sự quan trọng của công tác chuẩn bị hôn nhân cho những người trẻ, đặc biệt trong năm 2017: *“Kết hôn là một quyết định rất quan trọng, vì thế cần được chuẩn bị chu đáo hết sức có thể. Trong thực tế ngày nay, một số người trẻ chỉ quan tâm đến việc tổ chức lễ cưới thật lớn, mà không hiểu biết đầy đủ về trách nhiệm trong đời sống*

hôn nhân. Một số khác, vì vất vả với cuộc mưu sinh, ít có thời giờ để chuẩn bị kỹ lưỡng cho đời sống hôn nhân họ sắp bước vào. Vì thế, cần khuyến khích người trẻ tham dự những lớp chuẩn bị hôn nhân, đồng thời các giáo xứ phải tổ chức chương trình cho chu đáo” [3].

Để giúp các cộng đoàn chuẩn bị cho các bạn trẻ bước vào hôn nhân, đặc biệt cho các gia đình, vì *“thực ra, mỗi người đều chuẩn bị cho cuộc hôn nhân ngay từ lúc sinh ra. [...] những người được chuẩn bị kết hôn tốt nhất là những người đã học được từ chính cha mẹ mình thế nào là một hôn nhân Kitô giáo” [4]*, chúng tôi gọi lại một số chủ đề huấn giáo cơ bản cho Hôn nhân, trải ra mỗi tháng trong năm mục vụ 2017.

CÙNG NHAU BƯỚC TỚI

Mục đích: để nhận biết thời kỳ đính hôn, thời gian chuẩn bị hôn phối, là thời gian của ân sủng và tăng trưởng để sống có trách nhiệm.

1. Đính hôn: thời gian của tăng trưởng

Xưa nay chúng ta vẫn biết đây là thời kỳ đôi bạn sống trong niềm hân hoan và với cả những khó khăn, để hiểu biết nhau sâu đậm hơn và với cả những hiểu lầm, khó hiểu về nhau. Nếu thời kỳ này được sống cách nghiêm túc và trưởng thành, đó sẽ là thời gian thuận lợi cho đôi bạn đối diện và đối thoại với nhau, cùng tiến tới trên hành trình tăng trưởng nhằm xây dựng quan hệ lứa đôi.

2. Đính hôn: thời gian của trách nhiệm

Thời đính hôn được xem như là thời gian của trách nhiệm. Thật vậy, trong viễn cảnh của ơn gọi, đây là thời gian thuận tiện để làm sáng tỏ hơn lần đầu tiên ơn gọi cá nhân đi đến kết hôn với người bạn của mình. Đây là một quyết định tạo khoảng không gian để kiểm nghiệm sau đó hướng tới lời ượng thuận dứt khoát mà hai người sẽ tuyên bố trong ngày cử hành hôn phối. Trách nhiệm của đôi bạn đính hôn được biểu lộ qua việc xây dựng mối quan hệ của họ ngày càng bền chặt, nhưng cũng đòi hỏi phải nuôi dưỡng và củng cố mối quan hệ thời kỳ này bằng một tình yêu thanh khiết.

Hôn nhân là một ơn gọi (x. 1 Cr 7,7.17), là tiếng Chúa kêu gọi mỗi người theo mỗi cách. Nó được ghi khắc trong ơn gọi bẩm sinh và nền tảng của mỗi người hướng đến tình yêu. Đó là ơn gọi bởi vì ở nguồn cội

của nó là một hành động vĩnh cửu tiền định cho ta nên giống hình ảnh của Chúa Giêsu: Thiên Chúa đã yêu dấu và quý mến tưởng nghĩ đến chúng ta như là hình ảnh Con của Ngài theo ơn huệ và đặc sủng tiêu biểu của đời đôi bạn. Chúa Thánh Thần hoạt động trong mầu nhiệm ơn gọi hôn nhân này làm sao để hai người được nên đồng hình đồng dạng với Đức Kitô theo đặc sủng tình yêu phu thê. Tất cả những điều này được dần dần tỏ lộ ra trong thời gian, cách riêng trong thời kỳ đính hôn, chúng còn được hiểu và sống như là thời gian để chúng nghiệm ơn gọi này. Toàn bộ cuộc hành trình rồi sẽ đi tới lúc hai người tuyên bố long trọng và đóng dấu ấn dứt khoát trong cử hành bí tích hôn phối và đòi hỏi phải được sống trong cuộc sống hôn nhân và gia đình mỗi ngày.

3. Đính hôn: thời gian của ân sủng

Thời đính hôn chính là thời gian để khám phá để rồi sống những điều ấy. Như thế, đây là thời gian của ân sủng: một ơn huệ Thiên Chúa ban cho các người trẻ, nam cũng như nữ. Với ơn ấy, các bạn trẻ có khả năng làm triển nở tình yêu của họ đến mức trưởng thành, họ học tập nhìn và sống tình yêu ấy như một sự thông dự vào tình yêu của Đức Kitô bằng cách học hướng đến chính lý tưởng yêu thương ấy. Thời đính hôn, theo viễn tượng ấy là thời gian của tăng trưởng trong đức tin, cầu nguyện, tham dự vào đời sống phụng vụ của Hội thánh...

4. Một hành trình chuẩn bị quan trọng

Cộng đoàn Kitô hữu cảm thấy vui mừng và có trách nhiệm giúp đỡ các đôi bạn sống thời kỳ đính hôn này và tạo cơ hội ưu tiên cho việc suy nghĩ kỹ lưỡng tất cả những điều này. Chính vì yêu mến và quý trọng những ai muốn kết hôn và kết hôn trong Hội thánh, cộng đoàn Kitô hữu không thể chấp nhận những người sắp chọn đời sống hôn nhân mà lại không được chuẩn bị cho thích đáng.

5. Đề nghị một hành trình

Được soi sáng bởi Tông huấn *Familiaris Consortio* (1981) và Tông huấn về Gia đình mới nhất *Amoris Laetitia (Niềm Vui của Tình Yêu)* (2016), chúng tôi gợi lên những đề tài để thảo luận, học và sống cho hành trình chuẩn bị này. Hành trình chuẩn bị hôn nhân cho đôi bạn diễn

ra tại các buổi gặp gỡ huấn giáo như những nhịp mạnh, thảo luận về một số chủ đề căn bản được dự liệu như sau:

1. Ý nghĩa và giá trị của tình yêu và tính dục: *Chúng ta yêu nhau*
2. Tình yêu phu thê là đặc thù của hôn nhân:... *nhiều để rồi đi đến kết hôn*
3. Hôn nhân Kitô giáo là một bí tích: *bằng một bí tích hôn phối cử hành*
4. Được cử hành và sống trong Chúa Kitô và trong Hội thánh: *bởi những Kitô hữu.*
5. Hôn nhân từ góc nhìn tâm linh: *Được kêu gọi nên thánh.*
6. Và từ góc nhìn luân lý, nhấn mạnh minh nhiên đến sự thủy chung, bất khả phân ly, toàn thể đời sống: *chúng ta sẽ nên một xương một thịt.*
7. Phong nhiêu, cụ thể với đề tài sinh sản có trách nhiệm: *mở ngõ đón nhận sự sống.*
8. Gia đình, một thực tại sinh ra từ hôn nhân, quan tâm đặc biệt đến việc tham dự vào đời sống và sứ mạng của Hội thánh: *Chúng ta cùng nhau tạo lập một gia đình, “Hội thánh tại gia”;*
9. Và quan tâm đến việc tham gia phát triển xã hội: *trong xã hội.*

Nội dung toàn thể các chủ đề cần được đào sâu có thể cô đọng lại trong một công thức tổng hợp như sau:

Chúng ta yêu nhau / nhiều để rồi đi đến kết hôn / bằng một bí tích hôn phối cử hành bởi những Kitô hữu; Được kêu gọi nên thánh / chúng ta sẽ nên một xương một thịt / mở ngõ đón nhận sự sống; Chúng ta cùng nhau tạo lập một gia đình / “Hội thánh tại gia” / trong xã hội.

[1] Phanxicô, Tông huấn *Niềm vui Tình yêu (Amoris Laetitia)*, 206.

[2] *Ibid.* 207.

[3] HĐGMVN, Thư Chung 2016 s. 5.

[4] Phanxicô, *Niềm vui của Tình yêu*, cit., 208.

Văn phòng HĐGMVN

[Sưu tập của GDHT]

NĂM MỤC VỤ GIA ĐÌNH 2017:

Gặp gỡ I: CHÚNG TA YÊU NHAU

Mục đích: Trước tình hình người ta có những quan niệm rất khác nhau về hai chữ “tình yêu”, những buổi gặp gỡ hội thảo về chủ đề này nhằm giúp các bạn trẻ nhận ra những ý nghĩa khác nhau mà người ta thường gán cho hai chữ đó. Từ đó, họ phân biệt được ý nghĩa thật của tình yêu đôi lứa theo cái nhìn Kitô giáo so với các quan niệm thông thường khác: tình yêu ấy bắt nguồn từ Tình yêu Thiên Chúa và đặt nền tảng trên tình yêu đó; trong cuộc sống hằng ngày tình yêu ấy bị đe dọa bởi những lầm lỗi và tội lỗi của con người; tình yêu ấy cần được không ngừng vun trồng và làm thăng tiến.

Một khi nhận ra và cảm nếm được ý nghĩa đích thực của tình yêu vốn tự nó hướng tới một dự phóng chung trong đời hôn nhân, đôi bạn sẽ thấp thoáng thấy được “Niềm vui của Tình yêu” (*Amoris Laetitia*) trong đời sống gia đình mình đang hướng tới.

Cầu nguyện và lắng nghe Lời Chúa:

Lời dẫn: Thiên Chúa là tình yêu. Người đã tạo dựng người nam và người nữ theo hình ảnh và giống Ngài, cho họ tham dự vào khả năng yêu thương của Ngài. Chính Ngài đã ban anh chị cho nhau, đã cho anh chị được gặp nhau và đồng hành với anh chị để tình yêu của anh chị mỗi ngày trở nên đích thực hơn: một tình yêu dần thân trọn vẹn con người mình, như một tặng phẩm dâng hiến cho người kia.

Lời Chúa: trích trong sách Sáng thế

Đức Chúa là Thiên Chúa phán: “*Con người ở một mình thì không tốt. Ta sẽ làm cho nó một trợ tá tương xứng với nó. Đức Chúa là Thiên Chúa lấy đất nặn ra mọi dã thú, mọi chim trời, và dẫn đến với con người, xem con người gọi chúng là gì: hễ con người gọi mỗi sinh vật là gì, thì tên nó sẽ là thế. Con người đặt tên cho mọi súc vật, mọi chim trời và mọi dã thú, nhưng con người không tìm được cho mình một trợ tá tương xứng. Đức Chúa là Thiên Chúa cho một giấc ngủ mê ập xuống trên con người, và con người thiếp đi. Rồi Chúa rút một cái xương sườn của con người ra,*

và lấp thịt thế vào. Đức Chúa là Thiên Chúa lấy cái xương sườn đã rút từ con người ra, làm thành một người đàn bà và dẫn đến với con người. Con người nói: “Phen này, đây là xương bởi xương tôi, thịt bởi thịt tôi! Nàng sẽ được gọi là đàn bà, vì đã được rút từ đàn ông ra”. Bởi thế, người đàn ông lìa cha mẹ mà gắn bó với vợ mình, và cả hai thành một xương một thịt. Con người và vợ mình, cả hai đều trần truồng mà không xấu hổ trước mặt nhau” (St 2,18-25).

Lời nguyện của đôi bạn: Chúc tụng Chúa, là Chúa cả trời đất,

Vì Ngài đã ban cho chúng con sự sống và cho chúng con được gặp nhau. Chúa là suối nguồn của tình yêu nảy nở giữa chúng con và giao phó trách nhiệm cho chúng con:

Xin hãy biến đổi tình yêu ấy mỗi ngày nên đẹp hơn, thật hơn, không vương vấn kiêu căng và ích kỷ, nhưng quảng đại tìm kiếm thiện ích cho tha nhân.

Xin cho chúng con biết dùng lời nói và việc làm tinh tuyền và trong sáng, để biểu lộ sự chân thành trao hiến cho nhau, hầu gia tăng hiệp thông sự sống, cho tình yêu trở nên mỗi ngày một sâu sắc hơn.

Chỉ như thế chúng con mới có thể cảm nghiệm và làm chứng được tình yêu Chúa vô biên.

Câu hỏi giúp suy tư:

- Ngày nay người ta nghĩ gì về tình yêu?
- Tình yêu có nghĩa gì đối với anh chị?
- Những thứ ảo tưởng nào đe dọa tình yêu?

Suy tư:

Về chữ tình yêu

“Tình yêu” là một trong những từ ngữ được dùng nhiều nhất trong ngôn ngữ tôn giáo và xã hội dân sự nơi mọi dân tộc. Nó diễn tả những kinh nghiệm tôn giáo cao quý nhất, những dâng hiến quảng đại nhất, những kinh nghiệm kỳ diệu nhất... Mọi người đều tưởng mình biết ý nghĩa của tình yêu và hướng đến cùng một thực tại, đang khi thực ra họ hiểu theo những nghĩa khác nhau. Không chỉ có một loại tình yêu duy nhất: có tình bạn, tình thân tâm giao, tình liên đới vốn

khác biệt sâu xa với tình yêu hướng đến cô gái hay chàng trai mà mình phải lòng.

Tình yêu và tính dục

Tình yêu ban đầu khi mới nảy sinh, như bao điều tốt đẹp mới khởi đầu, bao giờ cũng tươi vui và hấp dẫn. Những người đang yêu luôn nhìn nhau trong lý tưởng. Tình yêu nảy nở nhiệm màu trong con tim của chàng và nàng đòi hỏi đó phải là ái tình duy nhất và không san sẻ và, như thế là vì ta cảm thấy người kia lấp đầy khoảng trống trái ta thiếu thốn. Một mình ta không đủ để có hạnh phúc tròn đầy, ta được dựng nên vì người khác, để hạnh ngộ, để đi vào đối thoại. Ta hiện hữu trong một thân xác, vốn là thân xác của một người nam hay một người nữ, và tính dục là phần quan trọng của cuộc hạnh ngộ này, nhưng tính dục không phải là tất cả tình yêu. Văn hóa ngày nay, ngược lại, thường có xu hướng sống hai thái cực: một đàng, đề cao tính dục vì chính tính dục và ban cho nó những “công trạng” quá mức, đàng khác lại tương đối hóa tính dục đến độ dung tục.

Amoris Laetitia: “Tính dục không phải là một phương tiện để thỏa mãn hay để giải trí, vì nó là một ngôn ngữ liên vị trong đó tha nhân được nghiêm túc trân trọng, trong phẩm giá thánh thiêng và bất khả xâm phạm của người ấy. [...] Trong bối cảnh này, ái tình xuất hiện như một sự thể hiện tính dục chuyên biệt của con người. Trong đó, người ta có thể tìm thấy lại “ý nghĩa hợp hôn của thân xác và phẩm giá đích thực của tặng phẩm trao hiến” ^[1]. Trong các bài giáo lý thần học về thân xác, Thánh Gioan Phaolô II đã dạy rằng thân xác với tính dục dị biệt không những là “nguồn của sự phong nhiêu và sinh sản”, mà nó còn sở hữu “khả năng diễn tả tình yêu: tình yêu mà chính ở đó con người – nhân vị trở thành một quà tặng” ^[2]. Một khao khát tình dục lành mạnh, cho dù gắn với một mưu cầu lạc thú, đều giả thiết có một ý thức cảm thán, và chính bởi đó mà nó có thể làm cho các xung năng có tính nhân văn” ^[3].

Ý nghĩa của tình yêu

Một khi đã khát khao con người của nhau, đôi bạn dần lớn lên trong tình yêu. Người này cảm thấy một nhu cầu tự nhiên nảy sinh muốn đem lại hạnh phúc cho người kia. Thế nhưng, thói ích kỷ vẫn luôn chực rình chờ, nó thường khiến mỗi người mệt mỏi không còn cố gắng “quên mình”

để yêu tha nhân kia. Tình yêu đích thực thì khác với thứ tình yêu hời hợt hay giả hiệu ở chỗ nó có đặc tính của sự hiến trao bản thân: anh yêu em khi anh cảm thấy hạnh phúc vì làm em hạnh phúc, khi anh có thể nghĩ được là đã trao cho em đời sống của anh, hơn là nghĩ nhận lấy được gì từ cuộc sống của em.

Amoris Laetitia: “Trong bài ca đức mến của Thánh Phaolô, chúng ta gặp thấy một số nét của tình yêu đích thực: “Đức mến thì nhẫn nhục, hiền hậu, không ghen tương, không vênh vang, không tự đắc, không làm điều bất chính, không tìm tư lợi, không nóng giận, không nuôi hận thù, không mừng khi thấy sự gian ác, nhưng vui khi thấy điều chân thật. Đức mến tha thứ tất cả, tin tưởng tất cả, hy vọng tất cả, chịu đựng tất cả” (1 Cr 13,4-7)” [4].

Một bước sau cùng nữa của tình yêu tăng trưởng, đó là tình yêu thật thì hướng tới một dự phóng chung. Mỗi người, trong suy nghĩ của mình, hết sức chăm chú, ân cần, ra sức, hoàn toàn dấn mình cho việc chọn lựa người bạn đời, trợ tá của nhau, trên hành trình thực hiện viên mãn cuộc sống của mỗi người. Hơn nữa, tình yêu tuôn tràn trong con tim của hai người nam và nữ thì cởi mở ra với Đấng siêu việt. Cuộc sống của mỗi thụ tạo thì hướng đến Thiên Chúa và mỗi kinh nghiệm, kể cả tình yêu, cũng phải được sống như nó đến từ Thiên Chúa và phải được nghĩ như là một sự chuẩn bị cho cuộc gặp gỡ với Chúa. Con người vượt qua được nỗi đơn độc nhờ Thiên Chúa, vì Ngài đã thổi vào trái tim con người Thần Khí của Ngài, chính khả năng yêu thương của Ngài. Bởi thế, cả người nam lẫn người nữ đều không thể nói với người bạn đời của mình một cách tuyệt đối rằng: “em là tất cả cuộc sống của anh”, hay “anh là tất cả cuộc sống của em”, và ngược lại. Bởi lẽ họ được tạo dựng cho nhau, và đồng thời cả hai thuộc về Thiên Chúa. Thật vậy, mỗi người đều mang một khát vọng trong mình về vô biên, mà không một con người thụ tạo nào có thể làm thỏa mãn được. Kinh nghiệm hôn nhân phải dành chỗ cho Thiên Chúa Đấng Vô Biên ấy, Ngài muốn đi vào trong cuộc sống của đôi vợ chồng, để “cung cách yêu thương của Thiên Chúa trở thành thước đo của tình yêu nhân loại” [5] nơi họ, để dẫn họ đến bến bờ cuộc sống viên mãn.

Hành trình xây dựng đôi lứa

Tình yêu được sống trong một trạng thái thăng bằng nhưng thường xuyên bấp bênh, được xây đắp ngày này qua ngày khác, và cần được

theo đuổi, vun trồng, bảo vệ, dự phòng. Không bao giờ được nghĩ là mình đã đạt tới đích. Tình yêu phải được học hỏi như những điều tốt đẹp trong cuộc sống khiến ta phải học: học yêu. Đức Giêsu minh họa điều này rất hay trong ví dụ hạt lúa phải chết đi nó mới làm trở sinh nhiều bông hạt, và chính Người đã thực hiện như thế làm cho người ta thấy được trên thập giá, Người đã chọn lựa sống vì yêu, và thế nào là tình yêu đích thực. Việc khó nhất chính là cam kết dành thân cả đời mình sống vì người khác, trong tư thế như từ bỏ chính mình, bỏ cách nghĩ của mình, bỏ những thói quen của mình, từ bỏ những sở thích, thú riêng tư...

Trợ giúp đôi bạn

Thường đôi bạn hay nhìn xung quanh mình và cảm thấy cô đơn. Nếu có các cặp bạn hữu nào đó để cùng vui sống những giờ phút thư giãn chứ không để bàn những chuyện nghiêm túc, như ngày cuối tuần chẳng hạn, thì rất có ích. Có khi, cũng không hiếm trường hợp, một đôi bạn cảm thấy mình cần gặp gỡ trao đổi với những người khác về những vấn đề hay những khó khăn làm cuộc sống mình bất ổn hay cay đắng. Ngày nay, có nhiều Nhóm các gia đình thân hữu (các cặp đính hôn, vợ chồng trẻ, các gia đình) đang phổ biến, vì tình thân hữu và bằng hữu giúp nhau vượt qua những khó khăn của cuộc sống, và của đôi bạn.

Amoris Laetitia: Đức Giáo hoàng mời gọi: “các cộng đoàn Kitô hữu hãy nhận biết rằng việc đồng hành với những người đính hôn trong hành trình tình yêu của họ là một việc thiện ích cho chính họ. [...] Đối với cộng đoàn Kitô hữu, những người kết hôn là “một nguồn tài nguyên quý giá vì, trong khi chân thành dành thân lớn lên trong tình yêu và tự hiến cho nhau, họ có thể góp phần đổi mới chính tâm áo dẹt nên toàn bộ thân thể Hội thánh. [...] Điều quan trọng là “con đường khai tâm” vào Bí tích Hôn nhân khả dĩ cung cấp cho họ những yếu tố cần thiết để có thể lãnh nhận bí tích ấy với những điều kiện tốt nhất và khởi đầu cuộc sống gia đình một cách vững chắc” [6].

“Cũng nên tìm những phương thế để chuẩn bị từ xa khả dĩ giúp cho tình yêu của họ trưởng thành bằng một sự đồng hành gần gũi và chứng từ phong phú. Thường thì rất hữu ích nếu quy tụ được các nhóm bạn đang thời kỳ đính hôn và đề ra những buổi nói chuyện chuyên đề dựa trên một vài chủ đề khác nhau mà người trẻ quan tâm [...]” [7].

Thảo luận theo nhóm:

- Chúng ta thường có những phản ứng tức thời nào trước một lời đề nghị của ai đó?
- Người ta có thể thực hiện những chọn lựa nào để gìn giữ phẩm giá của tình yêu trong thời gian đính hôn và trong cuộc sống đôi lứa?
- Anh chị có những dự phóng nào để mỗi ngày lớn lên trong tình yêu? Cần có những chọn lựa ưu tiên nào cho mục đích đó?
- Có mối liên hệ nào giữa tình yêu và tình dục? Đây là những cản trở chính theo anh chị sẽ có thể gặp phải khi sống tình dục trong viễn ảnh này?

[1] Đức Gioan Phaolô II, *Thần học về Thân xác* XLVIII, 1, bản dịch Việt ngữ, NXB Tôn giáo 2016, 352.

[2] Đức Gioan Phaolô II, *Thần học ... cit.*, 125.

[3] Đức Phanxicô, Tông huấn *Amoris Laetitia (Niềm vui của Tình yêu)*, 151.

[4] *Amoris Laetitia*, cit., 90.

[5] Đức Bênêđictô XVI, Tđ. *Deus caritas est*, 11.
Cf. Phanxicô, *Amoris ... cit.*, 70.

[6] *Amoris Laetitia*, cit., 207.

[7] *Ibid.*, 208.

Văn phòng HĐGMVN

[Sưu tập của GDHT]

Địa chỉ liên lạc

Giêrônimô Nguyễn Văn Nội

Email: hnoivnguyen@yahoo.ca

ĐTDD: 098 648 0337

Chủ đề GDHT số 22 (tháng 04/2017)